

Mat á áhrifum vegaf framkvæmda á landslag, milli Bjarkalundar og Skálaness í Þorskafirði

Hulda Birna Albertsdóttir
Sóley Valdimarsdóttir

NV nr. 01-16
Mars 2016

ÚTDRÁTTUR

Fyrirhuguð er framkvæmd á Vestfjarðavegi (60) milli Bjarkalundar í Reykhólasveit og Skálaness við norðanverðan Breiðafjörð í Gufudalssveit. Framkvæmdarsvæðið tilheyrir sveitarfélaginu Reykhólahreppi í Austur-Barðastrandarsýslu. Um er að ræða nýjan veg sem liggur frá Bjarkalundi, um Þorskafjörð, Djúpafjörð, Gufufjörð og Melanes að Skálaneshrauni í mynni Þorskafjarðar. Núverandi vegur er 41,6 km langur en nýr vegur áætlaður frá 19,9 - 22,0 km að lengd, háð leiðarvali. Skoðaðar hafa verið margar leiðir en ákveðið að meta umhverfisáhrif fimm þeirra, þ.e. A1, D2, H1, I og Þ-H. Tillaga að matsáætlun var gerð um fyrirhuguð framkvæmdarsvæði í september 2015 [15].

Markmið verkefnisins var að varpa ljósi á helstu landslagseinkenni fyrirhugaðs framkvæmdarsvæðis, meta verndargildi þeirra og hve mikil áhrif framkvæmdin gæti haft á sjónræna þætti og upplifunargildi svæðisins. Aðferðin sem stuðst er við í þessu verkefni er samsett úr margskonar aðferðarfræðum með mismunandi áherslum. Framkvæmdarsvæðið nær yfir nokkuð stórt landsvæði með ólíkum landslagsþáttum svo því var skipt upp í fjórtán minni svæði til greiningar.

Fyrirhuguð framkvæmd hefur áhrif á víðfemt svæði, óháð leiðarvali enda eru þær allar um 20 km langar. Stór hluti eiginlegs framkvæmdarsvæðis hefur gildi á landsvísu vegna lagalegrar verndunar og stöðu á náttúruminjaskrá. Þessir þættir auka verndargildi svæðisins en því hærra verndargildi sem svæðið býr yfir, þeim mun viðkvæmara er það talið vera fyrir breytingum. Framkvæmdin kemur til með að hafa bæði afturkræfar og óafturkræfar breytingar í för með sér og munu sumar þeirra valda verulegum varanlegum breytingum á landslagi.

Niðurstöður mats á áhrifum leiða A1 og D2 á landslag, með tilliti til verndargildis og vægis áhrifa, gefa til kynna að fyrirhuguð framkvæmd hafi talsverð neikvæð áhrif. Áhrif af leið H1 eru nokkuð neikvæð og leiðir I og Þ-H hafa verulega neikvæð áhrif á landslag. Mestu áhrif á einstakar landslagsheildir verða af leiðum H1, I og Þ-H þar sem þær liggja um Hallsteinsnes og Grónes; heildstætt landslag sem býr yfir mikilli fjölbreytni í áferð, litum og formum. Áhrifin eru óafturkræf og verulega neikvæð.

Niðurstöður samanburðar á leiðum með tilliti til rasks á verndarsvæðum gáfu til kynna verulega neikvæð áhrif allra leiða þegar kom að lögum um náttúruvernd, vernd Breiðafjarðar og náttúruminjaskrá. Hinsvegar voru áhrif á hverfisverndarsvæði við upphaf allra leiða, óveruleg. Aðeins leiðir D2 og Þ-H voru taldar hafa neikvæð áhrif á birkikjarr, hinar óveruleg.

Samantekin áhrif fyrirhugaðrar framkvæmdar á sjónlínur frá frístunda- og bújörðum á helstu landslagsheildir byggja annarsvegar á verndargildi og umfangi heildarinnar sjálfrar og hinsvegar á fjölda þeirra dvalarsvæða sem hún sést frá. Nær allar leiðir voru taldar hafa talsverð neikvæð áhrif á sjónlínur, einungis leið A1 var talin hafa nokkur áhrif.

EFNISYFIRLIT

ÚTDRÁTTUR	2
1. INNGANGUR.....	5
2. AÐFERÐAFRÆÐI	5
2.1 Aðferðir og viðmið	5
3. FRAMKVÆMDARSVÆÐIÐ	8
3.1 Staðhættir	8
3.2 Svæðaskipting	11
3.3 Friðun og verndarákvæði	12
3.4 Minjar, gróður, útivist og landnotkun.....	14
3.4.1 Minjastaðir	14
3.4.2 Gróður.....	15
3.4.4 Ferðapjónusta, gönguleiðir og önnur útivist.....	15
3.4.5 Landnotkun	16
4. FRAMKVÆMDIN	16
4.1 Fyrirhuguð veglína	16
4.2 Efnispörf og efnistökusvæði.....	17
4.3 Vinnubúðir og tímabundin haugsvæði.....	19
5.17 Frágangur og mótvægisáðgerðir	21
3.17.1 Landslag	21
3.17.2 Gróður.....	22
5. NIÐURSTAÐA.....	22
5.1 Svæði 1.....	23
5.2 Svæði 2.....	26
5.3 Svæði 3.....	30
5.4 Svæði 4.....	33
5.5 Svæði 5.....	36
5.6 Svæði 6.....	40
5.7 Svæði 7.....	47
5.8 Svæði 8.....	52
5.9 Svæði 9.....	59
5.10 Svæði 10.....	63
5.11 Svæði 11.....	70
5.12 Svæði 12.....	76
5.13 Svæði 13.....	79

5.14 Svæði 14.....	84
5.15 Samantekt áhrifa.....	87
Leið A1	88
Leið D2	88
Leið H1	89
Leið I.....	89
Leið Þ-H	90
Tengivegir.....	91
6. SAMANBURÐUR LEIÐA.....	93
Verndarsvæði.....	94
Landslagsheildir	95
Sjónlínur	96
Samantekt	99
Heimildaskrá	101
Korta, mynda og þrívíddarmyndaskrá	104
Kort	104
Myndir.....	104
Þrívíddarmyndir	106
Viðauki	108

1. INNGANGUR

Fyrirhuguð er framkvæmd á Vestfjarðavegi (60) milli Bjarkalundar í Reykhólasveit og Skálaness við norðanverðan Breiðafjörð í Gufudalssveit. Framkvæmdarsvæðið tilheyrir sveitarfélaginu Reykhólahreppi í Austur-Barðastrandarsýslu (Kort 1). Um er að ræða nýjan veg sem liggur frá Bjarkalundi, um Þorskafjörð, Djúpafjörð, Gufufjörð og Melanes að Skálaneshrauni í mynna Þorskafjarðar. Núverandi vegur er 41,6 km langur en nýr vegur áætlaður frá 19,9 - 22,0 km að lengd, háð leiðarvali. Skoðaðar hafa verið margar leiðir og ákveðið hefur verið að meta umhverfisáhrif fimm þeirra, þ.e. A1, D2, H1, I og Þ-H. Tillaga að matsáætlun var gerð um framkvæmdarsvæðið í september 2015 [15].

Vegagerðin fékk Náttúrustofu Vestfjarða til að meta sjónræn áhrif fyrirhugaðrar framkvæmdar á landslag. Fyrrgreindar veglínur voru greindar og áhrif þeirra á landslag metin.

Vettvangsferð fór fram dagana 6. og 7. ágúst 2015. Vettvangsrannsókn var í höndum Huldu Birnu Albertsdóttur og Hafdísar Sturlaugsdóttur en skýrslugerð var í höndum Huldu Birnu Albertsdóttur og Sóleyjar Valdimarsdóttur.

2. AÐFERÐAFRÆÐI

Hugtakið landslag er skilgreint í skipulagslögum (nr. 123/2010) [38] og náttúrvendarlögum (nr. 60/2013) [37] og merkir svæði sem fólk skynjar að hafi ákveðin einkenni sem tilkomin eru vegna virkni eða samspils náttúrulegra og/eða mannglegra þátta. Landslag tekur þannig til daglegs umhverfis, umhverfis með verndargildi og umhverfis sem hefur verið raskað. Undir landslag fellur m.a. þéttbýli, dreifbýli, ósnortin víðerni, ár, vötn og hafsvæði.

2.1 Aðferðir og viðmið

Markmið verkefnisins var að varpa ljósi á helstu landslagseinkenni fyrirhugaðs framkvæmdarsvæðis, meta verndargildi þeirra og hve mikil áhrif framkvæmdin gæti haft á sjónræna þætti og upplifunargildi svæðisins.

Aðferðin sem stuðst er við í þessu verkefni er samsett úr margskonar aðferðarfræðum með mismunandi áherslum. Við mótun hennar var að mestu stuðst við efni úr „Íslenska landslagsverkefninu“ [34] ásamt skýrslu Línuhönnunar, „Aðferðir við mat á landslagi“ [27], auk annarra verkefna sem unnin hafa verið á sviði landslagsrannsókna og landslagsgreininga á Íslandi [2], [21], [24], [29], [31]. Þá var einnig litið til viðmiða sem starfshópur Skipulagsstofnunar og Umhverfisstofnunar lögðu til að notuð yrðu við mat á verðmæti landslags [34].

Farið var í vettvangsferð í ágúst 2015. Í ferðinni voru teknar ljósmyndir af núverandi og fyrirhuguðu vegstæði og landslagi sem mögulega kæmi til með að raskast við fyrirhugaða framkvæmd. Ásýnd landsins var metin og henni lýst m.a. út frá **heildaryfirbragði og megin þekju** auk þess sem sérstök fyrirbæri eða **stök** voru skráð. Ásýnd lands skapast af samspili ótal þátta, manngerðra og náttúrulegra, sem gefa því margskonar gildi. Einn þessara þátta eru minjar en víða geymir landslag í sér heimildir um forna sögu, athafnir og atburði. Á þetta við um fyrirhugað framkvæmdarsvæði þar sem finnast fjölmargar minjar. Fjallað er um þær undir liðnum **sérstakt mikilvægi** landslags án þess að lagt sé mat á verndargildi þeirra. Sérstök umfjöllun er um allar fornminjar á svæðinu í skýrslum Náttúrustofu Vestfjarða [25], [26] og [28]. Eftirfarandi skilgreiningar voru notaðar fyrir hvern þátt matsins:

- ✎ **Heildaryfirbragð og megin þekja.** Útlit, form og lega landsins, útsýni og eðli svæðisins í heild sinni. Hvort svæðið hefði náttúrulegt yfirbragð eða væri litað af áhrifum mannsins. Einkennandi yfirborð lands á svæðinu.
- ✎ **Stök.** Áberandi staðir eða fyrirbæri sem skera sig úr landslagsheildinni vegna sérstöðu sinnar.
- ✎ **Sérstakt mikilvægi.** Landslag með sérstaka merkingu fyrir heimamenn eða samfélagið í heild t.d. vegna sögulegs eða menningarlegs bakgrunns.

Út frá þessum þáttum var landslaginu gefið gildi út frá **fjölbreytni, heildstæði/samfeldni og mikilfengleika/upplifun**. Svæði voru metin og þeim gefið hátt, miðlungs eða lágt gildi. Viðmið sem notuð voru við greiningu á gildi landslags má finna í viðauka, í töflu A.

Við mat á **verndargildi** landslagsins var auk ofangreindra þátta litið til lögboðinnar verndunar, friðlýsinga og stöðu svæðisins samkvæmt skipulagi. Einnig var horft til þess hvort landslagið, eða hluti þess, hafi gildi á landsvísu. Vísbendingar um það má finna í náttúruminjaskrá þar sem m.a. eru tiltekin þau svæði sem friðuð hafa verið, eða ástæða þykir til að varðveita sakir sérstaks landslags eða lífríkis [32]. Þá byggir matið einnig á niðurstöðum náttúrufræðinganna og fornleifaúttektar á svæðinu sem unnar voru í tengslum við fyrirhugaða framkvæmd [1], [3], [6], [7], [8], [9], [10], [16], [17], [18], [19], [20], [25], [26], [28], [33]. Við mat á sjónrænum áhrifum var, auk gagna sem safnað var á vettvangi, stuðst við veglínur, þversnið, loftmyndir og tölvugerðar þrívíddarmyndir frá Vegagerðinni. Á þeim þrívíddarmyndum þar sem vegstæðið er nálægt sjó er miðað við að hæð sjávar sé við meðalsjávarhæð (0 m).

Við greiningu sjónrænna áhrifa var tekið tillit til heildarmyndar allra landslagsþátta sem og þeirra áhrifa sem fyrirhuguð framkvæmd kæmi til með að hafa á sjónlínur bæði til og frá svæðinu. Frístundahús og bújarðir eru í grennd við framkvæmdasvæðið og það er þekkt berjaland [15].

Í umfjöllun um umfang og vægi áhrifa er stuðst við leiðbeiningar Skipulagsstofnunar [30] um mat á umhverfisáhrifum og notast við hugtök sem flokka áhrif eftir styrk og mikilvægi þeirra.

Tilgangur þessarar flokkunar er m. a. að samræma mat á sjónrænum áhrifum við umfjöllun í frummatsskýrslu. Tafla 1 sýnir skilgreiningar einkunnagjafarinnar.

Tafla 1. Skilgreiningar á einkunnagjöf fyrir mat á umfangi og vægi hugsanlegra áhrifa [30].

Vægis einkunn	Skýring
Verulega jákvæð	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Áhrif framkvæmdar eða áætlunar á umhverfisþátt/-þætti bæta hag mikils fjölda fólks og/eða hafa jákvæð áhrif á umfangsmikið svæði. ✎ Sú breyting eða ávinningur sem hlýst af framkvæmdinni/áætluninni er oftast varanleg. ✎ Áhrifin eru oftast á svæðis-, lands- og/eða heimsvísu en geta einnig verið staðbundin. ✎ Áhrifin samræmast ákvæðum laga og reglugerða, almennri stefnumörkun stjórnvalda eða alþjóðasamningum sem Ísland er aðili að.
Talsverð jákvæð	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Áhrif framkvæmdar eða áætlunar á umhverfisþátt/-þætti taka ekki til umfangsmikils svæðis, en svæðið kann að vera viðkvæmt fyrir breytingum, m.a. vegna náttúrufars og fornminja. ✎ Áhrifin geta verið jákvæð fyrir svæðið og/eða geta verið jákvæð fyrir fjölda fólks. ✎ Áhrifin geta verið varanleg og í sumum tilfellum afturkræf. ✎ Áhrif geta verið stað-, svæðisbundin og/eða á landsvísu. ✎ Áhrifin samræmast ákvæðum laga og reglugerða, almennri stefnumörkun stjórnvalda eða alþjóðasamningum sem Ísland er aðili að.
Óveruleg	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Áhrif framkvæmdar eða áætlunar á umhverfisþátt/-þætti eru minniháttar, með tilliti til umfangs svæðis og viðkvæmni þess fyrir breytingum, ásamt fjölda fólks sem verður fyrir áhrifum. ✎ Áhrifin eru í mörgum tilfellum tímabundin og að mestu afturkræf. ✎ Áhrif eru oftast stað-, eða svæðisbundin. ✎ Áhrifin samræmast ákvæðum laga og reglugerða, almennri stefnumörkun stjórnvalda eða alþjóðasamningum sem Ísland er aðili að.
Nokkuð neikvæð	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Áhrifin eru yfirleitt staðbundin og ná ekki yfir umfangsmikið svæði. ✎ Áhrifasvæðið nýtur ekki verndar eða er á annan hátt viðkvæmt fyrir breytingum ✎ Áhrifin geta verið varanleg og í sumum tilfellum óafturkræf.
Talsverð neikvæð	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Áhrif framkvæmdar eða áætlunar á umhverfisþátt/-þætti taka ekki til umfangsmikils svæðis, en svæðið kann að vera viðkvæmt fyrir breytingum, m.a. vegna náttúrufars og fornminja. ✎ Áhrifin geta verið neikvæð fyrir svæðið og/eða geta valdið fjölda fólks ónæði eða óþægindum. ✎ Áhrifin geta verið varanleg og í sumum tilfellum óafturkræf. ✎ Áhrif geta verið stað-, svæðisbundin og/eða á landsvísu. ✎ Áhrifin geta að einhverju leyti verið í ósamræmi við ákvæði laga og reglugerða, almenna stefnumörkun stjórnvalda eða alþjóðasamninga sem Ísland er aðili að.
Verulega neikvæð	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Áhrif framkvæmdar eða áætlunar á umhverfisþátt/-þætti skerða umfangsmikið svæði og/eða svæði sem er viðkvæmt fyrir breytingum, m.a. vegna náttúrufars og fornminja, og/eða rýra hag mikils fjölda fólks. ✎ Sú breyting eða tjón sem hlýst af framkvæmdinni er oftast varanleg og yfirleitt óafturkræf. ✎ Áhrif eru oftast á svæðis-, lands- og/eða heimsvísu en geta einnig verið staðbundin. ✎ Áhrifin eru í ósamræmi við ákvæði laga og reglugerða, almenna stefnumörkun stjórnvalda eða alþjóðasamninga sem Ísland er aðili að.
Óvissa	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Ekki er vitað um eðli eða umfang umhverfisáhrifa á tiltekna umhverfisþætti, m.a. vegna skorts á upplýsingum, tæknilegra annmarka eða skorts á þekkingu. Það getur verið unnt að afla upplýsinga um áhrifin með frekari rannsóknnum eða markvissri vöktun.

3. FRAMKVÆMDARSVÆÐIÐ

Fyrirhugað framkvæmdarsvæði tilheyrir Reykhólahreppi í Austur-Barðastrandarsýslu sem er eina sveitarfélagið í þeirri sýslu. Staðsetningu framkvæmdarsvæðisins og útlínur leiðarvals má sjá á korti 1.

Kort 1. Framkvæmdarsvæðið og leiðarval. Ljós grá lína er núverandi vegur.

3.1 Staðhættir

Áhrifasvæði framkvæmdarinnar nær frá Þorskafríði í austri og vestur í Gufufjörð og einkennist svæðið af litlu undirlendi. Berggrunnur á svæðinu tilheyrir berglögum sem mynduðust á síð- og mið-míósen fyrir um 10-15 milljónum ára. Tvær fornar megineldstöðvar eru í nágrenni framkvæmdasvæðisins. Önnur er kennd við Reiphólsfjöll sem er fyrir innan Gufudal og er hún talin vera rétt undir 12 milljón ára gömul. Hin er kennd við Króksfjörð og er aldur hennar á bilinu 10-11 milljón ára. Nánar er rætt um jarðfræði svæðisins í skýrslu Höskuldar Búa Jónssonar [16].

Sjávarföll í Breiðafirði eru hvergi meiri og er munur milli flóðs og fjöru allt að sex metrar í stórstraumi. Vegna grunnsævisins og þessa mikla fallamunar er útfiri gríðarmikið innst við Breiðafjörðinn. Fjörur Breiðafjarðar eru taldar vera um fjórðungur af öllum fjörum landsins og mikill hluti þeirra er innan vébanda Reykhólahrepps.

Þorskafríður er 16 km langur fjörður á milli Reykjanes og Skálanes (Mynd 1). Hann er grunnur og fellur út af innsta hluta hans. Inn úr honum ganga tveir stuttir og grunnir firðir, Djúpi fjörður og Gufufjörður [15]. Austurhlíðar fjallanna sem að Þorskafríði liggja eru víðast ávalar í brúnum. Þar eru

melar og mishæðir, giljadrög og lægðir en óvíða klettur. Meðfram firðinum er landið víðast vel gróið, birkikjarr víða og syðst eitt mesta skóglendi sýslunnar, Teigsskógur [4]. Teigsskógur er staðsettur í norðanverðum Þorskafirði og hefur nokkra sérstöðu meðal Vestfirskra skóga. Nýlegar mælingar frá Skógrækt ríkisins gefa til kynna að hann sé um 667 ha að flatarmáli og telst því sem eitt stærsta skóglendi á Vestfjörðum. Skógurinn nær frá Þórisstöðum um Gröf og langleiðina að gömlum túngarði við bæinn Hallsteinsstaði yst á nesinu sem gengur fram milli Þorskafjarðar og Djúpafjarðar. Breidd skógarins er víðast milli 400-500 m [15]. Þéttleiki birkisins í Teigsskógi er einstakur sé litið til annarra svæða sem rannsökuð hafa verið við norðanverðan Breiðafjörð [18], [20].

Mynd 1. Þorskafjarðar. Gröf er handan fjarðarins, Mynd: NAVE/HBA.

Hlíðar í sunnanverðum Þorskafirði eru víða hamróttar og sæbrattar [4]. Fjöllin eru frekar lág eða um 300-400 m og sjást þar á nokkrum stöðum rákir eftir jökulskrið [16].

Djúpifjörður er þröngur og stuttur fjörður. Fjörðurinn afmarkast af Hallsteinsnesi í austri og Grónesi til vesturs. Þrátt fyrir nafnið er fjörðurinn grunnur og nánast samfelldar leirur koma upp á fjöru en þröngur áll gengur út miðjan fjörðinn (Mynd 2). Í fjarðarmynninu eru margar litlar eyjar sem hálfloka firðinum. Vestfjarðavegur liggur um og fyrir fjörðinn. Að austan liggur hann yfir Hjallaháls en að vestan yfir Ódrjúgsháls [15]. Í botni Djúpafjarðar er áberandi árset og á tveimur stöðum í firðinum er að finna berghlaup. Silfurbergsnáma er staðsett milli fornbylisins Miðhúsa og Djúpadalsbotns í vestanverðum Djúpafirði [16].

Mynd 2. Botn Djúpafjarðar, Vestfjarðavegur (60) liggur upp á Hjallaháls. Mynd: NAVE/HBA.

Gufufjörður er stuttur fjörður, sem gengur til norður-norðvesturs milli Gróness og Melaness, sem er austanvert á Skálanesinu (Mynd 3). Hann er mjög grunnur og hefur Gufudalsá fyllt hann upp með framburði sínum en hún á upptök norður í Reiphólsfjöllum, eins og aðrar ár á þessum slóðum [4]. Fjörðurinn kemur allur upp úr á stórstraumsfjöru og því leirur einkennandi fyrir botni hans, ásamt

tilheyrandi fuglalífi [33]. Grösugt og búsaeldarlegt er í kringum Gufufjörð en þar eru tveir bæir í byggð; Fremri- Gufudalur og Gufudalur neðri [15]. Skálanes skilur Gufufjörð frá Kollafirði til vesturs en Grónes er á milli Gufufjarðar og Djúpaþfjarðar til austurs.

Mynd 3. Gufufjörður, horft niður Brekkudal. Mynd: NAVE/HBA.

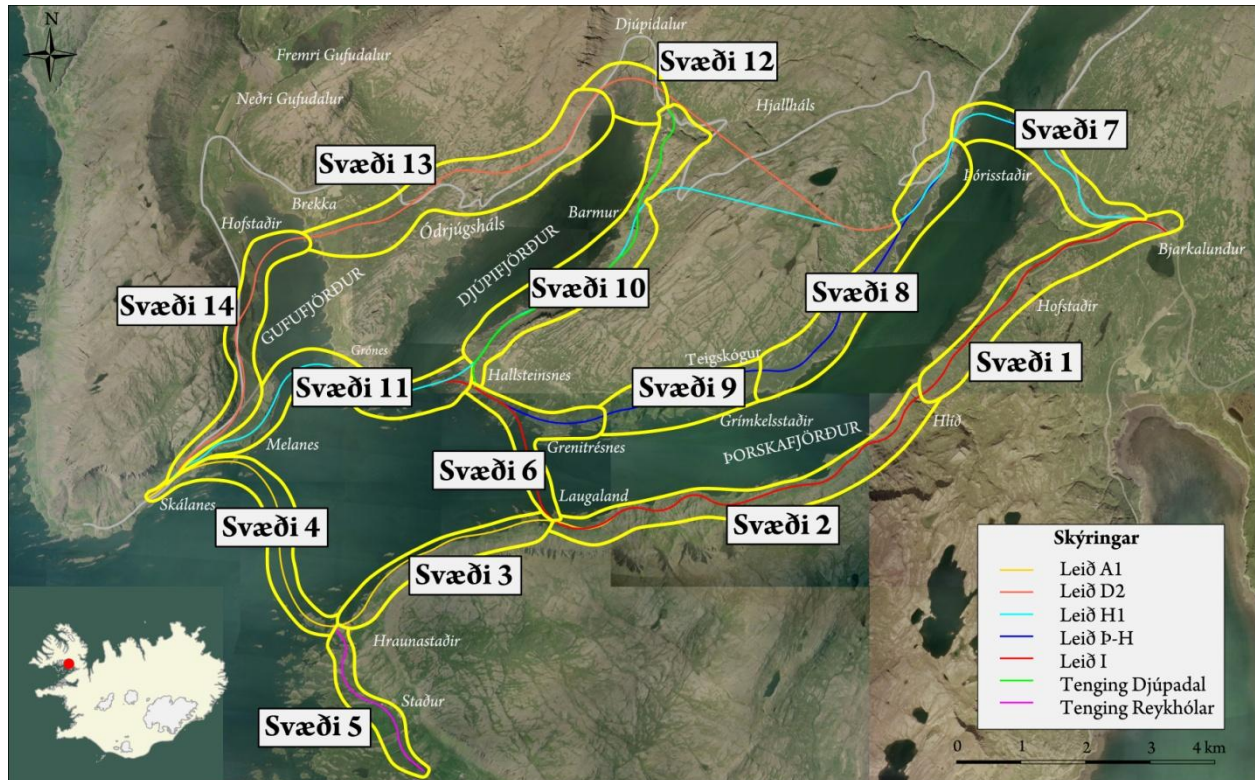
Reykjanes er á milli Þorskafjarðar og Berufjarðar. Á Stað á Reykjanesi er kirkja, Staðarkirkja sem var byggð árið 1864 en aflögð sem sóknarkirkja árið 1957. Þar eru mikil hlunnindi af æðarvarpi. Margar skemmtilegar gönguleiðir eru í grennd við Stað og útsýni þaðan þykir einkar fallegt. Í tæplega 2 km fjarlægð frá Stað er smábáta- og ferjubryggja [15]. Nýr vegur mun að hluta til liggja fram hjá Stað ef veglína A1 verður fyrir valinu. Á jörðinni Laugalandi við Þorskafjörð er íbúðarhús sem er nýtt til sumardvalar en undirlendi jarðarinnar er nýtt frá Árbæ. Við Laugaland hefur verið leigt út land fyrir frístundahús.

Reykhólar eru fornt höfuðbýli. Þar búa um 130 manns og er þéttbýlið þjónustumiðstöð fyrir Reykhólahrepp. Utan þess þéttbýlis er sveitarfélagið strjálbýlt og talsvert margar eyðijarðir. Á undirlendi sveitarfélagsins fer fram hefðbundinn landbúnaður, s.s. sauðfjárrækt, nautgriparrækt og skógrækt [15]. Landbúnaður er mikilvægasta atvinnugreinin í sveitarfélaginu og árið 1997 voru um 33% ársverka í hreppnum í landbúnaði. Af öðrum atvinnugreinum er þjónusta stærst með ríflega 19% ársverka og tengjast þau flest menntastofnunum og dvalarheimili aldraðra á Reykhólum [12].

Undirlendi er frekar lítið á framkvæmdarsvæðinu, þó mismunandi milli fjarða, og útsýni því oft takmarkað til ákveðinna átta (Mynd 1, Mynd 2). Mjög gott útsýni er þó frá Stað og Skálanesi yfir Breiðafjörð og eyjur hans. Firðirnir eru nokkuð þröngir en hafflöturinn samt sem áður stór hluti sjónrænnar upplifunar. Sjórinn myndar samfellu á milli fjallanna sem nær út á Breiðafjörð (Mynd 14). Sker og eyjar auka víða fjölbreytileika strandlengjunnar með ólíkri formmyndun og samspili mismunandi landslagsþátta (Mynd 37). Ár og lækir voru ekki áberandi á framkvæmdarsvæðinu þegar vettvangsferð var farin síðsumars. Gera má þó ráð fyrir að vatnafar sé meira á öðrum árstímum.

3.2 Svæðaskipting

Áætlað framkvæmdarsvæði nær yfir nokkuð stórt landsvæði með ólíkum landslagsþáttum svo því var skipt upp í fjórtán minni svæði. Stuðst var við stöðvanúmer í veglínnum. Skiptingu svæðanna má sjá á korti 2 og í töflu 2. Fjallað verður um áhrif fimm leiða og tveggja vegtenginga og liggja sumar þeirra um sama svæði. Samanburð á heildaráhrifum allra leiða er að finna í kafla 5.19.

Kort 2. Skipting framkvæmdarsvæðis í 14 svæði. Gular línur tákna útlínur svæða.

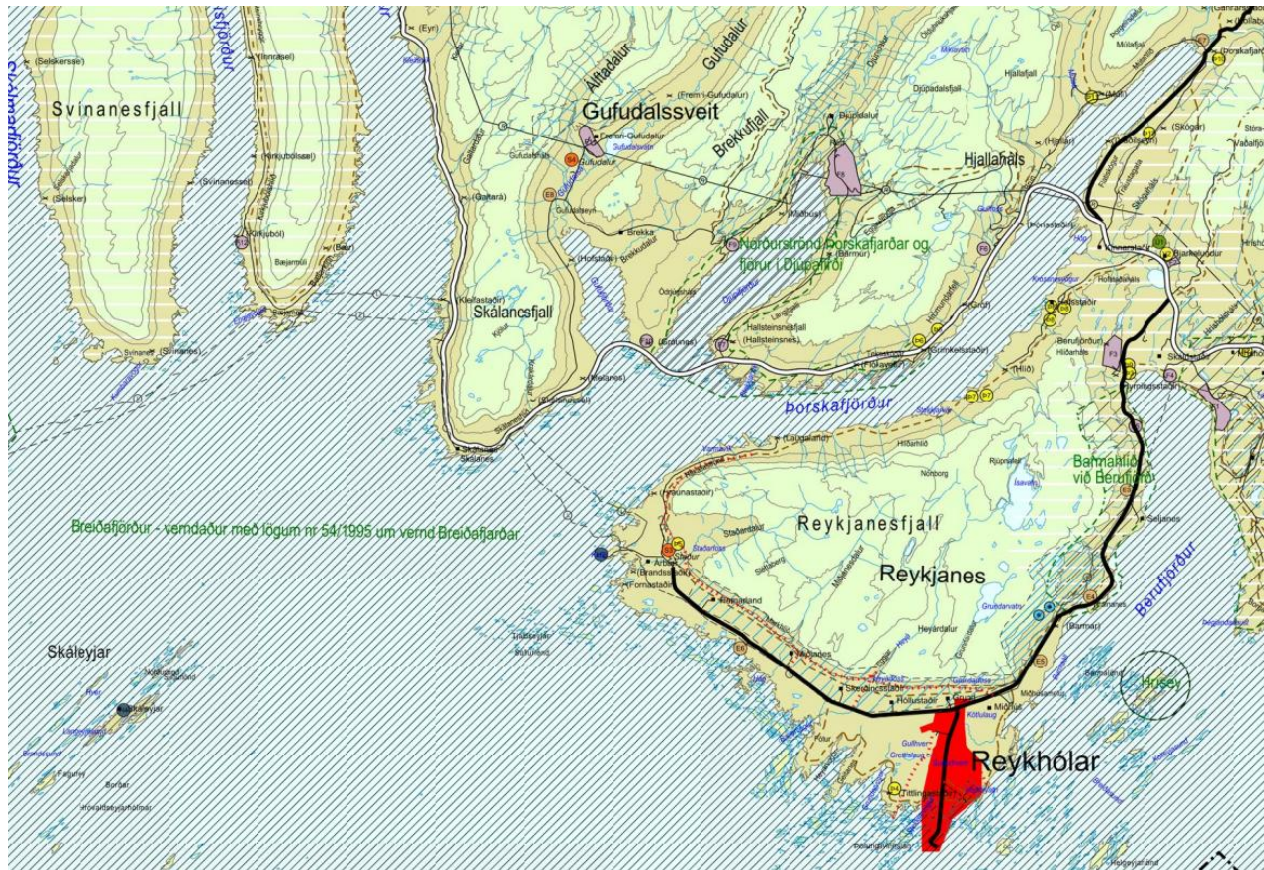
Tafla 2. Skipting framkvæmdarsvæðis í fjórtán svæði.

Svæði	Leið	Upphaf (stöð)	Endir (stöð)	Lengd kafla (m)	Örnefni/heiti
Svæði 1	A1/I	0	5.000	5.000	Bjarkalundur – Hlíðará
Svæði 2	A1/I	5.000	11.400	6.400	Hlíðará – Laugaland
Svæði 3	A1/ tenging Reykhólar	11.400	15.400	4.000	Laugaland- Hraunastaðir
Svæði 4	A1	15.400	20.200	4.800	Hraunastaðir- Skálanes
Svæði 5	Tenging Reykhólar	0	3.200	3.200	Hamarland –Hraunastaðir
Svæði 6	I Þ-H	11.400 11.800	14.000	2.600 2.200	Laugaland – Hallsteinsnes Kleifarnes - Hallsteinsnes
Svæði 7	D2/H1/Þ-H	0	4.300	4.300	Bjarkalundur – Þórisstaðir
Svæði 8	D2/H1 Þ-H	4.300	5.900 9.200	1.600 4.900	Þórisstaðir – Búlká/ Grímkeisstaðaá
Svæði 9	Þ-H	9.200	11.800	2.600	Grímkeisstaðaá - Kleifarnes
Svæði 10	H1 Tenging Djúpadal	10.000 0	13.800 5.814	3.800 5.814	Botn Djúpafjarðar – Hallsteinsnes
Svæði 11	H1 I Þ-H	13.800 14.000 14.000	19.949 19.860 20.000	6.149 5.860 6.000	Hallsteinsnes – Skálanes
Svæði 12	D2	10.500	11.350	850	Botn Djúpafjarðar
Svæði 13	D2	11.350	16.700	5.350	Botn Djúpafjarðar - Brekkudalur
Svæði 14	D2	16.700	21.960	5.160	Brekkudalur - Skálanes

3.3 Friðun og verndarákvæði

Allar eyjar, hólmar, sker og fjörur á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði falla undir ákvæði laga nr. 54/1995 um verndun Breiðafjarðar [36] og fellur öll vegagerð í sjó, fjörum og leirum undir þessi lög. Breiðafjarðarsvæðið á sér enga hliðstæðu hér á landi og sker sig úr sem langstærsti eyja- og skerjagarður landsins. Svæðið er einkum mikilvægt fyrir fjölbreytileika og grósku í fuglalífi og fyrir sérstætt gróðurfar (fitjar), landslag, jarðmyndanir og jarðhita. Lög um verndun Breiðafjarðar taka ekki til landslags, jarðmyndana, lífríkis og menningarminja ofan stórstraumsflóðborðs, þ.e. uppi á föstu landi.

Núverandi Vestfjarðavegur liggur um hverfisverndarsvæði í Berufirði og Þorskafirði sem sést með láréttum hvítum línu (Kort 3).

Kort 3. Aðalskipulag Reykhólahrepps 2006-2018. Hluti af skipulagsupprætti. Bleik svæði sýna íbúðasvæði og frístundarbyggð og gul svæði fornleifar. Hverfisverndarsvæði er sýnt með láréttum hvítum línum hægra megin á korti sem sjást mjög ógreinilega [12].

Lög um náttúruvernd eiga við um fyrirhugað framkvæmdarsvæði en markmið þeirra er að vernda til framtíðar fjölbreytni íslenskrar náttúru, þar á meðal líffræðilega og jarðfræðilega fjölbreytni ásamt fjölbreytni landslags. Í 3. gr laganna er meðal annars fjallað um verndarmarkmið fyrir jarðminjar, vatnasvæði, landslag og víðerni. Einnig skal stefnt að því að varðveita landslag sem er sérstætt eða fágætt, sérlega verðmætt vegna fagurfræðilegs og/eða menningarlegs gildis ásamt því að standa vörð um óbyggð víðerni landsins [37]. Eftirfarandi liðir 61. greinar laganna sem fjalla um sérstaka vernd ákveðinna jarðmyndanna og vistkerfa eiga við á framkvæmdarsvæðinu:

a. votlendi, svo sem hallamýrar, flóar, flæðimýrar, rústamýrar, 20.000 m² að flatarmáli eða stærri, stöðuvötn og tjarnir, 1.000 m² að flatarmáli eða stærri, og sjávarfitjar og leirur.

b. sérstæðir eða vistfræðilega mikilvægir birkiskógar og leifar þeirra þar sem eru m.a. gömul tré.

Óheimilt er að raska vistkerfum og jarðminjum sem taldar eru upp í a. og b. lið nema brýna nauðsyn beri til og sýnt þyki að aðrir kostir séu ekki fyrir hendi. Skyld er að afla framkvæmdaleyfis, eða eftir atvikum byggingarleyfis, sbr. skipulagslög og lög um mannvirki, vegna framkvæmda sem hafa í för með sér slíka röskun. Áður en leyfi er veitt skal leyfisveitandi leita umsagnar Náttúrufræðistofnunar Íslands og viðkomandi náttúruverndarnefndar nema fyrir liggja staðfest aðalskipulag og samþykkt deiliskipulag þar

sem umsagnir skv. 1. og 2. mgr. 68. gr. liggja fyrir. Ef um er að ræða röskun birkiskóga, sbr. b-lið 1. mgr., skal einnig leita umsagnar Skógræktar ríkisins. Við mat á leyfisumsókn skal líta til verndarmarkmiða 2. og 3. gr. og jafnframt huga að mikilvægi minjanna og sérstöðu í íslensku og alþjóðlegu samhengi [37].

Samkvæmt 17. grein náttúruverndarlaganna skal sérstök aðgát höfð í nánd við búsmala, selalátur, varplönd fugla, veiðisvæði og veiðistaði. Forðast skal að eyða eða spilla gróðri með mosa-, lyng- eða hrísrifi eða á annan hátt.

Norðurströnd Þorskafjarðar og fjörur í Djúpaþfirði tilheyra svæði nr. 303 á náttúruminjaskrá [32]. Lýsing á svæðinu í náttúruminjaskrá er eftirfarandi:

„Norðurströnd Þorskafjarðar og fjörur í Djúpaþfirði, Reykhólahreppi, A-Barðastrandarsýslu. (1) Fjörur, fitjar og sjávartjarnir frá Teigsskógum að Grónesi. Auk þess skóglendi á norðurströnd Þorskafjarðar milli Teigsskóga og Hallsteinsness. (2) Víðlendar og lífauðugar fjörur með miklu fuglalífi. Þéttur skógur og gott sýnishorn af landslagi við norðanverðan Breiðafjörð“.

Veglínan frá Bjarkalundi að Hofstöðum og að þverun við Þórisstaði er á Hverfisverndarsvæði [12]. Á svæðinu er fjölbreytt náttúrufar og landslag, áhugavert útivistarsvæði árið um kring. Ákvæði hverfisverndar Berufjarðar og Þorskafjarðar eru:

- a. Hefðbundnar nytjar, svo sem beit og veiðar geta haldist eins og verið hefur. Sveitarstjórn getur þó sett reglur um takmörkun eða stjórn beitar á svæðinu.
- b. Framræsla votlendis á svæðunum er óheimil. Lögð er til endurheimt votlendis þar sem því verður við komið.
- c. Halda skal byggingarframkvæmdum í lágmarki og þess gætt að þær leiði til eins lítillar röskunar og kostur er.
- d. Nákvæm skráning fornleifa skal fara fram áður en ráðist er í byggingar- eða framkvæmdaleyfis skyldar framkvæmdir.
- e. Stefnt er að því að settar verði nánari verndar- og umgengnisreglur um fyrirhuguð fólkvangssvæði fyrir botni Berufjarðar.

3.4 Minjar, gróður, útivist og landnotkun

3.4.1 Minjastaðir

Í þjóðminjalögum [39] segir að til fornleifa teljist „hvers kyns leifar forna mannvirkja og annarra staðbundinna minja, sem menn hafa gert eða mannaverk eru á“. Að jafnaði skal telja minjar 100 ára og eldri til fornleifa en heimilt er þó að friðlýsa yngri minjar, t.d. eru kirkjur reistar fyrir 1918 friðlýstar skv. þjóðminjalögum.

Margrét Hallmundsdóttir, Caroline Paulsen og Ragnar Edvardsson skráðu fornleifar á framkvæmdarsvæðinu árin 2004 [28] og 2005 [25] en fyrri mælingar voru yfirfarnar og endurskoðaðar árið 2016 [26] af Margréti, ásamt því að nýjar leiðir voru skráðar sem ekki höfðu verið skráðar áður.

Fjallað er um áhrif vegagerðarinnar á fornleifar í skýrslum þeirra. Röskun á minjum er misjöfn milli leiða og er þeim gerð frekari skil í skýrslu Margrétar Hallmundsdóttur [26].

3.4.2 Gróður

Gróðurfarsathugun var gerð af Náttúrustofu Vestfjarða á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði árin 2004 [3], 2008 [17] og 2013 (skýrsla kom út 2015) [19]. Lífmassamælingar á birki voru einnig gerðar á svæðinu 2012 [20] og 2015 [18]. Fyrirhugað framkvæmdarsvæði er að hluta til óraskað. Gróður er fjölbreyttur enda um stórt svæði að ræða. Á svæðinu var sjávarfitjungur nokkuð algengur við fjöruna og víða votlendi en sjávarfitjungur og mýrlendi stærri en 3 ha njóta sérstakar verndar samkvæmt lögum um náttúruvernd [37].

Birkikjarr ásamt fjalldrapa er nokkuð algengt á svæðinu og lyngtegundir einnig. Ekki fundust neinar plöntur á vólsta. Plöntur sem fundust eru flestar algengar um allt land en nokkrar eru algengar á þessu landsvæði. Ekki fundust heldur gróðurfélög sem teljast sjaldgæf á þessu landsvæði. Á norðurströnd Þorskafjarðar og að Hallsteinsnesi er þéttur og mikill birkiskógur sem er tæplega 400 ha að stærð, 8 km langur og 500 m breiður. Gróðurröskun vegna fyrirhugaðra framkvæmda verður mismikil milli svæða. Sjá nánar í köflum 5.1-5.14 og í sérfræðiskýrslum Náttúrustofu Vestfjarða sem nefndar eru hér að ofan.

3.4.4 Ferðaþjónusta, gönguleiðir og önnur útivist

Samkvæmt Aðalskipulagi Reykhólahrepps er heimilt að veita almenna ferðaþjónustu á landbúnaðarsvæðum í sveitarfélaginu: gistingu og greiðasölu. Skipulögð frístundabyggð er í botni Djúpafjarðar en þar eru skipulagðar þrjár sumarhúsalóðir og gert ráð fyrir að þeim geti fjölgað í allt að tíu. Í Gufudal er gert ráð fyrir veiðihúsi og fjórum sumarhúsum. Á Grónesi eru þrjár sumarhúsalóðir á svæðinu núna, en gert er ráð fyrir því að þeim geti fjölgað í allt að tíu. Á Miðhúsum í Djúpafirði eru þrjú sumarhús en gert ráð fyrir að þeim geti fjölgað í allt að tíu. Þrjú hús eru á Hallsteinsnesi og við Þórisstaði í Þorskafirði er eitt sumarhús [12].

Engin skipulögð tjaldsvæði eða útivistarsvæði eru á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði [12] en samt sem áður er það tilvalið til margskonar útivistar, ekki síst fjölbreytileg strandsvæðin. Til að mynda býður gömul smábátahöfn við Stað á Reykjanesi upp á ýmsa útivistarmöguleika.

Engar merktar gönguleiðir eiga upphaf sitt á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði. Landið virðist þó talsvert notað til útivistar og er þekkt berjaland [15]. Reiðleið meðfram núverandi Vestfjarðavegi (60) þar sem hann verður lagður af, er merkt inn á uppdrátt meðfylgjandi Aðalskipulagi Reykhólahrepps 2006-2018. Einnig er sýnd reiðleið út með Þorskafirði að austanverðu en tekið er þar fram að reiðleiðir séu sýndar eingöngu til skýringar [12].

Stangveiðar eru stundaðar í Þorskafjarðará, Djúpadalsá og Gufudalsá. Gufudalsá telst góð sjóbleikjuá en stopular upplýsingar eru til um veiði í Þorskafjarðará og Djúpadalsá [15].

3.4.5 Landnotkun

Framkvæmdin, óháð hvaða leið verður fyrir valinu, mun hafa áhrif á alla landeigendur og eða ábúendur á svæðinu frá Bjarkalundi að Skálanesi, þótt vegurinn muni ekki liggja um allar jarðirnar. Við færslu vegarins ýmist lengjast eða styttest vegalengdir að Vestfjarðavegi (60). Mörg frístundahús eru í grennd við framkvæmdasvæðið og á aðalskipulagi eru fleiri áætluð [12].

Framkvæmdir við nýjan Vestfjarðaveg munu aðallega raska beitolandi, en líklegt er að vegna leiðar I verði túnum við Hofstaði raskað vegna vegagerðar og við Þórisstaði í Þorskafirði verður tímabundin röskun á túnum vegna tímabundinna vinnubúða. Einnig eru líkur á að vegna tengingar frá Árbæ og Stað að leið I og A1, verði túnum raskað.

Fáir bæir eru í byggð á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði vestan Reykjaness, í Þorskafirði, í Djúpafirði og Gufufirði. Heilsársbúseta er á Árbæ, Stað, Hofstöðum, Krossnesi, Kinnarstöðum, Djúpadal, Fremri Gufudal og Gufudal Neðri. Fyrirhuguð framkvæmd getur komið til með að hafa áhrif á nýtingu og/eða eigendur eftirfarandi jarða. *Í Þorskafirði:* Laugaland, Árbæ, Stað, Hamarland, Bjarkalund, Hofstaði, Krossnes, Kinnarstaði, Skóga, Kollabúðir, Múla, Hjalla, Þórisstaði, Gröf og Teigskóg. *Í Djúpafirði:* Hallsteinsnes, Barm, Djúpadal á Miðhús, Miðhús og Grónes. *Í Gufufirði:* Brekku, Fremri Gufudal, Gufudal Neðri, Hofstaði, Melanes og Skálanes [15].

4. FRAMKVÆMDIN

4.1 Fyrirhuguð veglína

Fyrirhuguð veglína liggur um Vestfjarðaveg í Gufudalssveit frá Bjarkalundi að Skálanesi við mynni Þorskafjarðar að vestanverðu. Framkvæmdin afmarkast af uppbyggingu vegar á svæðinu. Rekstur mannvirkis og viðhald verður um langa framtíð eftir að framkvæmd lýkur.

Kort 1 sýnir fimm mögulega framkvæmdarkosti, leiðir A1, D2, H1, I og Þ-H ásamt vegtengingum. Núverandi vegur er 41,6 km langur. Nýr vegur mun fylgja núverandi vegstæði á köflum en fer á öðrum köflum yfir óraskað land, háð leiðarvali. Vegaframkvæmdunum má skipta í fimm þætti: vegagerð, efnistöku, brúargerð, jarðgangagerð og rekstur.

Veghelgunarsvæði Vestfjarðavegar telst vera 60 m breitt og nær 30 m frá miðlínu vegar til hvorrar hliðar. Framkvæmdasvæði vegna vegagerðar lendir oftast innan veghelgunarsvæðis en þar sem eru mjög háar fyllingar eða miklar skeringar getur framkvæmdasvæðið náð út fyrir það. Almennt er gert ráð fyrir að nota eins lítið framkvæmdasvæði og unnt er og er það tilgreint í útboðsgögnum. Á einstaka stað getur

þurft að fara út fyrir veghelgunarsvæðið til að geyma efni tímabundið. Er það gert í samráði við hlutaðeigandi aðila.

4.2 Efnispörf og efnistökusvæði

Öll efnistaka á framkvæmdarsvæðinu er háð framkvæmdarleyfi sveitarstjórnar og 8 gr. í lögum nr. 57/1998 um rannsóknir og nýtingu á auðlindum í jörð. Framkvæmdin er háð starfsleyfi sem heilbrigðiseftirlit Vestfjarða veitir vegna vinnubúða og starfssemi sem fylgir efnistöku. Í gildi er reglugerð nr. 785/1999 um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun, eins og vinnslu jarðefna, vinnubúðir, farandsalerni og - eldhús, aðstöðu fyrir olúskipti o.fl. [15].

Efnispörf leiðar I er mest af öllum leiðunum eða um 2.072 m³ enda flestar þveranir á þeirri leið. Efnispörf á leið H1 er minnst og næst minnst á leið D2, en leið Þ-H er mjög svipuð leið D2 í heildarefnispörf. Tafla 3 sýnir efnispörf allra leiða á framkvæmdarsvæðinu.

Tafla 3. Efnispörf og efnistaka (þús. m³). Bjarkalundur-Skálanes, fyrir mismunandi leiðir ásamt tengingum [Helga Aðalgeirsdóttir, skriflegar upplýsingar, 14.1.2016].

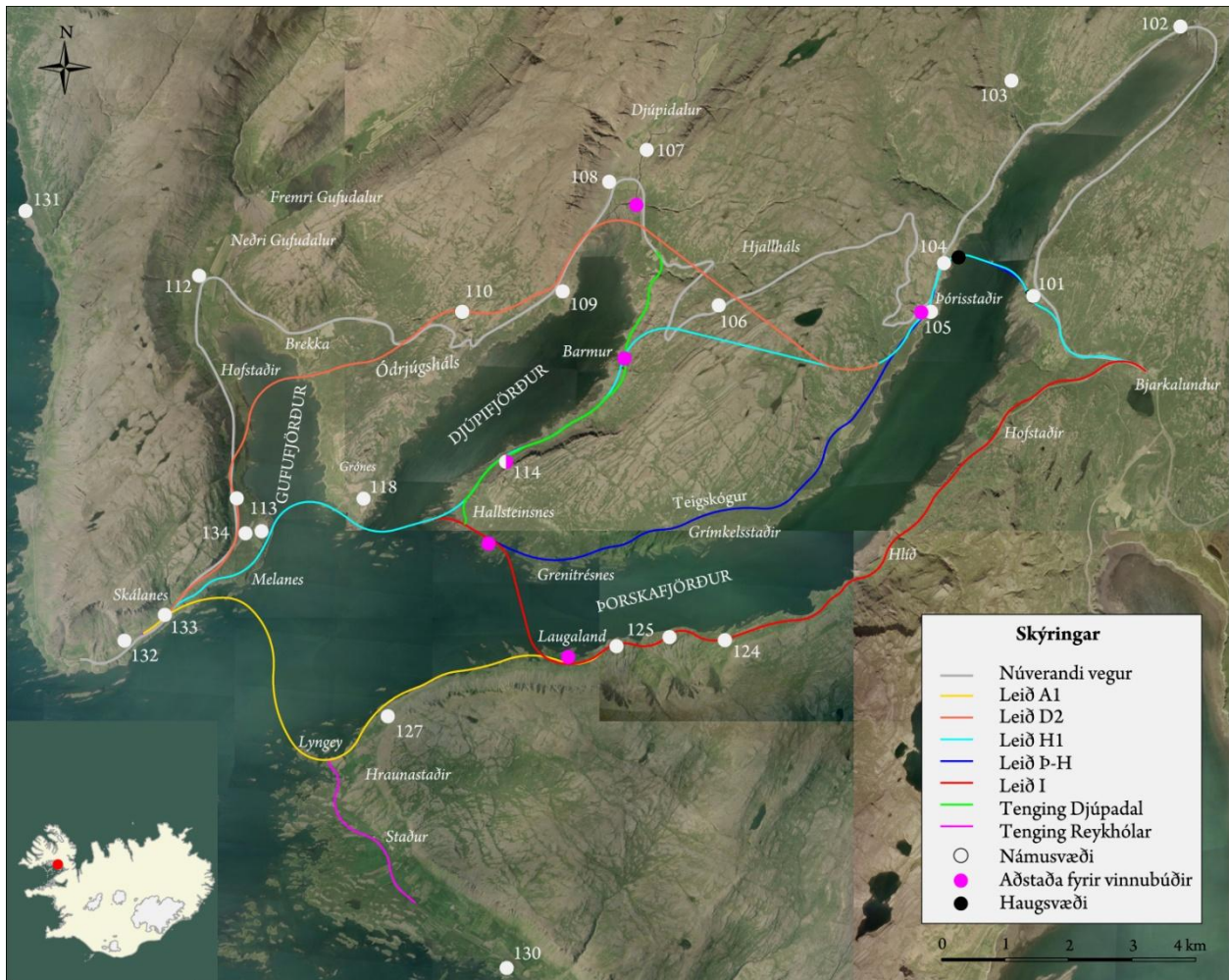
Verkþáttur	Leið A1	Leið D2	Leið H1	Leið I	Leið Þ-H
Yfirbygging	148	124	138	159	142
Undirbygging	1.627	989	844	1.728	959
Rofvarnir	190	91	129	185	130
Heildarefnispörf	1.965	1.204	1.111	2.072	1.231
- efni úr skeringum	1.664	881	698	1.747	1.028
- efni úr jarðgöngum	-	310	339	-	-
- efni úr námum	301	13	74	325	112

Möguleg námusvæði í tengslum við fyrirhugaða framkvæmd eru 22 talsins en af þeim eru 11 til vara (Kort 4). Engar fullnaðarrannsóknir hafa verið gerðar á þessum svæðum og ræðst endanleg ákvörðun um hvaða efnistökuastaðir verði fyrir valinu af því hvaða veglína verður valin. Tafla 4 sýnir lýsingar á mögulegum námusvæðum og veglínunum sem munu nýta námurnar [16].

Tafla 4. Yfirlit yfir mögulegar námur. Námur með (v) fyrir aftan eru til vara.

Námur		Veglínur				
Heiti	Númer námu	A1	D2	H1	I	Þ-H
Kinnarstaðir A	101		x	x		x
Klökk í botni Þorskafjarðar (v)	102		x	x		x
Múlaá (v)	103		x	x		x
Bergskering innan Þórisstaða	104		x	x		x
Hjalli innan Þórisstaða (v)	105		x	x		x
Hjallaháls (v)	106		x	x		x
Áreyrar Djúpadals (v)	107		x			
Skriður utan Síkisár (v)	108		x			
Miðhúsamelur (v)	109		x			
Ódrjúgsháls- klökk	110		x			
Klökk og skriðukeila í Gufufjarðarbotni (v)	112	x	x	x	x	x
Melanes	113	x	x	x	x	x
Hjalli innan Hallsteinsness	114			x	x	x
Klappir á Grónesi (v)	118			x	x	x
Klappir neðan Flókavallagnýpu	124	x			x	
Laugalandshraun	125	x			x	
Klappir utan Hákalastaðar	127	x				
Miðjanes (v)	130	x				
Tangi innan Galtarár (v)	131	x	x	x	x	x
Skálaneshraun	132	x	x	x	x	x
Után Krakár/Háubakkar	133	x	x	x	x	x
Grjótlager á Melanesi	134	x	x	x	x	x

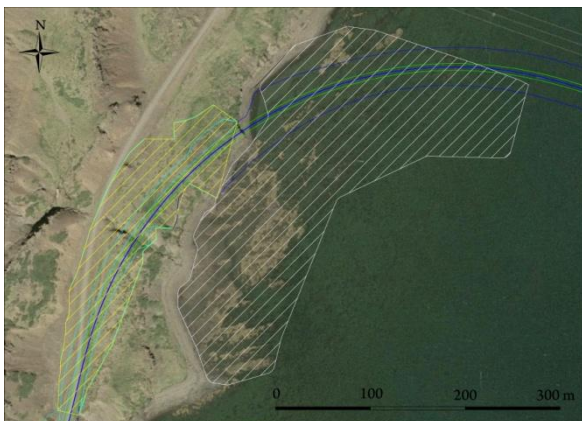
Þar sem að leiðarval kemur ekki til með að verða ákvarðað út frá áhrifum efnistöku á landslag verður ekki fjallað frekar um námur í þessari skýrslu. Mjög ítarlega umfjöllun um öll námusvæði er að finna í skýrslu Höskuldar Búa Jónssonar um jarðfræði og efnistöku [16]. Þar er að finna greinagóðar lýsingar á hverri námu fyrir sig auk þess sem þeim er gefið gildi byggt á sérstöku verndarflokkunarkerfi Vegagerðarinnar [23].

Kort 4. Fyrirhuguð efnistökusvæði, vinnubúðir og geymslusvæði fyrir útgröft úr göngum á framkvæmdarsvæðinu.

4.3 Vinnubúðir og tímabundin haugsvæði

Um tímabundna mannvirkjagerð eins og vinnubúðir gilda ýmsar reglugerðir um aðbúnað, hollustuhætti og öryggisráðstafanir á byggingarvinnustað. Skipulögð hafa verið fimm svæði undir vinnubúðir og ræðst notkun þeirra af leiðarvali.

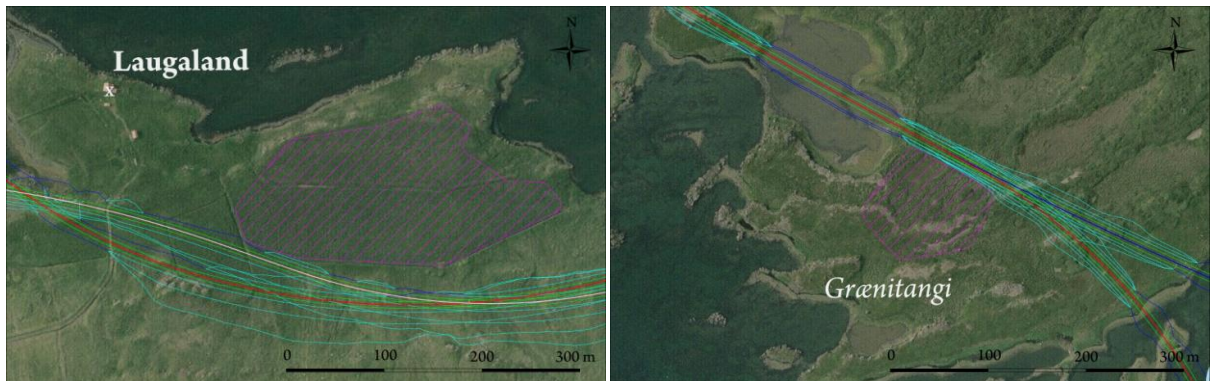

Kort 5 Tímabundið haugsvæði í Þorskafríði, ætlað efni úr jarðgöngum undir Hjallaháls.

Gert er ráð fyrir einu tímabundnu haugsvæði á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði, innan við Þórisstaði í Þorskafríði við nyrðri enda þverunar (Kort 5). Verður það eingöngu notað ef leiðir D2 eða H1 verða fyrir valinu, enda hugsað undir efni úr jarðgöngum undir Hjallaháls.

Við Laugaland hefur verið gert ráð fyrir 3,5 ha svæði fyrir vinnubúðir verktaka í tengslum við brúarsmíði yfir Þorskafríð og verður það nýtt ef

leiðir A1 eða I verða fyrir valinu (Kort 6). Svæðið er á gömlu túni við bæinn Laugaland og koma fyrirhugaðar framkvæmdir ekki til með að raska ósnortnu landslagi eða þáttum sem eru taldir bera hátt verndargildi. Áhrif á landslag ættu að verða að fullu afturkræf.

Kort 6 og 7. Svæði fyrir vinnubúðir við Laugaland (vinstri) og á Hallsteinsnesi (hægri).

Við Grænatanga á Hallsteinsnesi (Kort 7) hefur verið gert ráð fyrir svæði, 1 ha að stærð, undir vinnubúðir verktaka í tengslum við brúarsmíði sem verður nýtt ef farin verður leið I eða Þ-H. Vinnubúðirnar koma til með að vera staðsettar alveg upp við fyrirhugaða veglínu. Verði leið I eða Þ-H fyrir valinu er því um talsvert rask að ræða á svæðinu hvort sem vinnubúðirnar verða staðsettar þar eða ekki. Er því ekki um mikið viðbótar rask að ræða. Landslagið á fyrirhuguðu vinnubúðarsvæði ber náttúrulegt yfirbragð og er mikilvægt að við frágang á svæðinu verði tekið mið af aðliggjandi landslagi en það ekki eingöngu sléttað og gróðri sáð í svörðinn.

Við Barm í Djúpafirði er gert ráð fyrir 2,5 ha stóru svæði fyrir aðstöðu verktaka í tengslum við vinnu við jarðgöng á leið H1 (Kort 8). Svæðið allt er á gömlum túnnum við eyðibýlið Barm en samkvæmt skýrslu um fornleifarannsóknir er mjög mikið af minjum á svæðinu sem gæti stafað hætta af fyrirhuguðum vinnubúðum [26]. Áhrif á landslag ættu hinsvegar að verða að fullu afturkræf.

Kort 8 og 9. Svæði fyrir vinnubúðir við Barm (vinstri) og í Djúpadal (hægri).

Innst í Djúpafirði hefur verið gert ráð fyrir 2 ha stóru svæði undir aðstöðu fyrir verktaka í tengslum við jarðgangagerð fyrir leið D2 (Kort 9). Svæðið er í dag nýtt sem tún og náttúrulegt yfirbragð því lítið. Áhrif á landslag ættu því að verða að fullu afturkræf.

4.4 Frágangur og mótvægis aðgerðir

Fyrir sjónræn áhrif framkvæmdarinnar á landslag skiptir miklu máli að frágangur framkvæmdarsvæðisins sé sem bestur og áhersla verði lögð á vandaðar mótvægis aðgerðir. Stór hluti framkvæmdarsvæðisins fellur undir lög um náttúruvernd og sérlaga um Breiðafjörð vegna sérstakra vistkerfa og landslags, auk þess að vera á náttúruminjaskrá vegna ríkulegs gróðurfars og heildarásýndar. Mjög mikilvægt verður því að teljast að við frágang verði röskuð svæði formuð á þann máta að þau falli sem best að nærliggjandi landslagi og halla umhverfisins, ásamt því að endurheimt og uppgræðsla takist vel.

Sérstaklega brýnt þykir að vanda frágang og mótvægis aðgerðir á svæðum sem metin hafa verið með hátt verndargildi með tilliti til fjölbreytni í landformum og áferð, heildstæðni og upplifunar (kaflar 5.1 – 5.14). Svæði líkt og Laugalandshraun, Hallsteinsnes, Grónes, Teigskógur og innsta hluti Djúpafjarðar. Svæðin eru þó þess eðlis að allar framkvæmdir koma til með að valda óafturkræfum neikvæðum áhrifum á ásýnd þeirra, upplifunargildi og heildaryfirbragð. Mótvægis aðgerðir og vandaður frágangur jafnar ekki út þau áhrif en geta dregið úr og lágmarkað sjónræn áhrif eins og hægt er. Lögð er sérstök áhersla á að allra leiða verði leitað, til viðbótar við hefðbundnar aðferðir, til að tryggja sem minnst áhrif á þessi svæði komi til framkvæmda á þeim.

4.4.1 Landslag

Helstu aðgerðir sem mögulegt er að beita við frágang og mótvægis aðgerðir á viðkvæmum svæðum með tilliti til ásýndar landslags taka meðal annars til eftirtalinnna þátta:

- Frágangur landslags á röskuðum svæðum skal vera í samræmi við nærliggjandi umhverfi og skarpar brúnir fyllinga og skeringa skulu mótaðar ávalar.
- Losa skal yfirborð aflagðra vegkafla til að auðvelda framvindu gróðurs. Með aflögðum vegköflum er átt við svæði þar sem nýr vegur liggur við hlið núverandi vegar eða í næsta nágrenni við hann. Hjálpar aðgerðin til við tengja raskað svæði við nærliggjandi land og mynda nýja eða stækka núverandi landslagsheild.
- Ganga skal frá fláum þannig að þeir falli sem best að umhverfi sínu. Halli fláa á grónum svæðum skal ekki vera brattari en 1:2 en með því er reynt að tryggja að náttúrulegur gróður geti náð sér á strik.
- Ýmsar ástæður eru þess valdandi að erfitt er að taka ákvörðun um mótun skeringa fyrir fram (stöðugleiki efnis, gróðurframvinda til framtíðar, hætta á ofanflóðum) og aðstæður hverju sinni verða að ráða för. Leitast skal þó við að útlit skeringar endurspegli línur og form í nærliggjandi landslagi með það markmið fyrir augum að draga úr neikvæðum sjónrænum áhrifum framkvæmda.

4.4.2 Gróður

Helstu aðgerðir sem mögulegt er að beita við frágang og mótvægisáðgerðir á viðkvæmum svæðum með tilliti til ásýndar gróðurs og yfirborðsþekju taka meðal annars til eftirtalinna þátta:

- Varðveita skal svarðlag og lífrænan jarðveg við upphaf framkvæmdar og nýta að þeim loknum til að endurheimta þann gróður sem fyrir var.
- Ef koma þarf til sáningar að framkvæmdum loknum skal vanda val á gróðurtegundum svo nýr gróður skeri sig ekki úr umhverfinu og breyti heildarásýnd svæðisins.
- Hafa skal landslagsheildir í huga við frágang á framkvæmdasvæði. Ekki skal sá gróðri í svæði sem ekki var gróið áður en til framkvæmda kom og leyfa náttúrulegri gróðurframvindu að ráða. Með því að halda sömu yfirborðsásýnd fyrir og eftir framkvæmd er dregið úr sjónrænum áhrifum framkvæmdar ásamt því að landslagsheildir eru látnar halda sér.

5. NIÐURSTAÐA

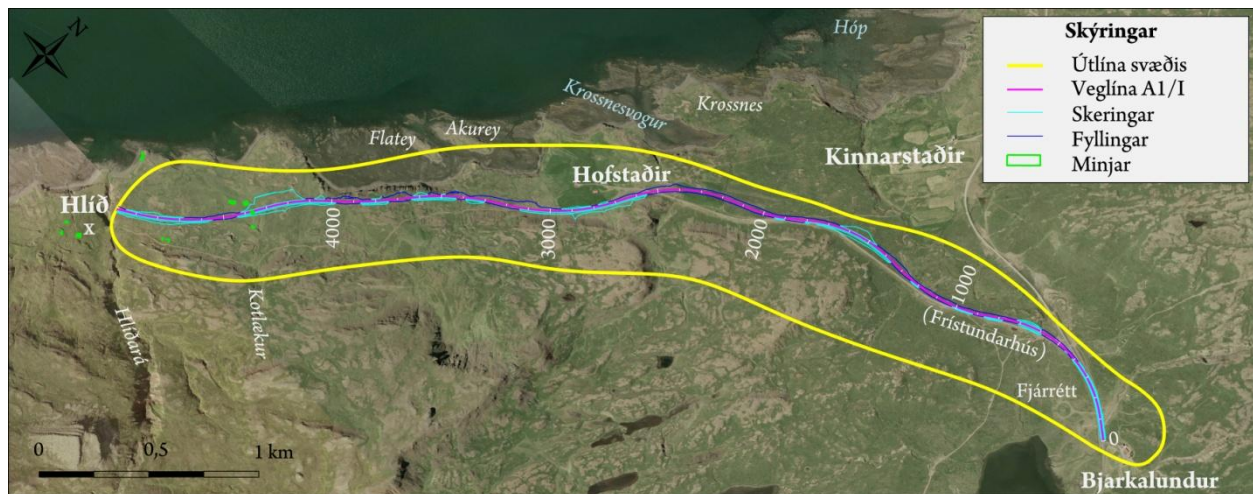
Áhrif fyrirhugaðrar framkvæmdar koma til með að verða sýnileg og hafa áhrif á upplifun allra sem eiga leið um svæðið, íbúa sem og þá sem þar dvelja í frístundum. Bæði verður um að ræða tímabundin áhrif sem og varanleg. Hávaði frá stórum vinnuvélum og sprengingum, rykmengun og röskun á samgöngum um svæðið eru dæmi um tímabundin áhrif. Rykmengun er þó vandamál sem nú þegar er til staðar og í þurrkatíð er gróður í nágrenni vegstæðis gráleitur af ryki. Með tilkomu nýs vegar sem lagður verður bundnu slitlagi verður rykmengun sama og engin. Önnur áhrif fyrirhugaðrar framkvæmdar eru varanlegri og vega þar þyngst breytingar á landslagi, þveranir fjarða og umfangsmiklar skeringar í hlíðum fjalla.

Umfang áhrifa af fyrirhugaðri framkvæmd er ólíkt eftir svæðum sem og viðkvæmni landsins með tilliti til verndargildis þess. Líkt og fyrr hefur komið fram var framkvæmdasvæðinu skipt niður í 14 minni svæði og verður fjallað um ásýnd, verndargildi og áhrif framkvæmda innan hvers svæðis í köflum 5.1 - 5.14. Samantekt á verndargildi og vægi áhrifa allra leiða er að finna í kafla 5.15.

5.1 Svæði 1

Leið A1: Bjarkalundur - Hlíðará. Vegstöð 0 – 5.000 = 5.000 m.

Leið I: Bjarkalundur - Hlíðará. Vegstöð 0 – 5.000 = 5.000 m.

Kort 10. Yfirlitskort af svæði 1 frá Bjarkalundi að Hlíð í Þorskaflirði.

Svæðið byrjar hjá Bjarkalundi í Þorskaflirði sunnanverðum og nær að Hlíðará sem er um 4,9 km út fjörðinn. Tvær veglínur liggja um þetta svæði, A1 og I. Fjallað verður um landslagsáhrif þessara tveggja lína samhliða þar sem leiðirnar liggja eins í landslaginu.

Heildaryfirbragð og þekja

Frá Bjarkalundi að Hlíðará eru hlíðarnar aflíðandi og að mestu grónar af birkikjarri en á milli er fjalldrapi og lyng [19]. Fyrir ofan bæinn Hlíð sést í jökulrækir en inn á milli gróðurhulunnar rísa stórar og smáar klettaborgir upp. Frá Bjarkalundi að Hofstöðum eru línurnar mjúkar í landslaginu (Mynd 4). Grös eru áberandi á láglandi og þar eru nokkur gömul tún sem ekki eru lengur í rækt en á Hofstöðum eru ræktuð tún og slegin (Mynd 5). Í fjörunni er nokkuð breitt belti sjávarfitjungs en ekki samfelt svæði og eykur hann fjölbreytni landslagsins við strandlengjuna. Í dag er einbreiður malarvegur frá Bjarkalundi að Hofstöðum en þaðan vegslóði að bænum Hlíð.

Mynd 4. Tekin í vegstöð 600 (leiðir A1 og I). Horft út Þorskaflirði í átt að Hlíð. Mynd: NAVE/HBA.

Stak

Á ekki við á þessu svæði.

Sérstakt mikilvægi

Saga Hofstaða hefur vakið athygli fræðimanna og þá sérstaklega vegna nafnsins. Það gefur til kynna staðsetningu hofs sem einnig er getið í Landnámu [22], [11]. Árið 1930 voru minjar við Hofstaði friðlýstar. Frekari upplýsingar um minjar á svæðinu koma fram í skýrslu Margrétar Hallmundsdóttur [26].

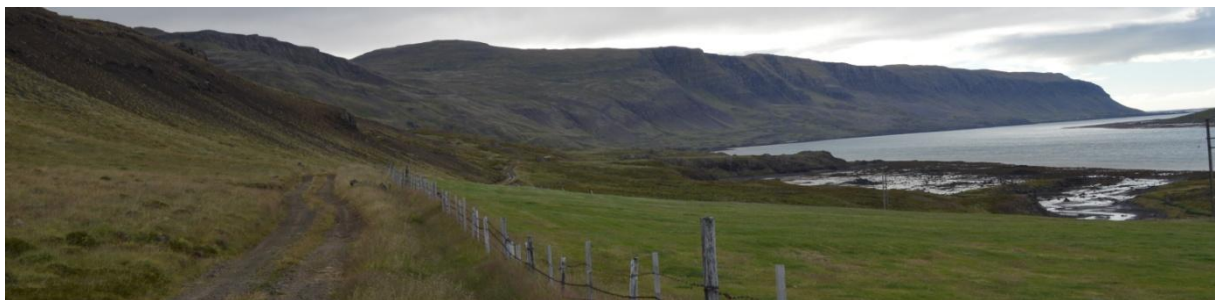
Verndargildi

Hluti svæðisins fellur undir ákvæði hverfisverndar samkvæmt aðalskipulagi Reykhólahrepps [12]. Um er að ræða samfelt útivistarsvæði frá byggðinni á Reykhólum, um Barmahlíð, undirlendi í Berufirði og Vaðalfjöll. Á svæðinu er fjölbreytt náttúrufar, landslag og áhugavert útivistarsvæði árið um kring.

Tafla 5. Mat á gildi landslags á svæði 1.

	Hátt gildi	Miðlungs gildi	Lágt gildi
Fjölbreytileiki		x	
Heildstæði/ samfeldni		x	
Mikilfengleiki/ upplifun			x

Svæðið hlýtur miðlungs verndargildi með tilliti til fjölbreytileika, heildstæði og mikilfengleika. Heildaryfirbragð ber nú þegar með sér röskun af manna völdum (vegir, slóðar, girðingar og tún) sem dregur úr upplifunargildi með tilliti til náttúrulegrar ásýndar. Þó svæðið sé að mestu gróið er ekki um fjölbreyttar tegundir að ræða. Sú náttúrulega samfella sem áður var til staðar í landslagsheildum (háir fjallatoppar og grónir hjallar sem taka við af aflíðandi hlíðum) er brotin upp af vegum og túnnum.

Mynd 5. Séð frá Hofstöðum að Hlíð. Mynd: NAVE/HBA.

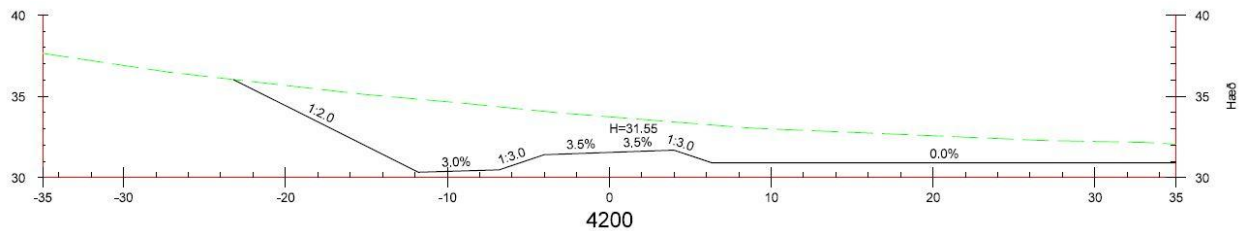
Áhrif framkvæmda

Fjallað er um áhrif tveggja veglína sem báðar hefjast nokkru utan við Bjarkalund (vegstöð 1.500) og ná að Hlíðará (vegstöð 5.000). Kort 10 sýnir legu veglínanna tveggja, leiða A1 og I í landslaginu.

Umfang og áhrif línanna tveggja eru þau sömu. Einungis fyrstu tveir kílómetrar fyrirhugaðrar framkvæmdar eru innan hverfisverndarsvæðis sem skilgreint er í aðalskipulagi Reykhólahrepps [12].

Áhrifin koma ekki til með að hafa áhrif á verndargildið þar sem veglína fylgir núverandi vegi að Hofstöðum, nema þar sem vegur fer yfir tún við Hofstaði.

Ný veglína mun að mestu leiti fylgja núverandi vegslóða að Hofstöðum. Við Hofstaði mun vegur fara yfir ræktað tún og skerða það. Frá Hofstöðum að Hlíð liggur gamall vegslóði en fyrirhugað vegstæði mun liggja töluvert neðar í landinu en núverandi vegur gerir. Skeringar verða umfangsmestar næst sjó milli vegstöðva 4.200 og 4.400. Einstaka skeringarsvæði koma til með að ná út fyrir 30 m viðmiðunarsvæði, sjá Þversnið 1.

Þversnið 1. Vegstöð 4.200. Skering nær umfram 35 metra frá miðlínu. Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Samantekt áhrifa og niðurstaða mats fyrir svæði 1

Fyrirhuguð vegaf framkvæmd á svæði 1 gerir ráð fyrir nýlagningu vegar á stærstum hluta leiðarinnar eða 3,4 km af 5 km. Aflagður vegur verður græddur upp sem hluti af mótvægisáðgerðum. Er þar um að ræða tvo kafla, annar 600 m langur en hinn 700 m. Auk þess er um að ræða gamlan vegslóða sem liggur frá Hofstöðum að bænum Hlíð. Hann er skilgreindur sem reiðvegur í aðalskipulagi Reykhólahrepps en þó með þeim fyrirvara að af framkvæmdum verði.

Skeringar og fyllingar koma til með að breyta ásýnd landslagsins en talið er að um óverulegt rask sé að ræða sem ólíklegt er að muni hafa áhrif á heildarsvip og upplifun einstaklinga af svæðinu. Sjónræn áhrif vegna gróður-rasks verða að mestu tímabundin en vert er þó að benda á að lyngtegundir þola illa haugsetningu svo áhrif á þær gætu orðið varanlegar.

Fyrirhuguð framkvæmd ætti ekki að rýra gildi hverfisverndar sem gildir á fyrstu tveimur kílómetrum svæðisins.

Að teknu tilliti til verndargildis landslagsins og mótvægisáðgerða verða áhrif framkvæmdarinnar á landslag svæðis 1 vegna veglínu I og A1 óveruleg.

5.2 Svæði 2

Leið A1: Hlíðará - Laugaland. Vegstöð – 5.000 – 11.400 = 6.400 m.

Leið I: Hlíðará - Laugaland. Vegstöð – 5.000 – 11.400 = 6.400 m.

Kort 11. Yfirlitskort af svæði 2 frá Hlíðará að Laugalandi.

Svæðið nær frá Hlíðará við sunnanverðan Þorskafríð, að bænum Laugalandi sem er rúmlega 5,4 km utar í firðinum (Kort 11). Tvær veglínur liggja um þetta svæði, A1 og I. Fjallað verður um landslagsáhrif þessara tveggja veglína samhliða þar sem vegstæðin liggja eins og umfang þeirra er það sama.

Heildaryfirbragð og þekja

Ýmsar tegundir grasa og lyngs er að finna á svæðinu auk nokkurs votlendis [19]. Sjávarfitjar er að finna á nokkrum stöðum þar sem flatlendi er næst fjöruborðinu. Tiltölulegar brattar og hömróttar hlíðar Reykjanesfjalls einkenna svæðið, klettamyndanir og gróin berghlaup (Mynd 6). Stærst þeirra er svokallað Laugarlandshraun sem staðsett er milli vegstöðva 8.800 og 10.700. Um er að ræða tvö berghlaup sem hrúnið hafa úr hlíðum Reykjanesfjalls, nánar tiltekið Flókavallagnýpu [16] (Mynd 8). Virðast hlaupin einnig ganga undir nöfnunum Innra- og Ytrahraun en lýsingu þess efnis er að finna í Árbók Ferðafélags Íslands frá árinu 1959. Einnig er þar getið um Grísardal sem samkvæmt lýsingu er staðsettur milli hraunanna og í honum sagður vera Gvendarbrunnur [4].

Mynd 6. Tekin í vegstöð 5.000 (leiðir A1 og I). Horft út Þorskafríð, frá Hofstöðum að Laugalandi. Mörk svæðis 3 og 6 táknuð með gulum línur. Mynd: NAVE/HBA.

Ofan við berghlaupin er að finna setlagasýrpur. Skemmtilegt samspil myndast milli ólíkrar ásýndar og áferðar skriðanna og aðliggjandi landslags. Frá Hlíðará og að Laugalandi er enginn vegur og það svæði því

ósnortið með tilliti til veglagningar. Kyrrð og stórbrotið landslag einkennir anda staðar og má það helst rekja til berghlaupanna sem hafa þessi áhrif.

Mynd 7. Horft inn Þorskafljóði úr vegstöð 11.500, yfir Laugalandshraun þar sem miklar skeringar verða. Þverun á leið liggur út yfir fljóðið til hægri. Mynd: NAVE/HBA.

Stak

Laugalandshraun er óraskað berghlaup sem setur mikinn svip á umhverfi sitt (Mynd 8).

Mynd 8. Laugalandshraun. Séð frá Teigsskógi. Mynd: NAVE/HS.

Sérstakt mikilvægi

Mikið af minjum er í kringum Hlíð, á Stekkjarnesi og við Laugaland en einnig fundust minjar á milli skriðanna í Laugalandshrauni. Fjallað er nánar um þessar minjar í skýrslu Margrétar Hallmundsdóttur [26].

Verndargildi

Tafla 6. Mat á gildi landslags á svæði 2.

	Hátt gildi	Miðlungs gildi	Lágt gildi
Fjölbreytileiki		X	
Heildstæði/ samfeldni	X		
Mikilfengleiki/ upplifun	X		

Svæðið hlýtur hátt verndargildi með tilliti til fjölbreytileika, heildstæði og mikilfengleika. Svæðið undir Reykjanesfjalli myndar stórbrotna heild mikilfenglegra landslagsforma þar sem klettabelti gnæfa yfir bröttum hlíðum er ganga í sjó fram. Votlendi finnst á svæðinu auk þess sem gróðurhula einkennist af mosa, grasi og ýmsum lyngtegundum [19]. Kletthamrar í fjörunni mynda bæði sjónræn skil og tengingu milli land og sjávar. Jörðin Hlíð í Þorskafríði telst mjög gömul enda kemur hún fyrir í Landnámabók, menningarlegt gildi jarðarinnar er því töluvert [11].

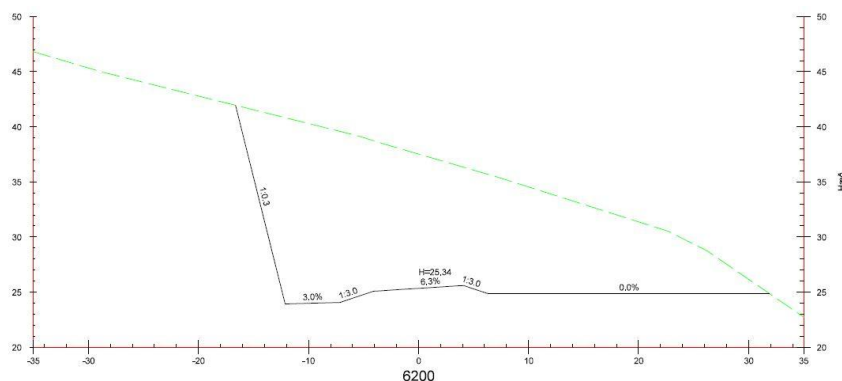
Áhrif framkvæmda

Fjallað er um áhrif tveggja veglína sem báðar hefjast við Hlíðará, í vegstöð 5.000. Umfang og áhrif línanna eru þau sömu að vegstöð 11.400, við bæinn Laugaland.

Þrívíddarmynd 1. Fyrirhugaðar skeringar við Laugalandshraun, einnig taldar sem námur 124 og 125. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

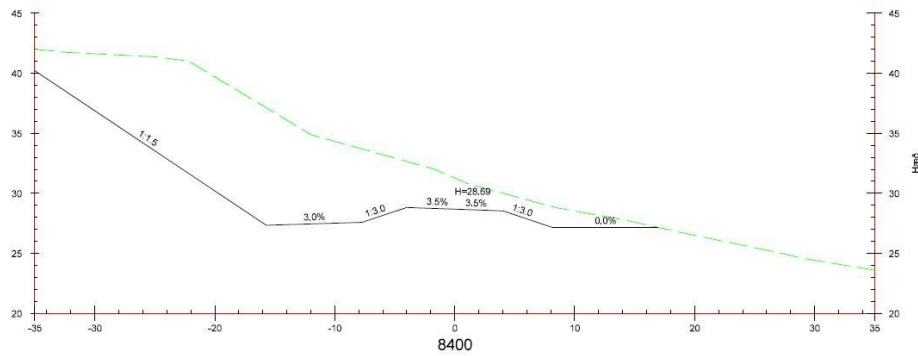
Fyrirhugað vegstæði fer yfir gróið og mis hæðótt land, sem gerir það að verkum að við veglagningu er nauðsynlegt að framkvæma töluverðar skeringar og landfyllingar. Sérstaklega er vert að benda á svæðið milli vegstöðva 5.900 og 6.200 (Þversnið 2 og Þrívíddarmynd 1). Þar kemur fyrirhugað vegstæði til með að liggja mun nærri fjöru en annars staðar á svæðinu og um miklar skeringar að ræða.

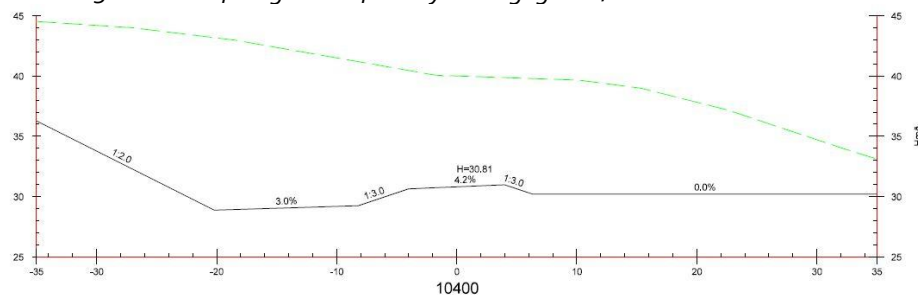
Þversnið 2. Skeringar úr Laugalandshrauni, vegstöð 6.200. Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Tvær skilgreindar námur eru innan svæðisins, númer 124 og 125. Sú fyrri er við vegstöð 8.400 (Þversnið 3) og sú seinni við Laugalandshraun, milli vegstöðva 9.000 og 10.700 (sjá Kort 11, Þversnið 4). Umfjöllun

um lýsingu, áhrif og mat á verndargildi landslags á námusvæðum er að finna í skýrslu Höskuldar Búa Jónssonar [16].

Þversnið 3. Náma 124 í vegstöð 8.400. Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Þversnið 4. Náma 125 í vegstöð 10.400. Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Samantekt áhrifa og niðurstaða mats fyrir svæði 2

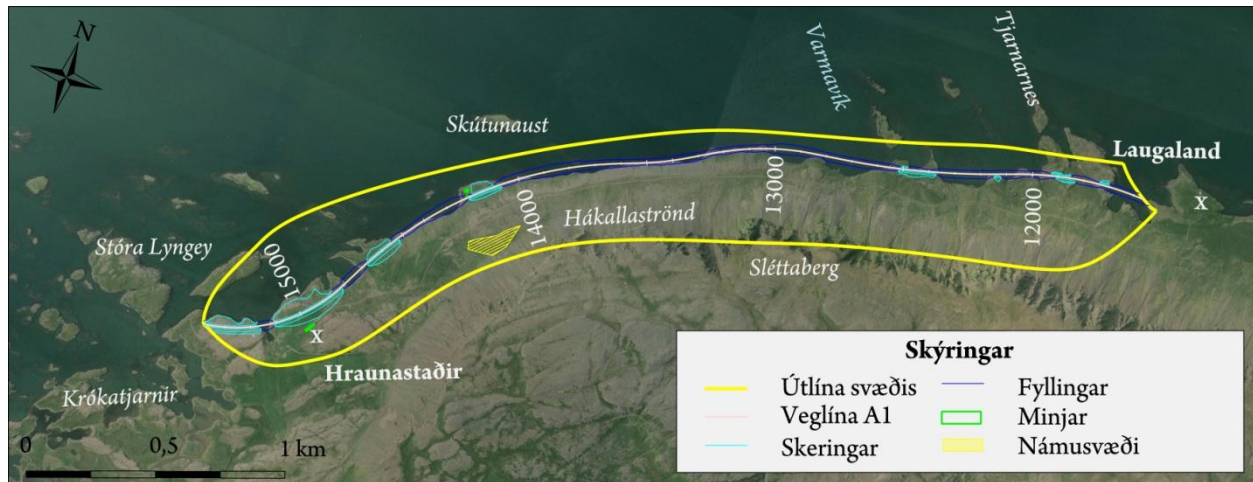
Fyrirhuguð vegaf framkvæmd á svæði 2 gengur alfarið út á nýlagningu vegar sem mun telja 6,4 km. Breytingar á ásýnd landslags eru hvað mestar við Litlahraun og Laugalandshraun. Mjög djúp en umfangsmikil skering kemur til með að vera við vegstöð 6.200 þar sem 18 m hár flái með hallann 1:0,3 myndast ofan fyrirhugaðs vegstæðis. Á sama stað, við Gildrunes, mun fylling undir vegstæðið ná niður í fjöru og raska, á litlu svæði þó, friðuðum leirum.

Áhrifin verða hvað mest við skeringar í kringum Laugalandshraun, þar sem gert er ráð fyrir stórum námusvæðum (nr. 124 og 125). Helstu landslagheildir sem raskast eru gróin og margbreytileg berghlaup og mun framkvæmdin valda óafturkræfum breytingum á landformum. Mótvægisáðgerðir munu draga lítið úr áhrifum framkvæmdarinnar á svæðinu.

Að teknu tilliti til verndargildis landslagsins og mótvægisáðgerða verða áhrif framkvæmdarinnar á landslag svæðis 2 vegna veglínu I og A1 talsvert neikvæð.

5.3 Svæði 3

Leið A1: Laugaland- Hraunastaðir. Vegstöð 11.400 – 15.400 = 4.000 m.

Kort 12. Yfirlitskort af svæði 3 frá Laugalandi að Hraunastöðum á Reykjanesi.

Heildaryfirbragð og þekja

Jörðin Laugaland stendur niður við sjó, utarlega í Þorskaflirði sunnaverðum, undir hárrí hamrahlíð. Klettur, víkur og sker eru mjög einkennandi í landslaginu, auk stöku hólma. Milli Laugalands og Hraunastaða (sem staðsett er utar á Reykjanesi) liggur gamall vegslóði í grasi grónum hlíðum, nokkuð ofan við mörk stórstraumsfjöru (Mynd 9 og Mynd 10). Svæðið er landlítið og tilfinningin sem fæst fyrir staðaranda ekki áberandi undir hlíðinni en stórbrotnir klettahjallar stíga út úr landinu við Hraunastaði og gefa skemmtilega stemmingu á svæðinu.

Mynd 9. Klettahamrar á Reykjanesi. Mynd: NAVE/BP.

Mynd 10. Horft yfir á Skálanes. Vegslóði milli Laugalands og Hraunastaða sést í fjallshlíðinni ofarlega til vinstri. Mynd: NAVE/HBA.

Stak

Á ekki við á þessu svæði.

Sérstakt mikilvægi

Nokkrar minjar eru á þessu svæði. Við vegstöð 14.200 eru rústir og varða. Rústir af bænum Hraunastöðum eru við vegstöð 15.000. Fjallað er nánar um þessar minjar í skýrslu Margrétar Hallmundsdóttur [26].

Verndargildi

Allar eyjar, hólmar og sker ásamt fjörum á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði falla undir ákvæði laga nr. 54/1995 um verndun Breiðafjarðar.

Sjávarfitjar og leirur á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði njóta verndar samkvæmt 61. grein náttúruverndarlaga (nr. 60/2013).

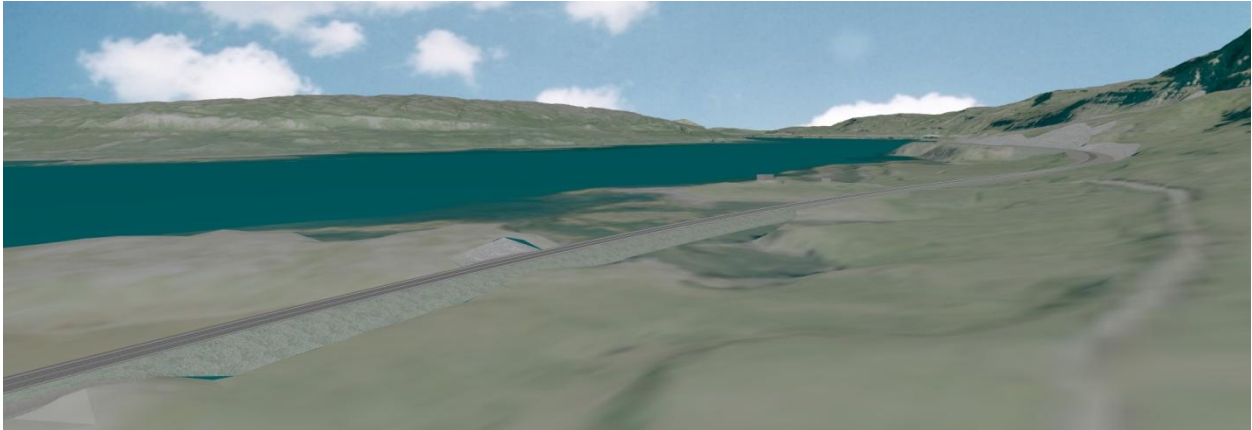
Tafla 7. Mat á gildi landslags á svæði 3.

	Hátt gildi	Miðlungs gildi	Lágt gildi
Fjölbreytileiki		X	
Heildstæði/ samfeldni		X	
Mikilfengleiki/ upplifun		X	

Svæðið hlýtur miðlungs verndargildi með tilliti til fjölbreytileika, heildstæði og mikilfengleika. Lítil fjölbreytileiki er í bæði landformum og gróðri stærstan hluta leiðarinnar. Þegar kemur að Hraunastöðum á Reykjanesi eykst fjölbreytnin með tilkomu klettahamra er liggja þvert á hlíðina út með nesinu (Mynd 9). Fjölbreyttar fjörur og sker eru einnig innan svæðisins þegar út á nesið kemur.

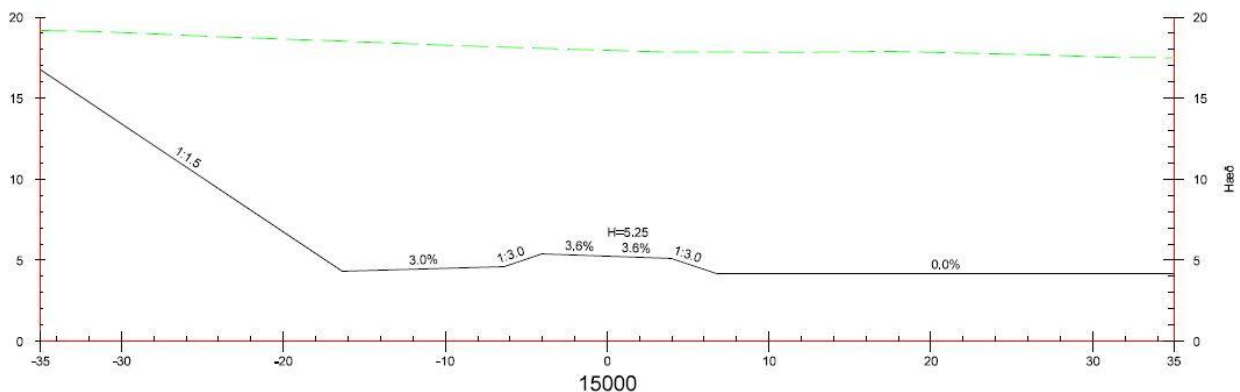
Áhrif framkvæmda

Á milli eyðibýlanna Laugaland og Hraunastaða á austurströnd Þorska fjarðar er lítið undirlendi. Brattar hlíðar Reykjanesfjalls ganga í sjó fram en um þær liggur nú vegslóði í 30-40 m hæð y.s. Ekkert rými er fyrir nýjan veg í grennd við vegslóðann og þarf því að leggja nýjan veg úti í sjó á löngum köflum á milli stöðva 11.500-15.300. Vegagerðin telur að framkvæmdin geti haft mikil áhrif á landslagið á þeim köflum [15].

Þrívíddarmynd 2. Sjónarhorn sama og á Mynd 17, í átt að Laugalandi. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Fyrirhuguð veglína liggur í gegnum tvönnskonar landslagsheildir. Um er að ræða nýlagningu vegar sem liggja mun eftir fjörunni allt frá Laugalandi að Hraunastöðum, samtals tæpa fjögurra kílómetra leið (frá vegstöð 11.500 til 15.400). Strandlínán á þessu svæði einkennist, líkt og áður sagði, af víkum og skerjum og gefur því auga leið að fyrirhuguð framkvæmd krefst umtalsverðra fyllinga og skeringa á þó nokkuð löngum kafla. Til að mynda við vegstöð 15.000 (þversnið 5) þar sem gerð verður 100 m breið skering. Hluta svæðisins má sjá á Þrívíddarmynd 2.

Þversnið 5. Skering í vegstöð 15.000. Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Víkur verða „þveraðar“ á þann hátt að smá sjávarpollar myndast landmegin við veginn. Áhrif slíkra framkvæmda eru meðal annars rof í þeirri sjónrænu heild sem fjaran myndaði áður.

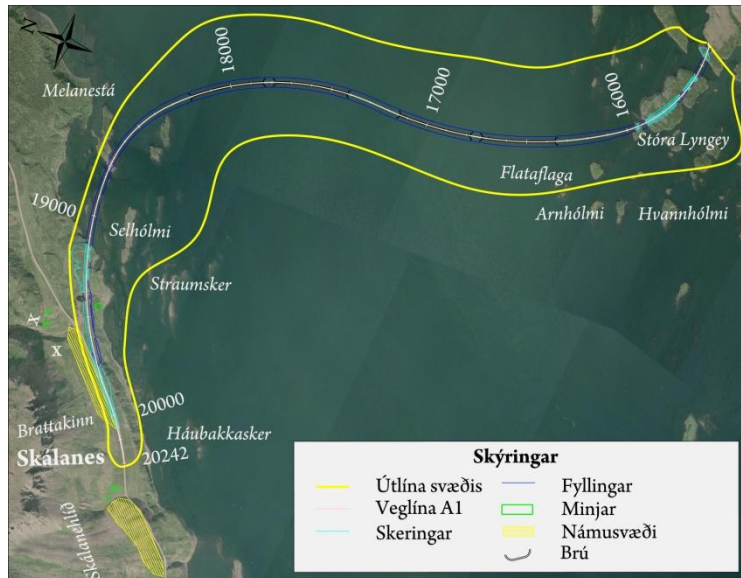
Samantekt áhrifa og niðurstaða mats fyrir svæði 3

Fyrirhuguð framkvæmd á svæði 3 gengur alfarið út á nýlagningu fjögurra kílómetra langs vegarkafila sem liggur eftir óraskaðri fjöru milli Laugalands og Hraunastaða. Sjónræn áhrif á landslagið eru því umtalsverð og óafturkræf. Vegstæðið liggur þétt upp við landið en þverar engu að síður litlar víkur beggja vegna við Kríunes og í Varmavík. Utar í hlíðinni fylgir veglínán frekar útlínum strandarinnar og neikvæð áhrif því ekki eins áberandi. Fyrirhuguð framkvæmd hefur áhrif á og raskar landslagi (hólmar og sker) sem fellur undir ákvæði laga nr. 54/1995 um verndun Breiðafjarðar og skerðir mikið svæði sjávarfitjungs sem nýtur verndunar með náttúruverndarlögum nr. 60/2013.

Að teknu tilliti til verndargildis landslagsins og mótvægisáðgerða verða áhrif framkvæmdarinnar á landslag svæðis 3 vegna veglínu A1 *talsvert neikvæð*.

5.4 Svæði 4

Leið A1: Hraunastaðir - Skálanes. Vegstöð 15.400 – 20.200 = 4.800 m.

Kort 13. Yfirlitskort af svæði 4 frá Hraunastöðum að Skálanesi.

Heildaryfirbragð og þekja

Svæðið sem um ræðir nær frá Reykjanesi í suðri, yfir mynni Þorskafljarðar að Skálanesi í norðri (Mynd 12, Mynd 13 og Mynd 14). Þar sem að um þverun fjarðar er að ræða tekur stærstur hluti svæðisins til sjávarflatarins sem er síbreytilegur í ásýnd eftir tíma og veðri en andi staðar þegar vettvangsferð var farin var mikilfenglegur. Umfjöllun um yfirbragð landslags á þessu tiltekna svæði byggir því á tveimur allt að eins kílómetra löngum köflum sittthvoru megin þverunarinnar. Beggja vegna fjarðanna eru fjörur og sker, grasi gróin að hluta. Brattir hamrar einkenna fjallsbrúnir á Skálanesi en er neðar dregur er landið kjarr- og lyngvaxið, í blandi við þurra, mosavaxna meli. Við Stóru- Lyngey einkennist landlagið af grasivöxnum skerjum, leirum og klettabeltum sem ná út í sjó.

Mynd 11. Séð yfir fjörur og sker þar sem þverun A1 mun hefjast. Vegur mun liggja neðan við hamrana fremst á myndinni. Þar verður allt að 100 m breið og ríflega 10 m djúp skering.

Mynd 12. Horft yfir Þorskafjörð frá Hraunastöðum þaðan sem þverun mun liggja yfir á Skálanes. Mynd: NAVE/HS.

Mynd 13. Horft í átt að Melanesi og inn Þorskafjörð þar sem þverun A1 mun liggja að landi. Mynd: NAVE/HBA.

Mynd 14. Horft yfir Þorskafjörð frá Skálanesi þangað sem þverun mun koma að landi við Hraunastaði. Mynd: NAVE/HBA.

Stak

Á ekki við á þessu svæði.

Sérstakt mikilvægi

Við Skálanes er að finna gamalt sel sem gekk undir nafninu Sjávarsel. Nánar er fjallað um minjar í skýrslu Margrétar Hallmundsdóttur [26].

Verndargildi

Allar eyjar, hólmar og sker ásamt fjörum á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði falla undir ákvæði laga nr. 54/1995 um verndun Breiðafjarðar.

Sjávarfitjar og leirur á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði njóta verndar samkvæmt 61. grein náttúruverndarlaga (nr. 60/2013).

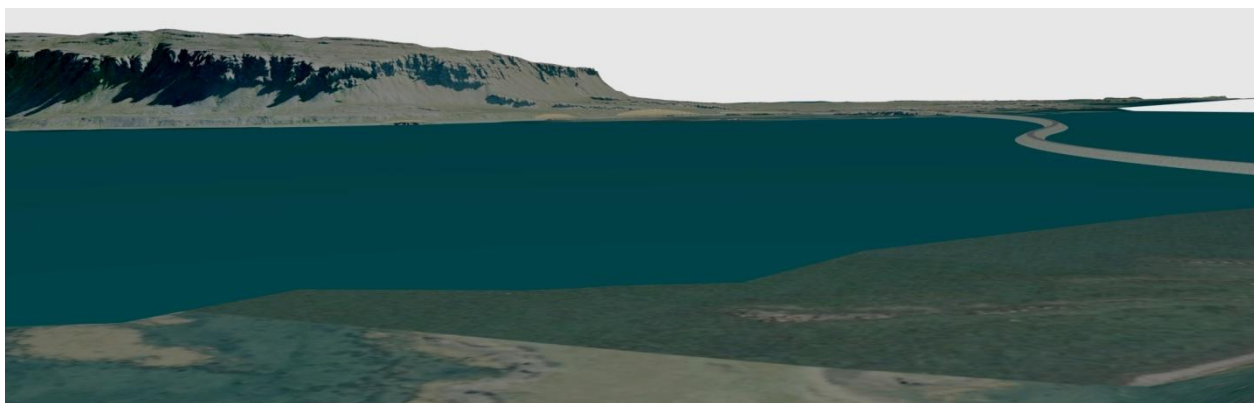
Tafla 8. Mat á gildi landslags á svæði 4.

	Hátt gildi	Miðlungs gildi	Lágt gildi
Fjölbreytileiki	X		
Heildstæði/ samfeldni	X		
Mikilfengleiki/ upplifun	X		

Svæðið hlýtur hátt verndargildi með tilliti til fjölbreytileika, heildstæði og mikilfengleika. Strandsvæði beggja vegna þverunarinnar, í jöðrum svæðisins, búa yfir mjög fjölbreyttum landslagsformum með mikið af skerjum, hólum og eyjum. Mikilfengleiki svæðisins felst ekki síst í að svæðið myndar einskonar anddyri fjarðanna þriggja sem fyrir innan eru.

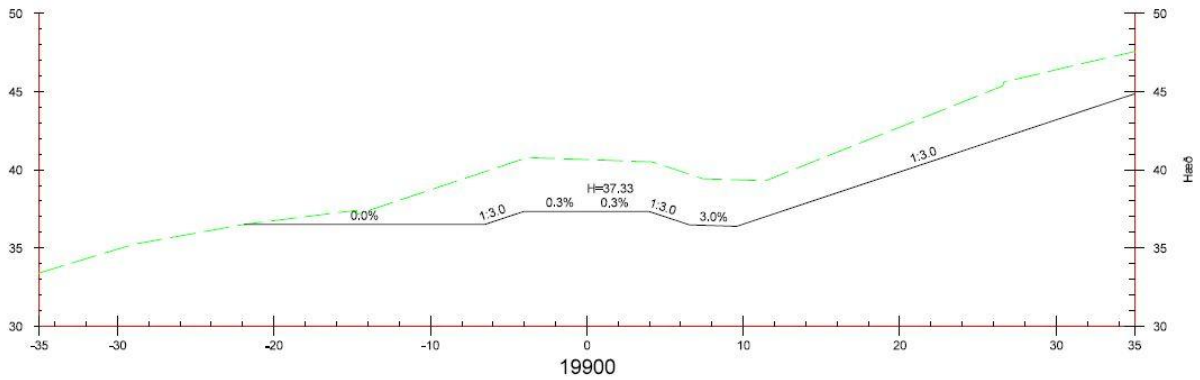
Áhrif framkvæmda

Metin eru áhrif leiðar A1 en líkt og áður sagði mun fyrirhugaður vegur liggja um fjörur og sker beggja vegna Þorskafjarðar, frá Reykjanesi í suðri yfir á Skálanes í norðri. Reykjanesmegin er gert ráð fyrir nýlagningu vegar á um 600 m löngum kafla þar til fyllingar tengdar þverun taka við (Mynd 12). Þverunin sjálf er rúmlega þriggja kílómetra löng og nær úr vegstöð 16.000 í um það bil 19.100 (3,1 km). Byggja þarf fjórar 336 m langar brýr. Staðsetning á brúamiðjum er í stöðvum 16.100, 16.600, 17.100 og 18.100. Vegurinn yfir fjörðinn verður í 5,5 m hæð yfir sjávarmáli og fyrir innan hann myndast lón sem er 31,2 km² að stærð [15].

Prívíddarmynd 3. Sami útsýnisstaður og á Mynd 14. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Þar sem fyrirhugað er að vegurinn gangi á land á Skálanesi er landslag kjarri vaxið (Mynd 13). Nokkur hæðamunur er frá þeim stað sem þverunin kemur á land og þar til fyrirhuguð veglína sameinast núverandi vegi í vegstöð 19.700. Kemur hann til með að verða leiðréttur með skeringum (þversnið 6) sem þó fylgja núverandi línunum í landslaginu.

Þversnið 6. Skeringar fylgja landslagi í vegstöð 19.900. Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

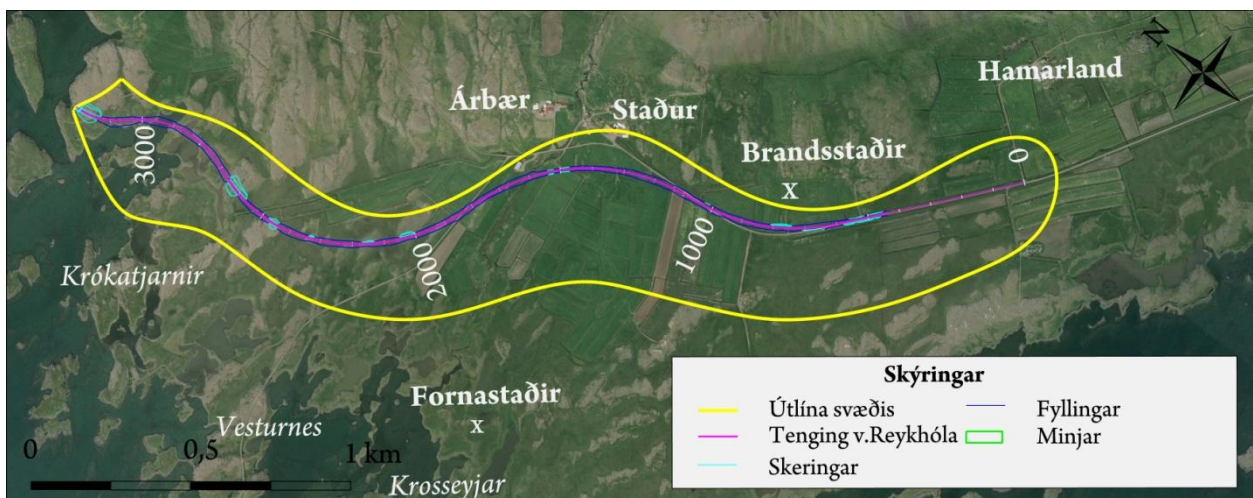
Samantekt áhrifa og niðurstaða mats fyrir svæði 4

Fyrirhuguð veglagning á þessu svæði mun eingöngu liggja um óraskað land; kjarrlendi, fjörur og sjó. Fyrirhuguð framkvæmd hefur áhrif á og raskar landslagi (eyjum, hólum og skerjum) sem fellur undir ákvæði laga nr. 54/1995 um verndun Breiðafjarðar. Skorið verður af skerjum og eyjum (Stóra-Lyngey) í fjörunni sunnan megin þverunarinnar og mun framkvæmdin valda þar miklu raski á heildarásýnd fjölbreytts fjöru landslags. Þá mun vegstæðið liggja yfir leirur sem njóta verndar 61. grein náttúruverndarlaga (nr. 60/2013) beggja vegna fyllingarinnar og kemur til með að valda óafturkræfri röskun. Þverunin sjálf kemur til með að hafa mikil óafturkræf sjónræn áhrif þar sem hún sker hafflötin í tvennt og aðskilur firðina þrjá frá Breiðafirði; Þorskaðfjörð, Djúpaðfjörð og Guðufjörð. Útsýni frá landi mun breytast og manngerð áhrif verða greinilegri.

Að teknu tilliti til verndargildis landslagsins og mótvægisáðgerða verða áhrif framkvæmdarinnar á landslag svæðis 4 vegna veglínu A1 talsvert neikvæð.

5.5 Svæði 5

Tengivegur að Reykhólum: Hamarland – Hraunastaðir. Vegstöð – 0 – 3.200 = 3.200 m.

Kort 14. Yfirlitskort af svæði 5 frá Hraunastöðum að Hamarlandi, tengivegur að Reykhólum.

Heildaryfirbragð og þekja

Fyrirhuguð veglagning á svæði 5 tekur til lands er tilheyrir jörðunum Árbæ, Hamarlandi og Stað (Kort 14). Bæirnir standa við rætur Reykjanesfjalls og neðan við þá er vítt graslendi til sjávar en þar taka við vogar og nes en margar hamróttar eyjar sem flestar eru vel grónar. Við sjóinn eru alls staðar klettanes, vogar og eyjar og bak við bæina er brött skriðurunnin hlíð. Tún, sjávarfitjar, mýrar og flóar grænka umhverfið. Fossar fegra baksvið bæjanna og lífga landslagið. Fagurt er á Stað, vítt útsýni vestur um nesin, eyjarnar og fjörðinn. Skammt vestur frá Stað er vestasta nestáin og hefst þar milli Reykjanes og Skálaness, mynni fjarðanna þriggja, Þorska fjarðar, Djúpa fjarðar og Gufu fjarðar, og blasa nesin Hallsteinsnes, Grónes og Skálanes við [4].

Mynd 15. Tekið úr vegstöð 1.100 í NV-átt, eftir fyrirhuguðu vegstæði. Árbær til hægri á myndinni. Mynd: NAVE/HBA.

Mynd 16. Stór hluti þess svæðis sem fyrirhuguð vegaf framkvæmd tekur til. Árbær er lengst til hægri á myndinni og tún Hraunastaða til vinstri. Mynd: NAVE/HBA.

Stak

Á ekki við á þessu svæði.

Sérstakt mikilvægi

Á ekki við á þessu svæði.

Verndargildi

Leirur á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði njóta verndar samkvæmt 61. grein náttúruverndarlaga (nr. 60/2013).

Tafla 9. Mat á gildi landslags á svæði 5.

	Hátt gildi	Miðlungs gildi	Lágt gildi
Fjölbreytileiki			X
Heildstæði/ samfeldni			X
Mikilfengleiki/ upplifun		X	

Svæðið í heild hlýtur lágt verndargildi með tilliti til fjölbreytileika, heildstæði og mikilfengleika. Heildstæði og samfeldni í ásýnd svæðisins hefur þegar verið rofin með manngerðum línunum í landslaginu; vegum, skurðum, girðingum og öðrum mannvirkjum. Fjölbreytileiki gróðurs og náttúrulegra forma er til staðar, en ekki áberandi í landslaginu. Víðsýnt er frá svæðinu, bæði upp til fjalla og út yfir Breiðafjörð.

Áhrif framkvæmda

Komi til framkvæmda við leiðir A1 eða I verður þörf á nýrri vegtengingu frá Hraunastöðum að heimreið að Hamarlandi við Reykhólasveitarveg (607) (Þrívíddarmynd 4 og Þrívíddarmynd 5). Tengileið frá Reykhólum fylgir núverandi vegi frá vegstöð 0 að 1.140. Fer því næst niður fyrir veg, yfir tún og beitarland að vegstöð 1.800 þar sem komið er að vegslóða er liggur niður að smábátahöfn. Fyrirhugaður vegur mun þó halda áfram þvert yfir þann slóða, yfir beitarland, mýrar og kletta, að vegstöð 2.600. Þar taka við fjörur og hólmar.

Vegna nokkurs hæðarmunar við vegamót og mishæða í landslagi má búast við að fyrirhugað vegstæði liggja mun hærra í landslaginu en nú er. Ekki er þó um miklar skeringar eða fyllingar að ræða í tengslum við fyrirhugaða veglagningu.

Þrívíddarmynd 4. Sami útsýnisstaður og á Mynd 16. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Þrátt fyrir að fyrirhugað vegstæði liggja um sléttlendi og skeri tæknilega séð í sundur þá „heild“ sem láglendið frá rótum Reykjanesfjalls að fjöru myndar, eru manngerð áhrif á svæðinu mikil nú þegar.

Þrívíddarmynd 5. Sami útsýnisstaður og á Mynd 15. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Samantekt áhrifa og niðurstaða mats fyrir svæði 5

Um er að ræða veltengingu frá Reykhólum að Hraunastöðum, í tengslum við leið A1 og I. Þrátt fyrir að eingöngu verði nýttir um 1.100 m af núverandi vegi og nýtt vegstæði telji rúma 2 km, verður ekki um aflagða vegarkafli að ræða. Gert er ráð fyrir að vegslóði út á Vesturnes, þar sem er gömul ferjuhöfn, verði áfram nýttur en ekki vegslóði að Laugalandi.

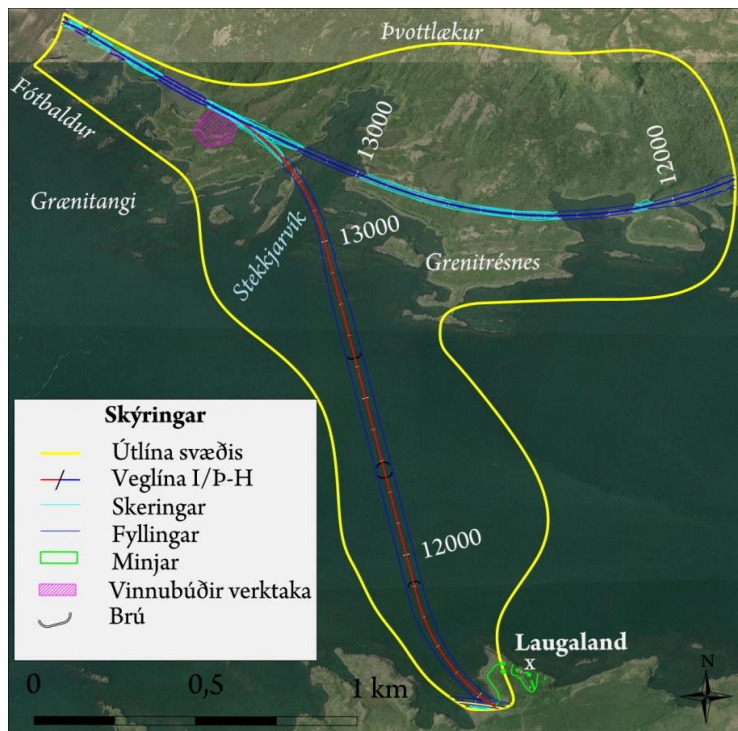
Á svæðinu er stundaður landbúnaður og náttúrulegt yfirbragð svæðisins mótað af því. Fyrirhugað vegstæði mun ekki rjúfa skýrar landslagsheildir eða liggja hátt í landslaginu svo það hafi áhrif á útsýni. Leirum og votlendi nýrst á Reykjanesi kemur til með að verða raskað á um 500 m löngum kafli verði af fyrirhugaðri framkvæmd.

Að teknu tilliti til verndargildis landslagsins og mótvægisáðgerða verða áhrif framkvæmdarinnar á landslag svæðis 5 vegna tengivegar að Reykhólum óveruleg.

5.6 Svæði 6

Leið I: Laugaland-Hallsteinsnes. Vegstöð 11.400 – 14.000 = 2.600 m.

Leið Þ-H: Kleifarnes-Hallsteinsnes. Vegstöð 11.800 – 14.000 = 2.200 m.

Kort 15. Yfirlitskort af svæði 6 frá Laugalandi og Kleifarnesi að Hallsteinsnesi.

Svæðið sem um ræðir nær annarsvegar frá Laugalandi og yfir mynni Þorskafjarðar að Stekkjarvík (leið I) og hinsvegar frá Hrökkáslæk (rétt utan við Flókavelli) út Hallsteinsnes að mynni Djúpafjarðar (leið Þ-H). Fjallað verður um landslagsáhrif þessara tveggja lína samhliða frá vegstöð 13.400 - 14.000 þar sem leiðirnar liggja eins í landslaginu á því svæði.

Heildaryfirbragð og þekja

Beggja vegna fyrirhugaðrar þverunar og á Hallsteinsnesi einkennast svæðin næst landi af ótal skerjum og sjávarhömrum sem gefa landslaginu margbreytilegan blæ (Mynd 17 og Mynd 22). Landslagið við Laugaland er frekar manggert, framræstir skurðir og tún ásamt gömlu íbúðarhúsi. Við Laugaland er að mestu graslendi og sjávarfitjungur er næst fjörunni. Í Stekkjarvík eru sker og hólmar áberandi í landslaginu eins og á öllu Hallsteinsnesi en votlendissvæði eru víða og næst fjörunni eru gjarnan sjávartjarnir og -fitjar alveg að mörkum sjávar og lands (Mynd 18).

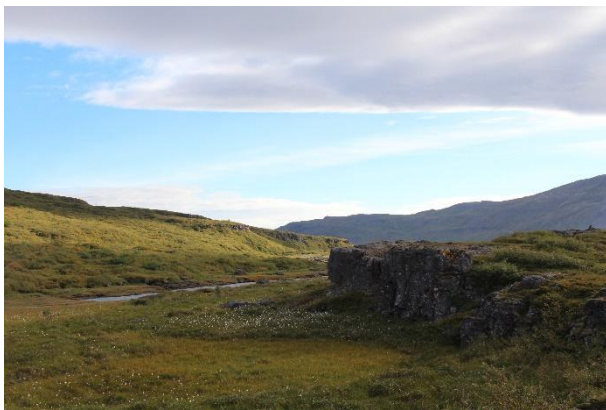

Mynd 17. Horft að Laugalandi þar sem leið I þverar Þorskaflirði. Sama útsýnissvæði og á Þrívíddarmynd 6. Mynd: NAVE/HBA.

Mynd 18. Frá Hallsteinsnesi. Grænu beltin næst sjónum eru sjávarfitjungur. Leið Þ-H mun liggja rétt ofan við svæðið. Mynd: NAVE/HS.

Frá Vegstöð 11.800 á leið Þ-H og út allt nesið er að finna mikið og þétt kjarr ásamt malarkömbum og mosabreiðum þar sem þó vaxa fjölmargar tegundir melagróðurs. Þétt kjarrið mýkir útlínur formfagarra kletta þar sem það vex yfir þá en þar sem gróðurlausir hamrarnir stinga í stúf myndast sterkar andstæður í áferð, litum og heildaryfirbragði.

Mynd 19 og 20. Teknar í vegstöðvum 12.000 og 12.100 (leið Þ-H). Mikil fjölbreytni í litum og áferð. Sterkur staðarandi. Myndir: NAVE/HS.

Mynd 21. Tekin úr vegstöð 12.900 (leið Þ-H) í átt að Hallsteinsnesi. Sama útsýnissvæði og á Þrívíddarmynd 8. Mynd: NAVE/HS.

Vegslóðar liggja að eyðibýlum beggja vegna Hallsteinsness sem nú eru nýtt sem sumarhús; Teigsskógar að sunnanverðu og Hallsteinsness að norðanverðu. Á þeim rúmu 4 km sem eru milli jarðanna er enginn vegur eða slóði (myndir 19-23). Við fyrstu kynni er því afar fátt í ásýnd svæðisins sem gefur til kynna mannleg áhrif. Gömul raflína liggur þó ofarlega í hlíðum Hallsteinsnesfjalls og víða var sauðfé á beit.

Teigsskógur er þéttur birkiskógur sem nær frá Þórisstöðum út á Hallsteinsnes og er eitt mesta skóglendi á Vestfjörðum. Hluti hans er innan þessa svæðis.

Mynd 22. Horft yfir Þorskafjörð og svæði 6. Mynd tekin rétt fyrir ofan vegstöð 14.000. Sama útsýnissvæði og á Þrívíddarmynd 7. Mynd: NAVE/HS.

Stak

Á ekki við á þessu svæði.

Sérstakt mikilvægi

Jörðin Hallsteinsnes er landnámsjörð sem numin var af Hallsteini Þórólfsyni. Tilurð nafngiftar Grenitrésness er eftirfarandi og er að finna í Landnámabók [11]:

„Hallsteinn son Þórólfs Mostrarskeggs nam Þorskafjörð og bjó á Hallsteinsnesi; hann blótaði þar til þess, að Þór sendi honum öndvegissúlur. Eftir það kom tré á land hans, það er var sextigi og þriggja álna og tveggja faðma digurt; það var haft til öndvegissúlna, og eru þar af görvar öndvegissúlur nær á hverjum bæ um þverfjörðuna. Þar heitir nú Grenitrésnes, er tréið kom á land.“

Reki er ekki algengur á þessum slóðum en þó er að finna frásögn í Árbók Hinz Íslenska fornleifafélags eftir Harald Matthíasson [14] þar sem hann fjallar um ferð sína vestur að vitja reka sem hann heyrði þar af.

Fjallað var um Hallsteinsnes í Árbók Ferðafélags Íslands árið 1959 [4]. Eftirfarandi tilvitnun er fengin þáðan:

„Hallsteinsnes var löngum talið góð bújörð vegna skógarins, landrýmis og góðs haglendis ár um kring. Engjar eru þar ekki teljandi og ræktunarskilyrði lítil en frjálst mun hafa verið að búa á Hallsteinsnesi, með olnbogarúm til beggja handa inn með fjörðunum og ekki mjög einangrað, meðan byggð hélst á Grónesi og bátar voru í naust beggja vegna fjarðanna og ísbrú stundum að vetralagi.“

Mynd 23. Gott dæmi um landslag á Hallsteinsnesi. Mynd tekin úr veglínu fyrirhugaðs vegstæðis leiðar Þ-H. Mynd: NAVE/HS.

Við Laugaland eru rústir í kring um bæjarhólinn en flestar þeirra eru innan svæðis 2. Rúst stendur alveg niður í fjöru og rétt/nátthagi og garðlag sjást á yfirborði. Á Grænatanga á Hallsteinsnesi eru mógrafir rétt við vegstöð 13.550 og við vegstöð 13.700 var torf rista. Við veglínu 13.900 er garðlag, lending og tóft. Fjallað er nánar um þessar minjar í skýrslu Margrétar Hallmundsdóttur [26].

Verndargildi

Allar eyjar, hólmar og sker ásamt fjörum á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði falla undir ákvæði laga nr. 54/1995 um verndun Breiðafjarðar.

Sjávarfitjar og leirur á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði njóta verndar samkvæmt 61. grein náttúruverndarlaga (nr. 60/2013).

Fjörur, fitjar og sjávertjarnir í Djúpafirði, frá Hallsteinsnesi að Grónesi, tilheyra svæði nr. 303 á náttúruminjaskrá. Um er að ræða víðlendar og lífauðugar fjörur með miklu fuglalífi sem gefa gott sýnishorn af landslagi við norðanverðan Breiðafjörð [32].

Skóglendi í Þorskafirði milli Teigsskógar og Hallsteinsness tilheyrir svæði nr. 303 á náttúruminjaskrá [32]. Um er að ræða þéttan birkiskóg, 667 ha að flatarmáli sem gerir hann eitt stærsta skóglendi Vestfjarða [15].

Tafla 10. Mat á gildi landslags á svæði 6.

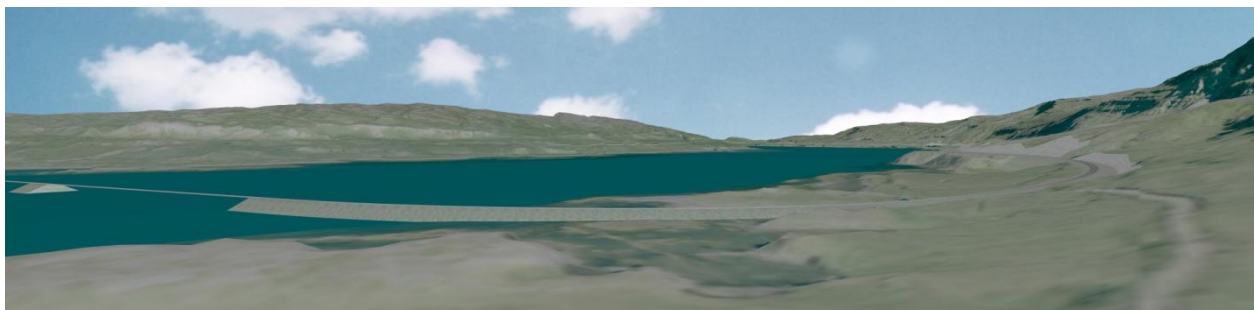
	Hátt gildi	Miðlungs gildi	Lágt gildi
Fjölbreytileiki	X		
Heildstæði/ samfeldni	X		
Mikilfengleiki/ upplifun	X		

Svæðið hlýtur hátt verndargildi með tilliti til fjölbreytileika, heildstæði og mikilfengleika. Strandsvæði beggja vegna þverunarinnar, í jöðrum svæðisins, búa yfir mjög fjölbreyttum landslagsformum með mikið af skerjum, hólum og eyjum. Fjölbreytt gróðurfar er á Hallsteinsnesi, bæði í votlendi, móum og fjörum. Þar á meðal sjávarfitjungur sem er friðaður með náttúruverndarlögum [37]. Mikilfengleiki svæðisins felst ekki síst í friðsældinni og þeim sterka staðaranda sem það býður upp á.

Áhrif framkvæmda

Leið I. Vegstöð 11.400-13.600

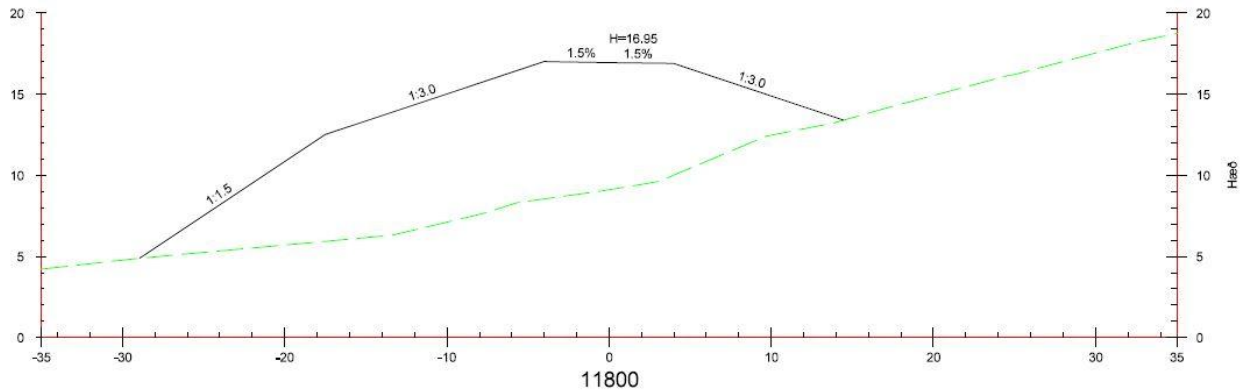
Leið I á þessu svæði hefst á þverun við bæinn Laugaland, sunnan Þorskafjarðar, í vegstöð 11.400 þaðan sem hún liggur yfir fjörðinn að Hallsteinsnesi. Fjörðurinn er 1,8 km breiður þar sem þverun er og ráðgert að byggja tvær 336 m langar brýr með leiðigörðum. Áhrif þverunarinnar sjálfrar með tilliti til sjónrænna þátta felst í því rofi sem verður á samfelldum fleti sjávarins (Þríviddarmynd 6). Hinsvegar er þó hægt að færa fyrir því rök að þverunin sé á milli tveggja sjónrænna heilda og ýki þau mörk að nokkru leyti. Innan við þverunina er þröngur fjörður sem er svo langur að ekki sér fyrir enda hans. Utan við hana er hinsvegar víðara svæði sem markar mynni allra þriggja fjarðanna; Þorskafjarðar, Djúpaþfjarðar og Gufufjarðar. Þaðan er einnig víðsýnt út á Breiðafjörð.

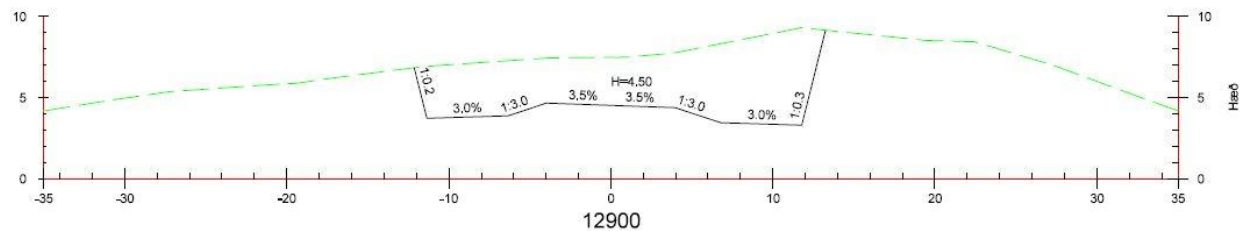
Þríviddarmynd 6. Sama útsýnissvæði og á Mynd 17. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Leið Þ-H. Vegstöð 11.800-13.600

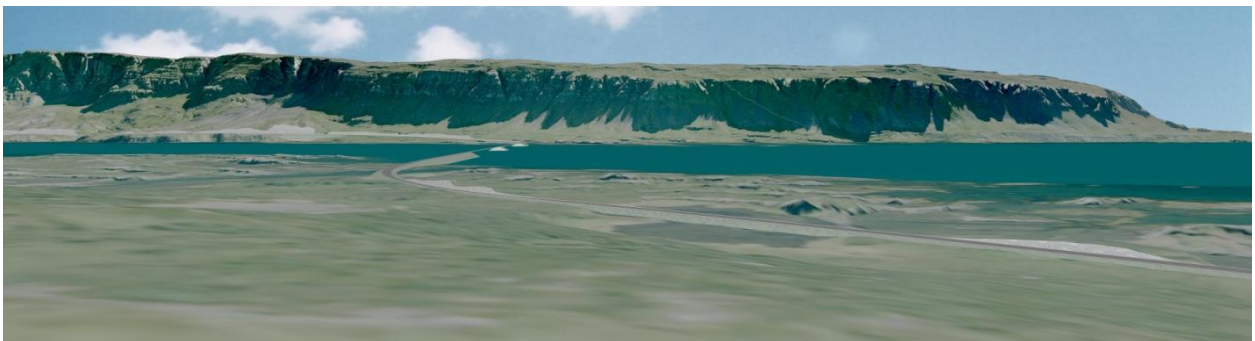
Leið Þ-H á upphaf sitt, innan þessa svæðis, rétt utan við Langahólma þaðan sem hún liggur út með Hallsteinsnesi að mynni Djúpafjarðar. Leiðirnar tvær sameinast í vegstöð 13.600 og sama umfang fylgir þeim þaðan að þverun yfir Djúpafjörð (vegstöð 14.000). Umfang fyllinga er almennt ekki mikið á þessu svæði en á stuttum kafla við vegstöð 11.800 liggur vegurinn mun hærra en landslagið og því fylling nokkuð há (Þversnið 7). Skömmu síðar liggur vegurinn frekar lágt í landslaginu svo skera þarf úr því, en 550 m löng skering er í veglínu 12.400-13.000 (Þversnið 8).

Þversnið 7. Upphaf svæðis á veglínu Þ-H. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Þversnið 8. Skeringar á veglínu Þ-H. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Þrívíddarmynd 7. Horft yfir Þorskafljörð og svæði 6. Útsýni rétt fyrir ofan Vegstöð 14.000. Sama útsýnissvæði og á Mynd 22. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Leið I og Þ-H. Vegstöð 13.600- 14.000

Helstu áhrif fyrirhugaðrar veglagningar á Hallsteinsnesi verða annarsvegar af völdum fyllinga undir vegstæði í formfögrum og grónum víkum og samhliða því breytingar á náttúrulegri ásýnd strandlínunnar. Á það við um allt svæðið frá vegstöð 11.800 (leið Þ-H) að 14.000 (leiðir I og Þ-H) en landslag á svæðinu ber allt sambærileg einkenni. „Þveraðar“ verða tvær víkur í það minnsta, við vegstöðvar 12.200 á leið Þ-

H og 13.100 á leið Þ-H og I, og ein tjörn (vegstöð 13.600). Veglínan slítur í sundur heildina sem strandsvæðið og víkurnar mynda (Þrívíddarmynd 8).

Þrívíddarmynd 8. Horft frá vegstöð 12.900 (leið Þ-H) í átt að Hallsteinsnesi. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Samantekt áhrifa og niðurstaða mats fyrir svæði 6

Fyrirhuguð veglagning á svæði 6 fer alfarið um óraskað land. Heildarásýnd fjölbreytts fjörlandslags kemur til með að verða raskað, útsýni frá landi mun breytast og manngerð áhrif verða greinilegri. Þverun yfir Þorskafjörð sem og minni þveranir um víkur rjúfa þá sjónrænu heild sem svæðin mynda. Vegstæðið kemur til með að liggja yfir friðaðar leirur í Stekkjarvík, á Grenitrésnesi og Grænatanga sem veldur óafturkræfri röskun.

Framkvæmdin öll mun hafa í för með sér verulegar og óafturkræfar breytingar á þáttum sem gefa svæðinu hátt verndargildi. Megin hluti þeirra þátta sem raskast er verndaður annarsveggar með 61. grein náttúruverndarlaga (nr. 60/2013) og lögum (nr. 54/1995) um vernd Breiðafjarðar. Það að auki eru fjörur, fitjar og sjávartjarnir á Hallsteinsnesi skráðar á náttúruminjaskrá.

Þverunin sjálf kemur til með að hafa mikil óafturkræf sjónræn áhrif þar sem hún sker sundur sjávarflötinn sem eina landslagsheild og eru þau áhrif almennt ekki talin jákvæð (Skúli Þórðarson o.fl. 2006).

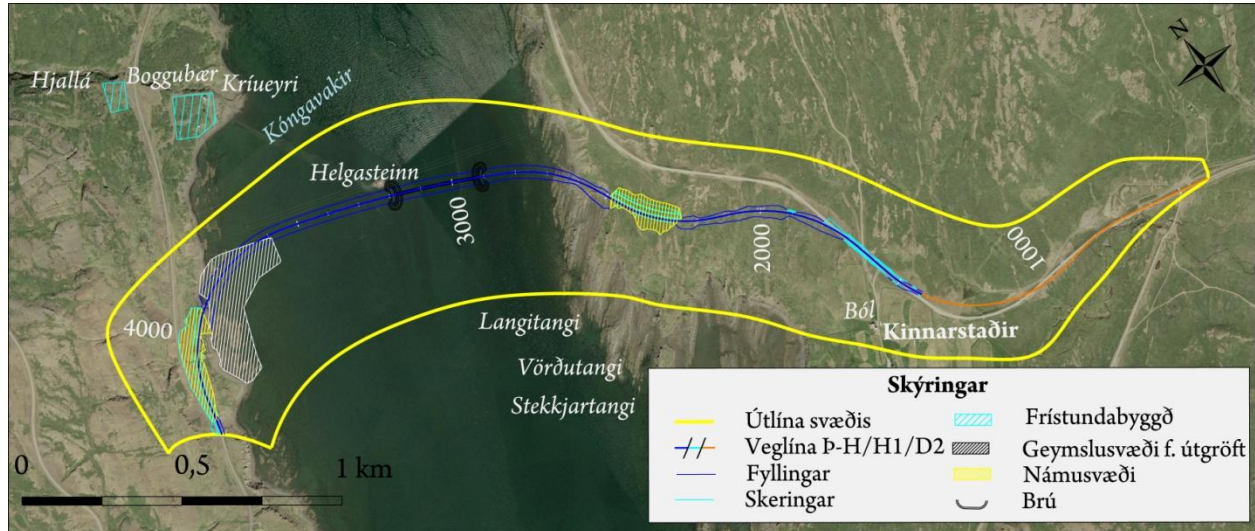
Að teknu tilliti til verndargildis landslagsins og mótvægisáðgerða verða áhrif framkvæmdarinnar á landslag á svæði 6 vegna veglína I og Þ-H verulega neikvæð.

5.7 Svæði 7

Leið D2: Bjarkalundur – Þórisstaðir. Vegstöð 0 – 4.300 = 4.300 m.

Leið H1: Bjarkalundur – Þórisstaðir. Vegstöð 0 – 4.300 = 4.300 m.

Leið Þ-H: Bjarkalundur – Þórisstaðir. Vegstöð 0 – 4.300 = 4.300 m.

Kort 16. Yfirlitskort af svæði 7 frá Bjarkalundi að Þórisstöðum í Þorskafirði.

Þrjár veglínur liggja um þetta svæði, Þ-H, H1 og D2. Fjallað verður um landslagsáhrif þessara þriggja lína samhliða þar sem leiðirnar liggja eins í landslaginu.

Heildaryfirbragð á svæðinu myndi ekki teljast náttúrulegt og ósnortið eins og ásýnd þess er nú en vegir, girðingar og ummerki um sauðfjárbreit gefa greinilega til kynna áhrif mannsins (Mynd 24, Mynd 25 og Mynd 26). Fjaran og ströndin eru álíka og annarsstaðar á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði; mjög aðgrunnt, mikið um sker og tanga.

Heildaryfirbragð og þekja

Mynd 24. Horft yfir Þorskafjörð úr vegstöð 1.700 þar sem fyrirhuguð veglína vikur af núverandi vegstæði. Mynd: NAVE/HBA.

Ekki er mjög langt yfir fjörðinn þar sem þverunin er fyrirhuguð, rétt rúmur kílómetri, en í honum eru miklar grynningar. Mjólkárhlína 1 liggur yfir fjörðinn á þessum stað og má sjá rafmagnsstaur úti fyrir

honum miðjum á skeri sem kallað er Helgasteinn. Það er tengt landi með mjórri hleðslu (Mynd 25) sem er vel greinileg á fjöru en hverfur undir yfirborð sjávar á flóði.

Mynd 25. Rafmagnslína sem liggur yfir Þorskafjörð. Tekið í suðaustur, í átt að Kinnarstöðum. Sami útsýnisstaður og á Þrívíddarmynd 10. Mynd: NAVE/HBA.

Fyrirhuguð þverun mun koma að landi undir Bolhjalla, sem er hár hamraveggur utan við Krúeyri og Hjallaá. Landslag á svæðinu einkennist af bröttum klettum sem gnæfa yfir fjörunni og lyngivöxnum hjöllum ofan þeirra (Mynd 25 og Mynd 26). Svæðið ber áberandi manngerð einkenni; vegir, rafmagnslínur og byggingar.

Mynd 26. Fjara undir Hjallahálsi þar sem fyrirhuguð þverun mun liggja að landi. Tekið úr vegstöð 4.600. Sama sjónarhorn og á Þrívíddarmynd 11. Mynd: NAVE/HBA.

Stak

Á ekki við á þessu svæði.

Sérstakt mikilvægi

Á ekki við á þessu svæði.

Verndargildi

Allar eyjar, hólmar og sker ásamt fjörum á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði falla undir ákvæði laga nr. 54/1995 um verndun Breiðafjarðar.

Leirur á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði njóta verndar samkvæmt 61. grein náttúruverndarlaga nr. 60/2013.

Allt svæðið austan Þorskafjarðar fellur undir ákvæði hverfisverndar samkvæmt aðalskipulagi Reykhólahrepps [12]. Um er að ræða samfelld útivistarsvæði frá byggðinni á Reykhólum, um Barmahlíð,

undirlendi í Berufirð og Vaðalfjöll. Á svæðinu er fjölbreytt náttúrufar, landslag og áhugavert útivistarsvæði árið um kring.

Tafla 11. Mat á gildi landslags á svæði 7.

	Hátt gildi	Miðlungs gildi	Lágt gildi
Fjölbreytileiki			X
Heildstæði/ samfeldni			X
Mikilfengleiki/ upplifun			X

Svæðið hlýtur lágt verndargildi með tilliti til fjölbreytileika, heildstæði og mikilfengleika. Heildaryfirbragð ber með sér röskun af manna völdum (vegir, raflínur og girðingar) sem dregur úr upplifunargildi með tilliti til náttúrulegrar ásýndar. Þó svæðið sé að mestu gróið og um fjölbreyttar tegundir að ræða eru þær ekki mjög sýnilegar í landslaginu. Landform eru aflíðandi og fátt sem vekur eftirtekt.

Áhrif framkvæmda

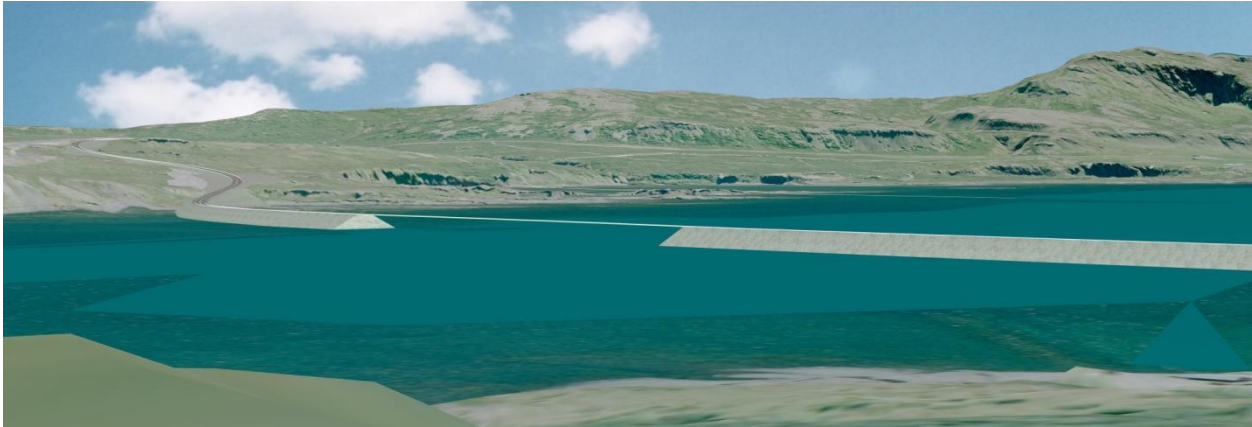
Veglínan fylgir núverandi vegi fyrstu 1.500 metrana frá Bjarkalundi. Hann er hluti áfanga 1 sem fallist var á við mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar árið 2005. Vegurinn var endurbyggður árið 2008 og mun því standa óbreyttur. Þaðan eru allar þrjár leiðirnar (D2, H1 og Þ-H) eins, eða frá vegstöð 1.500 að 4.600.

Veglínan vîkur út af núverandi vegi við austanverðan Þorska fjrð í vegstöð 1.800 og liggur samsíða honum í átt að fjörunni þar sem þverun tekur við. Land liggur mun lægra en núverandi vegstæði fyrst um sinn og kallar framkvæmdin því á fyllingar fyrstu 500 metrana (Þrívíddarmynd 9 og Þrívíddarmynd 10).

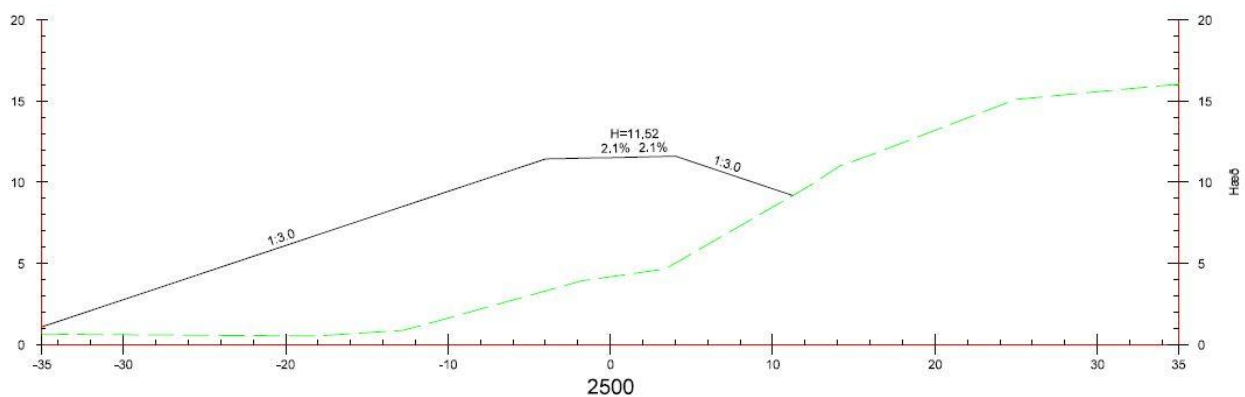

Þrívíddarmynd 9. Sama útsýnissvæði og á Mynd 24 úr vegstöð 1.700. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Umtalsverðar breytingar verða á lögun landslags við upphaf þverunar yfir Þorska fjrð. Mjög miklar skeringar milli vegstöðva 2.250 og 2.500 eru skilgreindar sem náma 101 en umfjöllun um áhrif hennar er að finna í skýrslu Höskuldar Búa Jónssonar [16]. Rétt 100 metrum síðar er gert ráð fyrir 35 m breiðri fyllingu út frá miðlínu vegar í fjörunni (Þversnið 9).

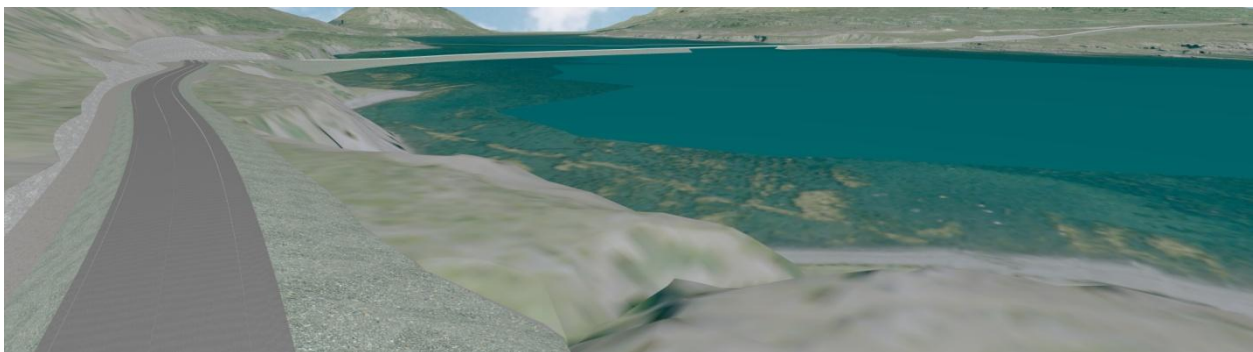

Þrívíddarmynd 10. Horft yfir þverun við Kóngavakir. Sama útsýnissvæði og á Mynd 25. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Þversnið 9. Vegstöð 2.500, fylling í vik við Langatanga við upphaf þverunar yfir Þorskaflirð. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Þverun yfir Þorskaflirð verður 1.300 m löng og þar af 260 m löng brú við Kóngavakir. Dýpt sjávar við þverunina eru 2,2 – 3,3 metrar. Þau sjónrænu áhrif sem þverun fjarðarins mun hafa í för með sér eru í raun nú þegar til staðar með rafmagnslínunni sem liggur þar yfir og skerðir útsýni út fjörðinn (Þrívíddarmynd 11). Á framkvæmdartíma mun svæðið norðvestan Þorskaflirðarins þar sem þverun mun koma að landi verða nýtt sem geymslusvæði undir útgröft úr göngum, samtals 6 ha ef farið er leið D2 og leið H1. Þetta geymslusvæði mun hafa tímabundin neikvæð sjónræn áhrif á svæðinu.

Þrívíddarmynd 11. Sama útsýnissvæði og á Mynd 26. Horft úr vegstöð 4.600. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Veglínan kemur að landi við vegstöð 3.900 þar sem gróinn hjalli gengur í sjó fram. Nokkur hæðamunur er á þverun og núverandi vegstæði og krefst framkvæmdin því bæði mikilla fyllinga og skeringa á um 300 metra löngum kafla. Þessi kafla er skilgreindur námusvæði 104 en nánari umfjöllun um það er að finna í skýrslu Höskuldar Búa Jónssonar [16]. Landslag á þessu svæði er að hluta raskað vegna núverandi vegar en annars er um að ræða lyngi vaxna mela (Mynd 26).

Við stöð 4.200 kemur veglínan inn á núverandi veg og fylgir honum að stöð 4.600 án sjáanlegra áhrifa á landslag.

Samantekt áhrifa og niðurstaða mats fyrir svæði 7

Fyrirhuguð framkvæmd á svæði 7 snýr nánast eingöngu að nýlagningu vegar, ásamt þverun yfir Þorskafjörð. Ekki er talið að framkvæmdin komi til með að draga úr gildi svæðisins sunnan Þorskafjarðar með tilliti til hverfisverndar.

Manngerðra áhrifa gætir víða á svæðinu eins og það er í dag (ræktuð tún, girðingar, raflínur og staurar) og er því ekki um röskun á náttúrulegu yfirbragði að ræða þó umtalsverðar skeringar og fyllingar á smærri svæðum fylgi fyrirhuguðum framkvæmdum.

Þverun yfir Þorskafjörð er ekki talin vega þungt með tilliti til sjónrænna áhrifa þar sem raflína liggur nú þegar yfir fjörðinn og grjóthleðsla út í hann miðjan þar sem rafmagnsstaur stendur.

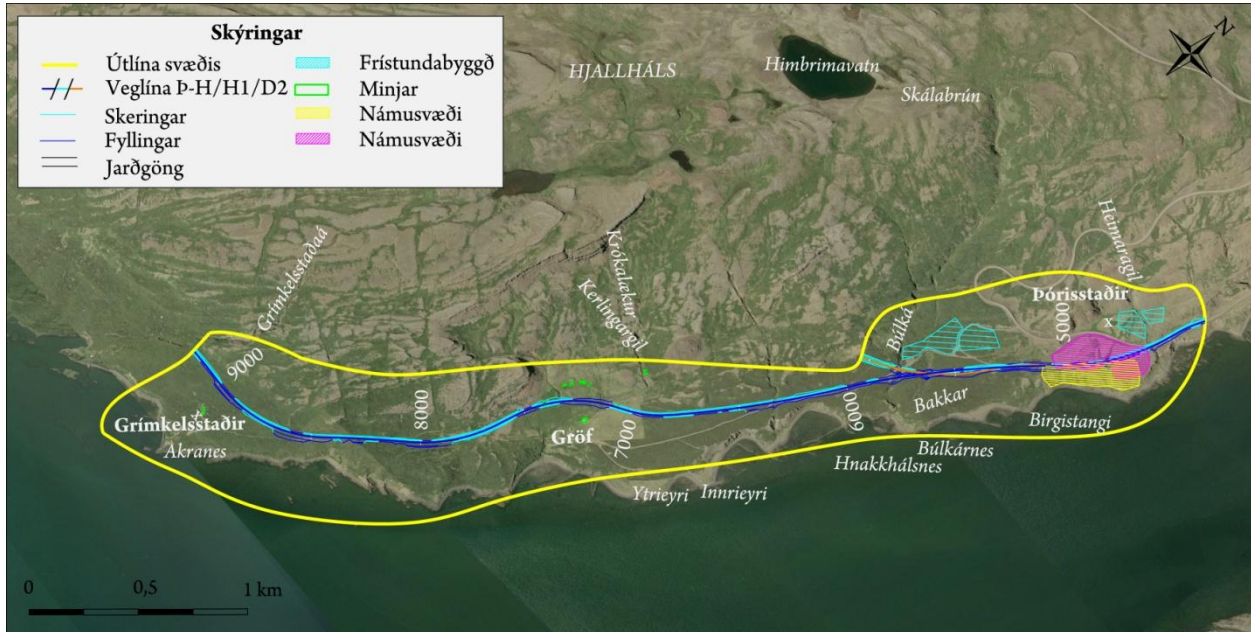
Að teknu tilliti til verndargildis landslagsins og mótvægisáðgerða verða áhrif framkvæmdarinnar á landslag svæðis 7 vegna veglína Þ-H, D2 og H1 talsvert jákvæð.

5.8 Svæði 8

Leið D2: Þórisstaðir – Búlká. Vegstöð 4.300 – 5.900 = 1.600 m.

Leið H1: Þórisstaðir – Búlká. Vegstöð 4.300 – 5.900 = 1.600 m.

Leið Þ-H: Þórisstaðir - Grímkelsstaðaá. Vegstöð 4.300 – 9.200 = 4.900 m.

Kort 17. Yfirlitskort af svæði 8 frá Þórisstöðum að Grímkelsstaðará, og jarðgangaleið D2 og H1.

Þrjár veglínur liggja um þetta svæði, D2, H1 og Þ-H. Fjallað verður um landslagsáhrif þessara þriggja leiða saman frá vegstöð 4.600 að 5.600, en eftir það í síthvoru lagi þar sem veglínur D2 og H1 enda í jarðgangamunna við Búlká.

Heildaryfirbragð og þekja

Eins og nafnið Hjallaháls gefur til kynna eru hjallar eitt einkenni landslagsins. Hlíðar eru aflíðandi og ávalar, brotnar upp af giljum og hryggjum þar til grónir sjávarbakkarnir taka við. Við upphaf svæðisins, í landi Þórisstaða, eru tún sem voru nytjuð sumarið 2015 og þar í kring lyngi vaxnir melar (Mynd 27). Þegar lengra er komið er svæðið mjög gróið en klettahamrar stinga þó kollinum upp úr kjarrinu á stöku stað og lággróður er ríkjandi.

Mynd 27. Tekið við Þórisstaði í átt að Teigsskógi. Mynd: NAVE/HBA.

Mynd 28. Tekið í veglínu Þ-H í vegstöð 5.900. Mynd: NAVE/HBA.

Birkiskógur sem nefnist Teigsskógur nær yfir allt svæðið frá Þórisstöðum að Hallsteinsstöðum. Birki þekur mest allt svæðið og er bæði um að ræða þétt kjarr en einnig stöku tré sem sum hver ná allt að 5 m hæð (Mynd 29) en meðalhæð á birkinu er í kringum 2 m [20]. Teigsskógur hefur nokkra sérstöðu meðal vestfirskra skóga og er eitt af stærstu skóglendum landshlutans. Á stöku stað í miðhluta skógarins má líta á stórvaxinn reynivið sem myndar yfirhæð í birkikjarrinu. Skógurinn hefur verið beittur í árhundruð og hefur vetrararbeit fyrr á tímum ásamt hafrænu loftslagi Breiðafjarðar gert hann að þessum lágvaxna skógi sem hann er í dag [15].

Mynd 29. Tekið úr vegstöð 5.900. Gott dæmi um þéttleika kjarrsins.

Svæðið er fyrrum landbúnaðarsvæði og er enn skráð sem slíkt í aðalskipulagi þó þar séu nú aðeins eyðibýli sem hafa verið endurskilgreind sem frístundabyggð. Ummerki um búsetu, fyrr og nú, eru því nokkuð greinileg, sérstaklega við Þórisstaði og við Gröf. Vegslóði liggur út með hlíðinni að frístundahúsi á sjávarbökkum við Teigsskóg þar sem Grímkelstaðaá rennur til sjávar.

Mynd 30. Tekið við vegstöð 7.700, sami útsýnisstaður og á Þrívíddarmynd 13. Gröf sést hægra megin á mynd. Mynd: NAVE/HBA.

Tiltekin örnefni geyma ákveðnar vísbendingar um sögu landslags og er nokkur slík að finna á svæðinu. Meðal annarra má nefna Akranes sem skagar út í fjörðinn neðan við Teigskóg. Bendir nafnið til að þar hafi verið ræktaðir akrar til forna. Staðhættir ýta undir þá kenningu en þar ku vera veðursælt með sjónum og liggur svæðið vel á móti sól [13].

Stak

Á ekki við á þessu svæði.

Sérstakt mikilvægi

Mikið af minjum eru á þessu svæði. Garðlag og rúst eru á túninu við Þórisstaði og einnig sést móta fyrir gamalli sauðfjárrétt. Náttugi er staðsettur vestanmegin við Búlká. Þekktar ferðamannagötur eru við vegstöð 6.700 og neðan við vegstöð 6.800. Stekkur er staðsettur við Kerlingargil. Mikið er af minjum í kringum Gröf en þar er skráður bæjarhóll, bænhús, kirkjugarður, fjárhús og fleiri tóftir. Við Grímkelsstaði eru rústir eftir býlið. Fjallað er nánar um þessar minjar í skýrslu Margrétar Hallmundsdóttur [26].

Verndargildi

Skóglendi á norðurströnd Þorskafjarðar milli Teigskógar og Hallsteinsness tilheyrir svæði nr. 303 á náttúruminjaskrá [32]. Um er að ræða þéttan birkiskóg, 667 ha að flatarmáli sem gerir hann að einu stærsta skóglendi Vestfjarða [15]. Birkiskógurinn, og leifar hans, á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði telst einnig vera sérstæður og/eða vistfræðilega mikilvægur og fellur þar af leiðandi undir 61. grein náttúruverndarlaga (nr. 60/2013).

Tafla 12. Mat á gildi landslags á svæði 8.

	Hátt gildi	Miðlungs gildi	Lágt gildi
Fjölbreytileiki		X	
Heildstæði/ samfeldni		X	
Mikilfengleiki/ upplifun		X	

Svæðið hlýtur miðlungs verndargildi með tilliti til fjölbreytileika, heildstæðni og mikilfengleika. Svæðið kemur fyrir í Landnámapók og er því menningarlegt gildi þess töluvert [11]. Þéttur birkiskógur þekur stærstan hluta svæðisins en inn á milli má greina mannleg áhrif sem draga úr náttúrulegu gildi svæðisins. Dæmi um mannvirki eru vegslóði, raflínur og tún við eyðingar sem nú teljast til frístundasvæða. Vegslóðinn hefur einnig þau áhrif að draga úr heildaryfirbragði og samfeldni skógarins. Malarholt og hryggir inn á milli kjarrsins auka á fjölbreytileika landslagsins.

Upplifun af svæðinu litast af manngerðum áhrifum í bland við náttúrulegt umhverfi birkikjarrsins. Þar sem hann er hvað þéttastur er eina leiðin til að komast um svæðið að fara eftir vegslóðanum. Kjarið umlykur veginn og gerir upplifunina einstaka sé litið til þess að skógurinn er sá stærsti á Vestfjörðum.

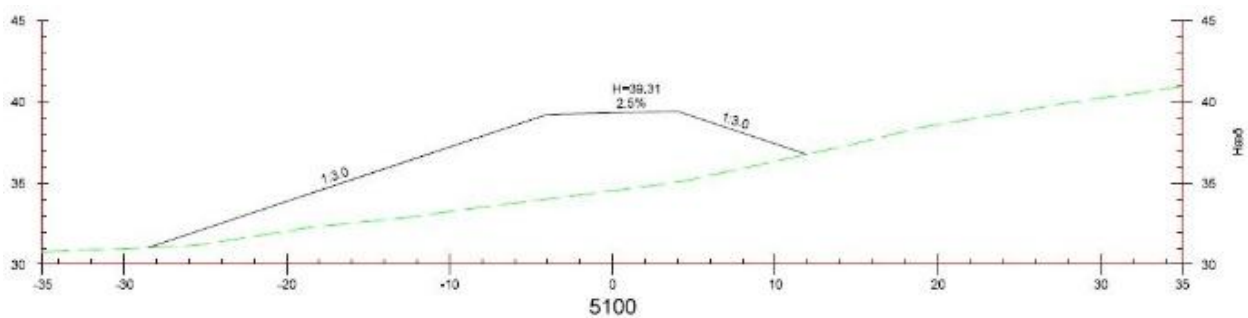
Útsýni frá veginum er ekki mikið og getur litað upplifunina annaðhvort með innilokunarkennd eða öryggistilfinningu (Mynd 29).

Áhrif framkvæmda

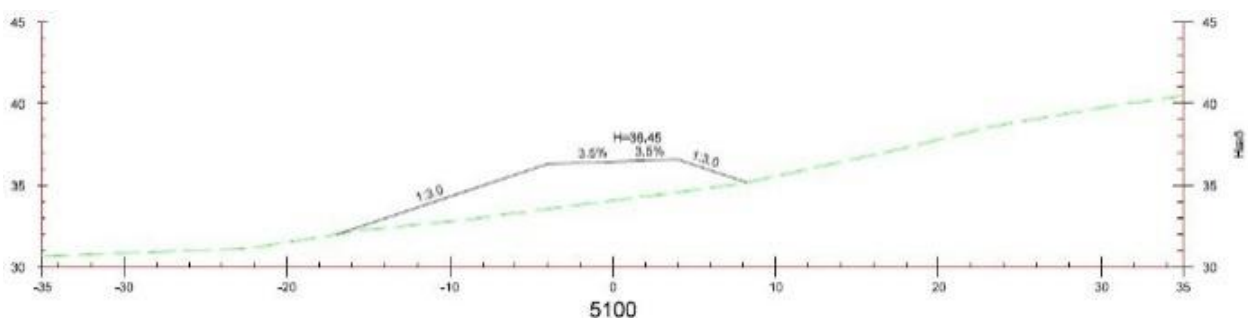
Fjallað er um áhrif þriggja leiða á svæðinu, D2, H1 og Þ-H. Fjallað verður um landslagsáhrif þessara þriggja lína samhliða þar sem leiðirnar liggja eins í landslaginu en Þ-H skilur frá við vegstöð 5.600 og fjallað verður um restina af þeirri leið á þessu svæði sér.

Veglína D2, H1 og Þ-H. Vegstöð 4.300-5.600.

Umfang veglína og staðsetning er sú sama frá vegstöð 4.300 til 5.000. Töluvert meiri fyllingar eru á veglínunum D2 og H1 frá vegstöð 5.000 að vegstöð 5.600, þar sem leiðir D2/H1 og leið Þ-H skiljast. Staðsetning leiðanna þriggja er sú sama en umfang þeirra mjög ólíkt. Þrátt fyrir að fylgja núverandi vegstæði veldur fyrirhuguð framkvæmd töluverðu raski á viðkvæmu svæði en mörk skóglendis sem tilheyrir Teigsskógi eru við vegstöð 5.100. Einmitt á þeim stað má sjá mikinn mun á umfangi leiðanna þriggja þar sem heildar breidd fyllingar (að meðtöldu vegstæði) er annarsvegar 25 m (leið Þ-H) og 41 m hinsvegar (leiðir D2 og H1).

Þversnið 10. Leiðir D2 og H1. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

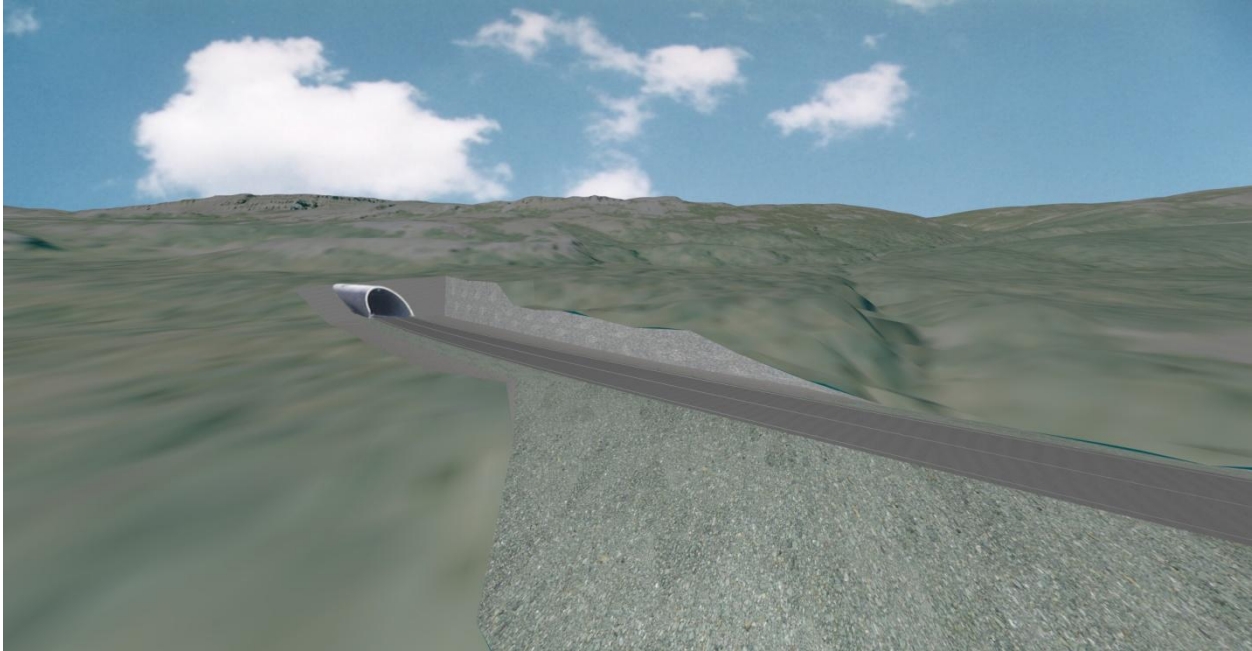
Þversnið 11. Leið Þ-H. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Leiðirnar liggja neðan við núverandi veg og fara yfir tún sem virtist hafa verið heyjað sumarið sem rannsóknarvinna fór fram 2015 (Mynd 29). Neðan við túnið er grjótholt sem gert er ráð fyrir að nýtt verði sem náma 105 ef farin verður einhver þessara þriggja leiða. Við vegstöð 5.300, þar sem fyrirhugaðar leiðir fara út af núverandi slóða, tekur við mjög gróið land með þéttu birkikjarri.

Veglína D2 og H1. Vegstöð 5.600- 5.900

Leiðir skilja við vegstöð 5.600 þar sem D2 og H1 taka sveig yfir Búlká og upp í hlíðina þar sem gert er ráð fyrir jarðgöngum undir Hjallaháls. Jarðgangamunni er sá sami fyrir leiðir D2 og H1 og verður í um 60 m hæð y.s., við stöð 5.800, sunnan Búlkár (

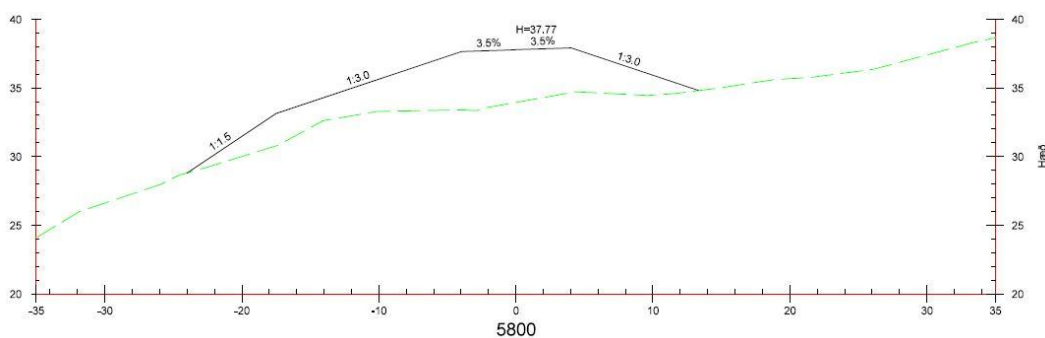
Þrívíddarmynd 12). Lýkur hér með umfjöllun um leiðir D2 og H1 á svæði 8.

Þrívíddarmynd 12. Veglína H1 og D2, við gangnamuna sunnan Hjallaháls.

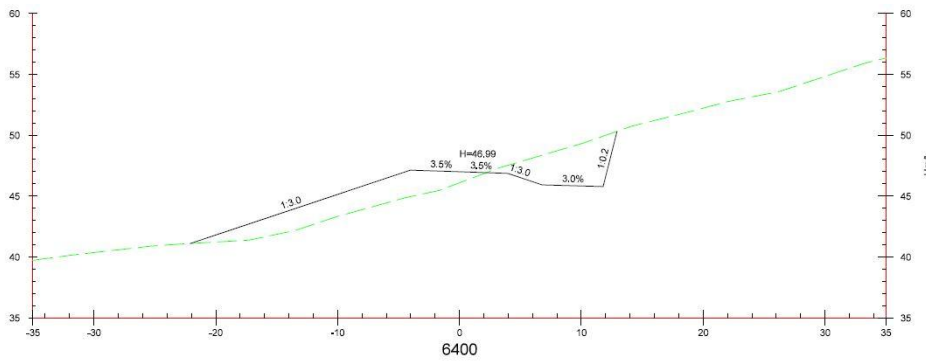
Veglína Þ-H. Vegstöð 5.600-9.200.

Leið Þ-H heldur áfram eftir Hjallahálsi, út með Þorska firði, fer út af núverandi vegslóða við vegstöð 5.400 og fer þar yfir kjarr sem er hluti af náttúrulegum birkiskógi. Strax við vegstöð 5.800 krefst framkvæmdin þó nokkurrar fyllingar yfir gil sem er árfarvegur Búlkár (Þversnið 12).

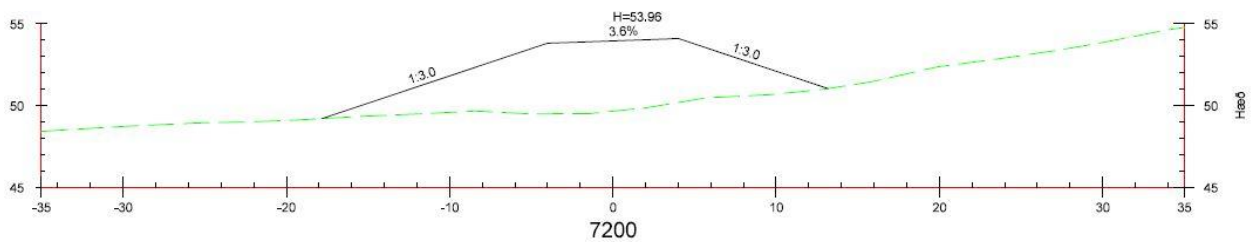
Þversnið 12. Fyllingar í vegstöð 5.800 á leið Þ-H. Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Næsta hálfa kílómetrin mun leiðin liggja eftir núverandi vegi þar til hann sveigir niður og liggur að jörðinni Gröf. Mynd 29 sýnir vel hve þétt birkikjarrið er og á hvaða hátt það umlykur núverandi vegslóða. Lítil rjóður myndast á milli kjarrsins.

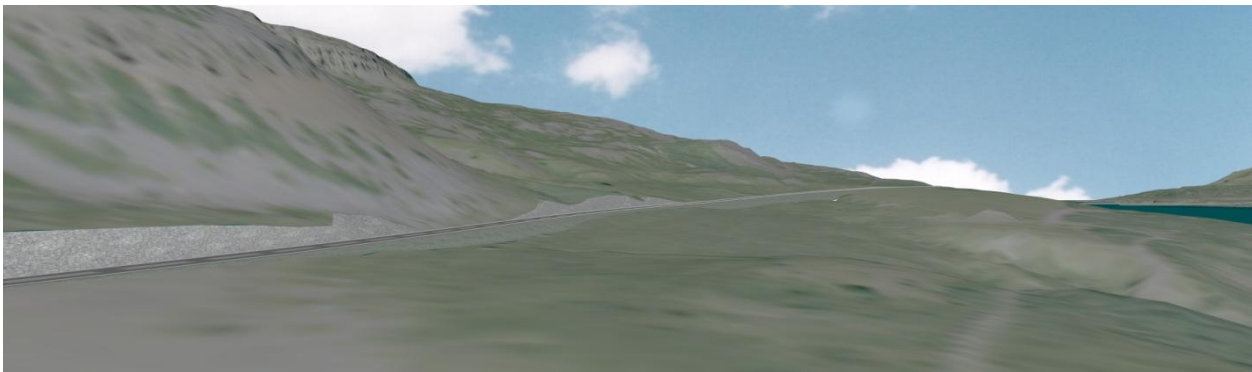
Þversnið 13. Leið Þ-H í vegstöð 6.400. Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Þar sem fyrirhugað vegstæði fer út af núverandi slóða í vegstöð 6.400 er gert ráð fyrir 22 m breiðri fyllingu (frá miðlínu vegar) neðan við veglínuna (Þversnið 13). Fyllingin mun á þessum hluta fara yfir núverandi vegstæði. Áfram mun leiðin liggja eftir náttúrulegum birkiskógi, Teigsskógi, og raska honum á um 550 m löngum kafla þar til komið er að túnnum við bæinn Gröf (vegstöð 6.950). Rask út fyrir eiginlegt vegstæði er þó ekki fyrirferðamikil á þessum kafla þar sem skeringum og fyllingum er haldið í lágmarki. Leiðin liggur um tún við Gröf á um 150 m löngum kafla og er þar um umtalsverða skeringu að ræða og röskun á minjum. Þegar komið er yfir túnin eru smá gil og hryggir áberandi í landslaginu sem krefjast nokkurra fyllinga til að jafna út hæðarmun (Þversnið 14 og Þrívíddarmynd 13). Heildarbreidd fyllinga á um 200 m löngu svæði við Gröf eru 24 m.

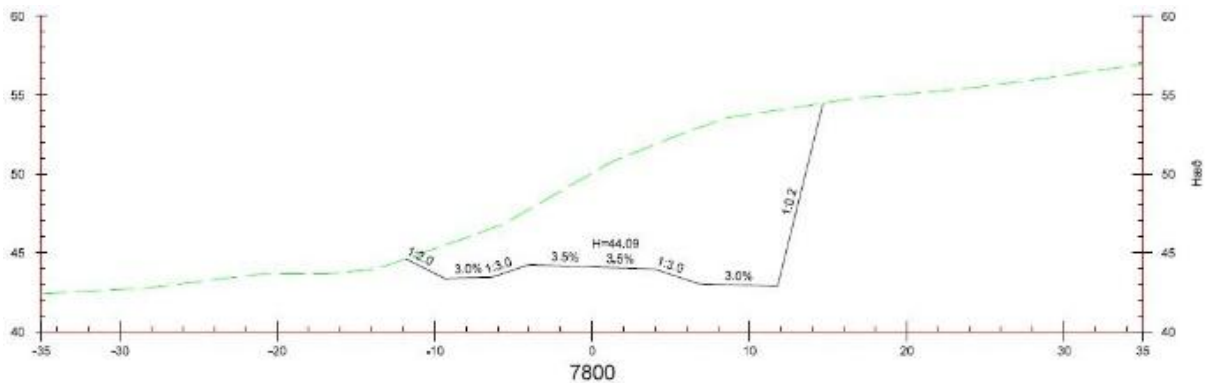
Þversnið 14. Veglína Þ-H vegstöð 7.200. Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Eftir að fyrirhugaður vegur fer yfir tún við Gröf kemur hann til með að liggja undir háu og gróðursnaudu malarholti (Mynd 30).

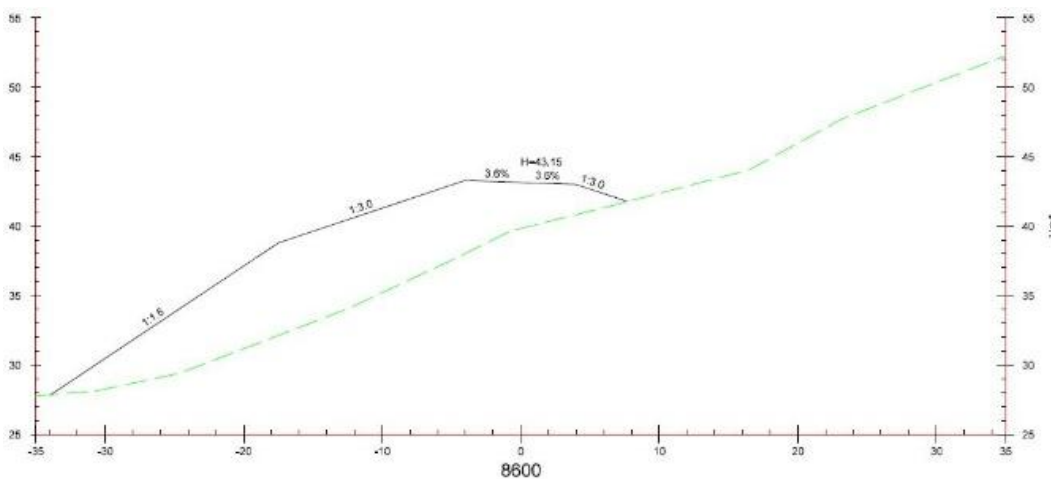

Þrívíddarmynd 13. Sama útsýnissvæði og á Mynd 30. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Fyrirnefndur vegslóði sem liggur frá Gröf að frístundajörðinni Teigsskógi og hlykkjast undir fyrirhuguðu vegstæði á um 450 m löngum kafla og mun nýi vegurinn fylgja honum að hluta til en að öðru leiti raska náttúrulegum birkiskógi. Sérstaklega er vert að benda annarsvegar á vegstöð 7.800 (þversnið 18) þar sem fyrirhuguð er 14 m djúp skering og hinsvegar vegstöð 8.600 þar sem gert er ráð fyrir 42 m breiðri fyllingu (að vegstæði meðtöldu). Núverandi vegslóði lendir undir báðum þessum svæðum og er því rask á svæðinu nú þegar.

Þversnið 15 Vegstöð 7.800. Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Þversnið 16. Vegstöð 8.600. Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Samantekt áhrifa og niðurstaða mats fyrir svæði 8

Fyrirhuguð framkvæmd á svæði 8 snýr að veglagningu frá Þórisstöðum, annarsvegar að Grímkelsstaðaá (leið Þ-H) og hinsvegar að vegstöð 5.900 við gangnamunna undir Hjallaháls (leiðir D2 og H1).

Gera má ráð fyrir umtalsverðu raski í kringum gangamunnann þó nákvæmt útlit liggja ekki fyrir að svo stöddu. Endanleg staðsetning gangamunna er háð niðurstöðu jarðfræðiathugana, sem ekki verður ráðist í nema önnur hvor leiðin (D2 eða H1) verði fyrir valinu.

Þrátt fyrir að Vestfjarðavegur (60) liggja um svæðið, auk vegslóða að bænum Gröf, er gert ráð fyrir 3,4 km nýlagningu vegar. Miðað við teikningar virðist þó nokkuð um aflagða vegkafla, t.d. ný vegtenging við bæinn Gröf en Vegagerðin mun losa upp aflagða vegkafla til að auðvelda gróðurframvindu [15].

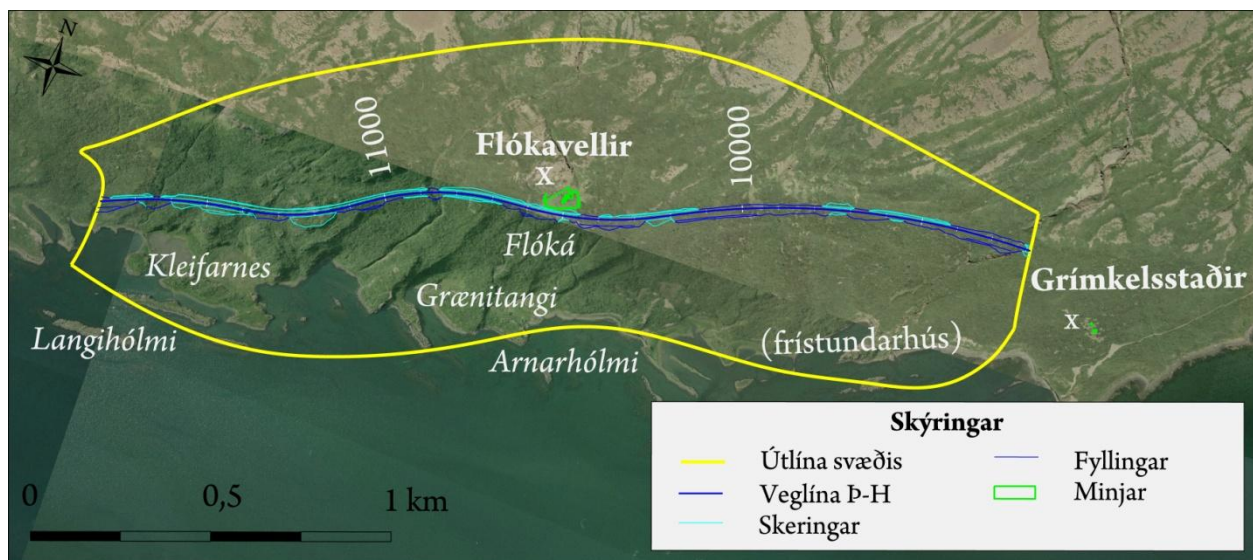
Veglína fylgir undirliggjandi landslagi að mestu leiti en þó eru einstaka svæði þar sem skeringar og fyllingar munu breyta lögun þess umtalsvert. Svæðið sem fyrirhuguð framkvæmd kemur til með að hafa áhrif á ber einkenni manngerðra þátta enda skilgreint sem landbúnaðarsvæði og frístundabyggð í aðalskipulagi.

3,7 km af veglínunni liggja um svæði sem er vaxið birkikjarri og fellur undir lög um náttúruvernd auk þess að vera skráð á náttúruminjaskrá. Mótvægisáðgerðir (endursáning á birki) gæti að einhverju leiti vegið upp á móti því raski sem fyrirhuguð framkvæmd kæmi til með að hafa á birkikjarr.

Að teknu tilliti til verndargildis landslagsins og mótvægisáðgerða verða áhrif framkvæmdarinnar á landslag svæðis 8 fyrir veglínur D2 og H1 nokkuð neikvæð og áhrifin á veglínu Þ-H talsvert neikvæð.

5.9 Svæði 9

Leið Þ-H: Grímkeisstaðaá – Kleifarnes. Vegstöð – 9.200 – 11.800 = 2.600 m.

Kort 18. Yfirlitskort af svæði 9 frá Grímkeisstaðará að Kleifarnesi.

Heildaryfirbragð og þekja

Landslag á svæðinu einkennist fyrst og fremst af aflíðandi, ávölum og kjarri vöxnum brekkum og hlíðum. Klettahamrar stinga kollinum upp úr þéttu kjarrinu á stöku stað. Gott útsýni er frá svæðinu yfir fjörðinn og að Laugalandshrauni.

Manngerðra áhrifa gætir að litlu marki á svæðinu en ofarlega í hlíðinni liggur gamall raflínustrengur milli gamalla timburstaura og bæjarhóll ásamt minjum er í kringum Flókavelli en annars er svæðið ósnortið.

Mynd 31. Gott dæmi um kjarri vaxnar hlíðar og hamra á svæðinu. Myndir: NAVE/HS.

Stak

Á ekki við á þessu svæði.

Sérstakt mikilvægi

Við Flókavelli eru nokkrar minjar. Sel sem var býli að fornu og leifar af tóftarrústum og garðlagi. Ítarlegri umfjöllun um minjar er að finna í skýrslu Margrétar Hallmundsdóttur [26].

Verndargildi

Skóglendi á norðurströnd Þorskafjarðar milli Teigsskógar og Hallsteinsness tilheyrir svæði nr. 303 á náttúruvinnjaskrá [32]. Um er að ræða þéttan birkiskóg, 667 ha að flatarmáli sem gerir hann að einu stærsta skóglendi Vestfjarða [15]. Birkiskógurinn, og leifar hans, á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði telst einnig vera sérstæður og/eða vistfræðilega mikilvægur og fellur þar af leiðandi undir 61. grein náttúruverndarlaga (nr. 60/2013).

Tafla 13. Mat á gildi landslags á svæði 9.

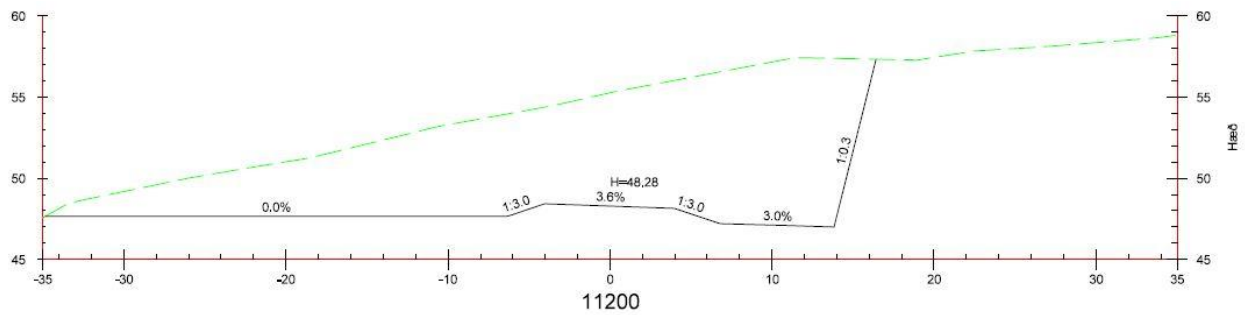
	Hátt gildi	Miðlungs gildi	Lágt gildi
Fjölbreytileiki	X		
Heildstæði/ samfeldni	X		
Mikilfengleiki/ upplifun	X		

Svæðið hlýtur hátt verndargildi með tilliti til fjölbreytileika, heildstæði og mikilfengleika. Svæðið er nánast ósnortið af manna völdum að undan skilinni raflínu sem liggur ofarlega í hlíðinni og því mikil friðsæld á staðnum sem endurspeglast í sterkum staðaranda. Þéttur og samfelldur birkiskógur, Teigsskógur, þekur stærstan hluta svæðisins og liggur yfir landslagi líkt og þykk ábreiða. Áferðin er mjúk ásýndum og vegur litafjölbreytni skógarins eftir árstímum upp á móti því hve fáar tegundir eru sjáanlegar í landslaginu. Stöku klettur stígur upp úr skóginum og myndar greinilegt rúmtak.

Áhrif framkvæmda

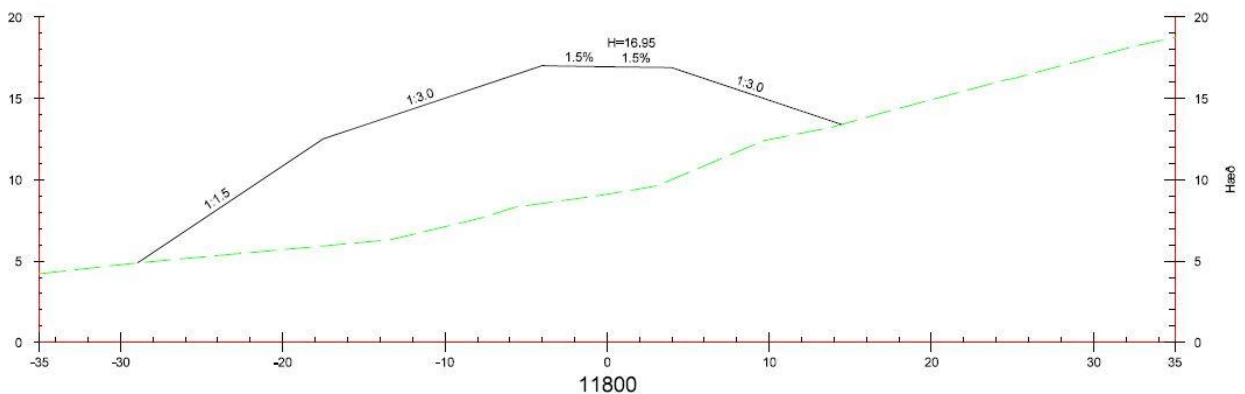
Fjallað er um áhrif af framkvæmdum við 2,6 km langan kafla af veglínu Þ-H á svæði 9. Fyrirhugað vegstæði liggur eftir aflíðandi hlíðum Hjallaháls og er alfarið um nýlagningu að ræða. Vegurinn liggur fyrir miðri hlíð og munu áhrif framkvæmda á þessu svæði ekki ná til fjara og strandsvæða. Milli vegstöðva 9.200 og 10.800 liggur línán meðfram efri jaðri skilgreindra marka Teigsskógar [15] en tekur þaðan stefnuna niður í átt til sjávar þar sem hún fylgir ströndinni yfir Hallsteinsnes.

Landslagið er hæðótt og í nokkrum halla sem gerir það að verkum að meðfram nær allri veglínunni verður að skera úr landslagi ofan við veginn og fylla í hann að neðan. Áhrifasvæði þess er að meðaltali 30 metra breitt. Sjónum er sérstaklega beint að svæðum við vegstöðvar 11.200 (þversnið 16) og 11.800 (þversnið 17 og Mynd 32). Við það fyrrnefnda er mjög djúp skering í landslaginu sem skilur eftir sig 10 m háan og brattan vegg og breytir ásýnd landslagsins umtalsvert.

Þversnið 16. Mjög djúp skering í vegstöð 11.200 (leið Þ-H). Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Við það seinna (vegstöð 11.800) er um að ræða allt að 9 m háa og 44 m breiða fyllingu yfir kjarrvaxna dæld í landslaginu.

Þversnið 17. Há og breið fylling í vegstöð 11.800 (leið Þ-H). Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Mynd 32. Tekið inn Þorskafljóð, úr vegstöð 11.820. Horft yfir þann stað sem fyllt verður upp í.

Samantekt áhrifa og niðurstaða mats fyrir svæði 9

Fyrirhuguð framkvæmd felur í sér nýlagningu vegar á 2,6 km langri leið um algjörlega óraskað svæði sem vaxið er þéttum birkigróðri og er hluti af 667 ha skógi, Teigsskógi. Skógurinn einkennist af náttúrulegri nýliðun og aldursdreifingu og fellur því undir 57. grein náttúruverndarlaga (nr. 60/2013).

Þrátt fyrir að með mótvægisáðgerðum sé gert ráð fyrir gróðursetningu og sáningu birkis í stað þess sem kemur til með að verða raskað, mun framkvæmdin hafa í för með sér verulegar og óafturkræfar breytingar á ásýnd og gildi skógarins í heild.

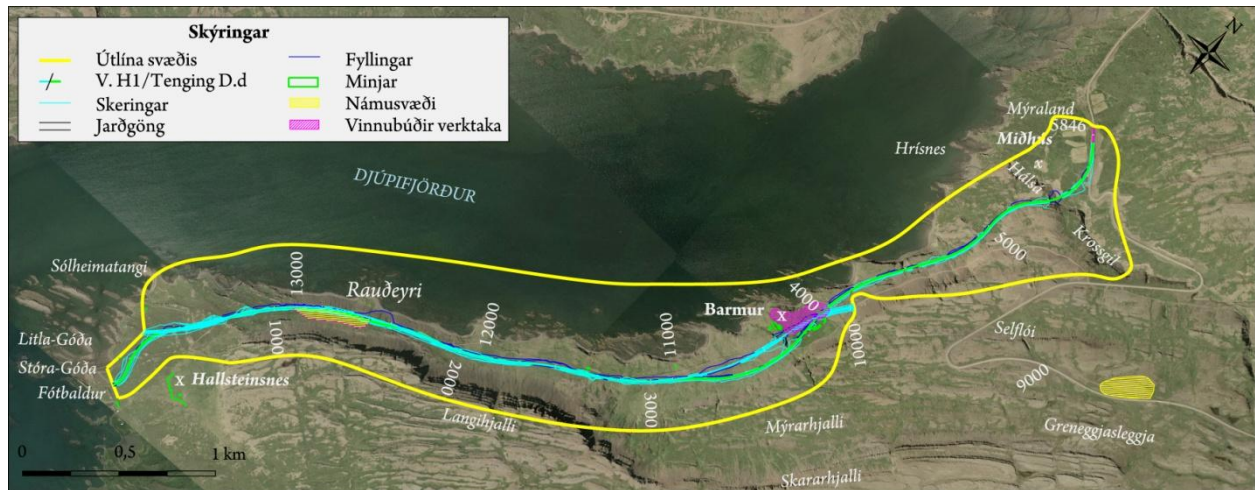
Fyrirhuguð veglína kemur til með að fylgja undirliggjandi landslagi að mestu, þó eru á því nokkrar undantekningar, sérstaklega á svæðinu næst Hallsteinsnesi, þar sem umfangsmikið jarðrask verður. Náttúruleg ásýnd kjarri vaxinna hryggja og bolla víkja þar fyrir beinum útlínum skeringa og fyllinga.

Að teknu tilliti til verndargildis landslagsins og mótvægisáðgerða verða áhrif framkvæmdarinnar á landslag svæðis 9 vegna veglínu Þ-H verulega neikvæð.

5.10 Svæði 10

Tenging við Djúpadal: Botn Djúpafjarðar. Vegstöð 0 – 5.814 = 5.814 m.

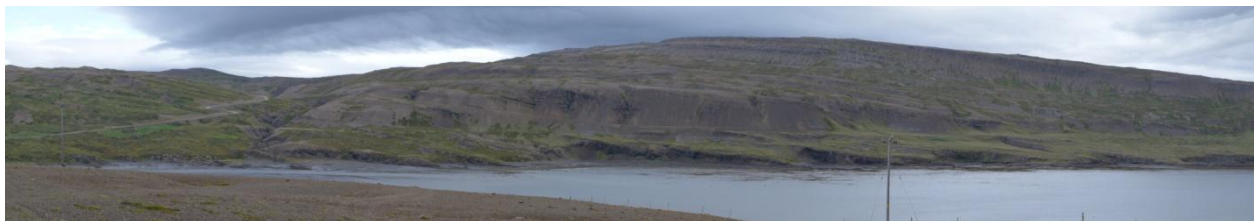
Leið H1: Botn Djúpafjarðar – Hallsteinsnes. Vegstöð 10.000 – 13.800 = 3.800 m.

Kort 19. Yfirlitskort af svæði 10 frá Hallsteinsnesi að botni Djúpadals og jarðgöng D2 og H1 að norðanverðu.

Heildaryfirbragð og þekja

Umrætt svæði nær frá Hallsteinsnesi og inn með Djúpafirði eftir hlíðum Hallsteinsnesfjalls að eyðijörðinni Miðhúsum. Frá eyðijörðinni Hallsteinsnesi, þar sem nú eru frístundahús, liggur gamall vegslóði sem sameinast Vestfjarðarvegi (60) við Krossgil.

Mynd 33. Séð yfir Hjallaháls og framkvæmdarsvæði leiðar H1. Mynd: NAVE/HBA.

Líkt og örnefni á svæðinu gefa til kynna einkennist landslagið af bæði grýttum og grónum hjöllum sem ganga í sjó fram (Mynd 34 og 36). Bera hlíðarnar meðal annars nöfnin Langihjalli og Skararhjalli. Berghlaup utan við Mýrarhjalla eykur fjölbreytni landslagsins og sker sig úr að því leiti að form eru stórgerðari og áferð ekki eins slétt. Grasmóar og lyng einkenna gróðurþekju að undanskildu svæðinu yst á Hallsteinsnesi þar sem þétt birkikjarr er að finna.

Utan við Krossgil er lítið sem ekkert undirlendi, utan stöku hjalla. Grasi grónar og sléttar hlíðar eru þar einkennandi fyrir landslagið. Við Miðhús er þétt birkikjarr en annarsstaðar eru grasmóar og lyng einkennandi gróður.

Mynd 34 og 35. Til vinstri: Fyrirhugaður vegur mun liggja neðan við núverandi slóða. Til hægri: Góð yfirsýn yfir landslag sem fyrirhugaður vegur fer yfir. Tekið úr vegstöðvum 4.300 og 4.500. Myndir: NAVE/HBA.

Stak

Krossgil er að finna innarlega í austanverðum Djúpaflirði (Mynd 36). Gilið er mjög djúpt og eftir því rennur Hálsá ofan af Hjallahálsi. Grýttar og gróðurlausar hlíðar gilsins einkennast af láréttum berghjöllum sem mynda endurtekin form og spennu í annars sléttri áferð gilbarmanna. Gott útsýni yfir gilið er frá Vestfjarðavegi (60) en þar er þó ekki skipulagður áningarstaður svo öryggi vegfarenda sem vilja staldra við er ekki tryggt.

Mynd 36. Fyrirhugaður vegur leiðar H1 mun fara yfir Krossgil sem sést vinstra megin á mynd. Miklar fyllingar verða í gilið. Mynd: NAVE/HBA.

Sérstakt mikilvægi

Við upphaf tengivegar við Djúpadal á Hallsteinsnesi er að finna rústir af fjárhúsi og hjalla. Býlið Sólheimar er staðsett á Sólheimatanga. Stekkur og rétt eru staðsett við vegstöð 11.000 og við Barm er mikið af minjum. Nánar er fjallað um þessar minjar í skýrslu Margrétar Hallmundsdóttur [26].

Verndargildi

Skóglendi í Þorskaflirði milli Teigsskógar og Hallsteinsness tilheyrir svæði nr. 303 á náttúruminjaskrá [32]. Um er að ræða þéttan birkiskóg, 667 ha að flatarmáli sem gerir hann að einu stærsta skóglendi Vestfjarða [15]. Skógurinn á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði, og leifar hans, telst einnig vera sérstæður og/eða vistfræðilega mikilvægur og fellur þar af leiðandi undir 61. grein náttúruverndarlaga (nr. 60/2013).

Tafla 14. Mat á gildi landslags á svæði 10.

	Hátt gildi	Miðlungs gildi	Lágt gildi
Fjölbreytileiki		X	
Heildstæði/ samfeldni		X	
Mikilfengleiki/ upplifun		X	

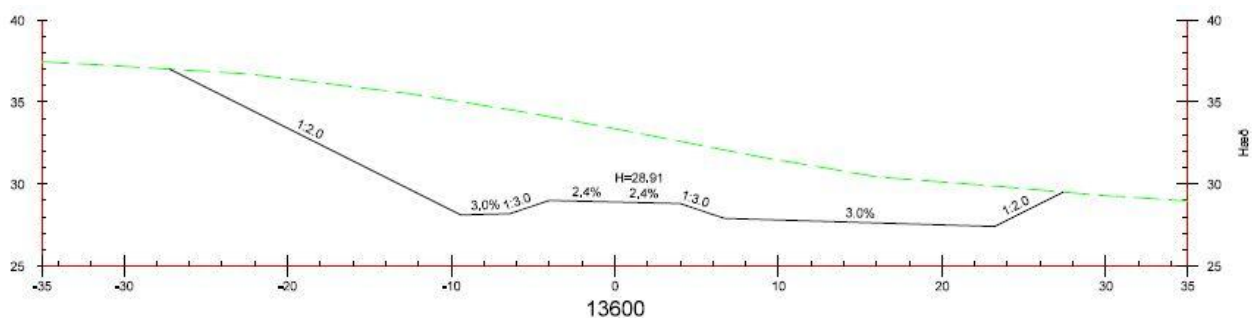
Svæðið hlýtur miðlungs verndargildi með tilliti til fjölbreytileika, heildstæði og mikilfengleika. Landslag er nokkuð fjölbreytt með aflíðandi hlíðum og formfögrum klettahömrum. Djúpt gil innarlega í Djúpafríði vekur eftirtekt og sker sig úr landslagsheildinni. Yfirborð landslags er hálfgróið með stórum melum inn á milli. Grónir hjallar ganga reglulega í sjó fram og mynda ákveðinn takt milli lands og sjávar (Mynd 34).

Áhrif framkvæmda

Fjallað verður um áhrif tveggja leiða á þessu svæði. Annarsvegar leið H1 frá gangnamunna í vestanverðum Djúpafríði, vegstöð 10.000, út á Hallsteinsnes og hinsvegar tillögu að vegtengingu frá Hallsteinsnesi inn Djúpadal (sem fylgir framkvæmdum verði leiðir I eða Þ-H fyrir valinu). Veglínurnar tvær liggja að mestu leiti eins í landslaginu og fylgja báðar núverandi vegslóða á köflum, áhrif þeirra og umfang er þó ólíkt á nokkrum stöðum.

Leið H1, vegstöð 10.900- 13.800 og Tenging við Djúpadal, vegstöð 0- 3.100.

Leiðirnar hefjast báðar við upphaf þverunar á Hallsteinsnesi, tengivegur við Djúpadal þó um 300 m sunnar en leið H1. Þar liggja þær báðar um kjarrlendi sem er hluti af Teigsskógi og fellur undir vernd náttúruverndarlaga (nr. 60/2013). Nokkuð umfangsmiklar skeringar fylgja báðum veglínunum á um 1.000 m löngum kafla þar sem núverandi yfirborðsþekja, birkikjarr, mun raskast við upphaf tengivegar á Hallsteinsnesi (Þversnið 18).

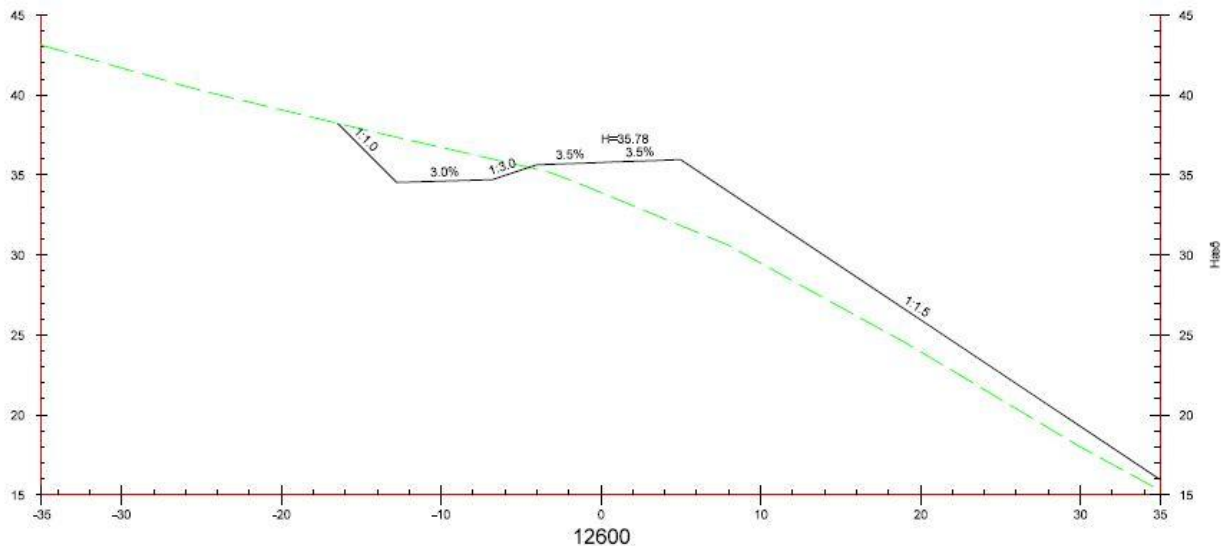

Þversnið 18. Umfangsmikil skering á Hallsteinsnesi, vegstöð 13600 (leið H1) og vegstöð 400 (teng. Djúpad.). Mynd: Vegagerðir/ Halldór Sveinn Hauksson.

Leiðirnar sameinast í vegstöðvum 13.600 og 400, fara inn á núverandi veg 100 m síðar og fylgja honum næstu 1.200 metrana. Umfang tengileiðarinnar er mjög lítið allt að vegstöð 3.700 og áhrif á landslag, yfirborð eða einstakar heildir óveruleg.

Berghlaup ofan við veg milli vegstöðva ca. 11.300-11.600/ 2.500-2.800 [16] virðist ekki verða raskað þó skeringar fari mjög nærri neðstu rótum þess.

Mjög breið fylling verður við lagningu leiðar H1 í vegstöð 12.600 sem hafa mun áhrif á yfirborðsþekju landslagsins. Hún er þó alls ekki magnmikil og fylgir vel þeim línunum sem fyrir eru í landslaginu (Þversnið 19).

Þversnið 19. Breið skering í vegstöð 12600 (leið H1) sem fylgir þó línunum landslags vel. Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Svæðið er við jaðar námu 114 en umfjöllun um áhrif hennar er að finna í skýrslu Höskuldar Búa Jónssonar [16]. Tæplega 500 m langur vegkafli verður lagður af milli vegstöðva 11.600/ 2.500 og 12.200/ 1.900 við Rauðeyri þar sem núverandi leiðir liggja báðar töluvert ofan við núverandi vegstæði.

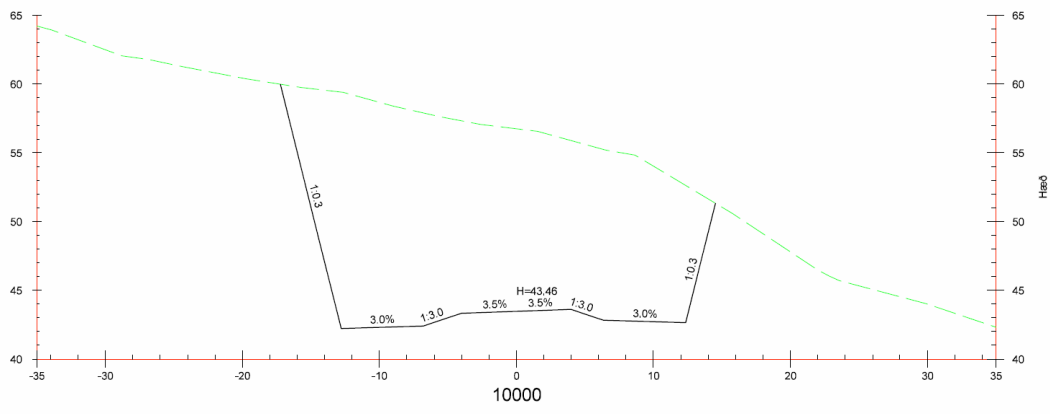
Leið H1. Vegstöð 10.000-10.900.

Við vegstöð 11.000 skerast leiðir H1 og tenging við Djúpadal. Þar mun veglína H1 fara neðar í landið og yfir tún hjá eyðibýlinu Barmi en beygja upp í núverandi vegstæði í 10.900 þar sem gangnamunni verður staðsettur og verður aflagður vegkafli um 900 m langur þar (Þrívíddarmynd 14).

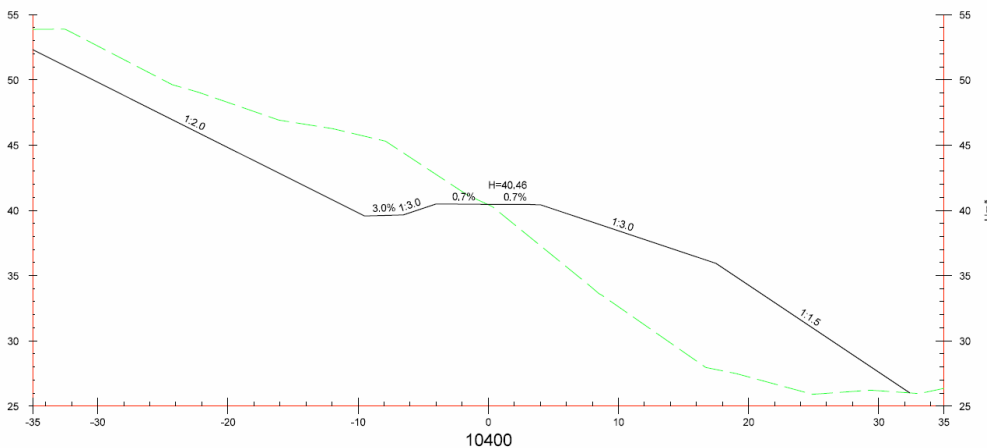

Þrívíddarmynd 14. Veglína H1. Útsýni ofan við gangamunna út Djúpafljörð. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Verði leið H1 fyrir valinu er gert ráð fyrir veltengingu inn í Djúpadal frá vegstöð 10.350. Leiðinni fylgja umfangsmiklar skeringar (þversnið 21. F) og fyllingar (þversnið 21) við Barm upp í gangnamunna eða a.m.k. 35 m langri skeringu ofan við fyrirhugað vegstæði og fyllingu fyrir neðan það. Þar með lýkur umfjöllun um veglínu H1 á þessu svæði.

Þversnið 20 og Veglína H1. Skeringar við vegstöð 10.000, rétt áður en vegur hækkar í landslagi upp að gangamunna. Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

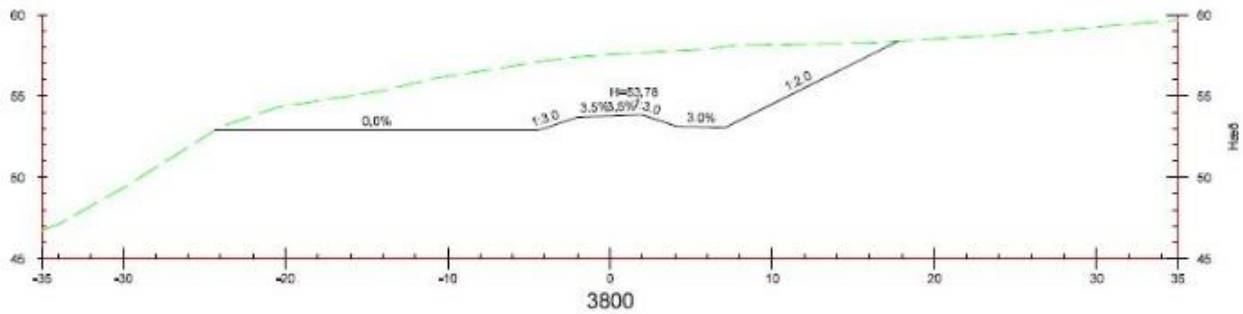
Þversnið 21. Fyllingar við vegstöð 10.400. Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Tengivegurinn heldur áfram inn Djúpafjörð þar sem hann liggur inn með aflíðandi hjalla undir bröttum malarhlíðum. Frá vegstöð 3.100 og að enda tengingar við Djúpadal í vegstöð 5.814 eru töluverðar skeringar að ofanverðu við veg þar sem hlíðin er brött. Aflagður vegkafli á því svæði verður um 2,3 km frá vegstöð 3.100 að Hjallhálsi. Umfang framkvæmda við tengiveginn er sérstaklega mikið við vegstöð 3.800 þar sem skeringarsvæði er 42 m breitt en aðeins um 5 m djúpt (þversnið 22).

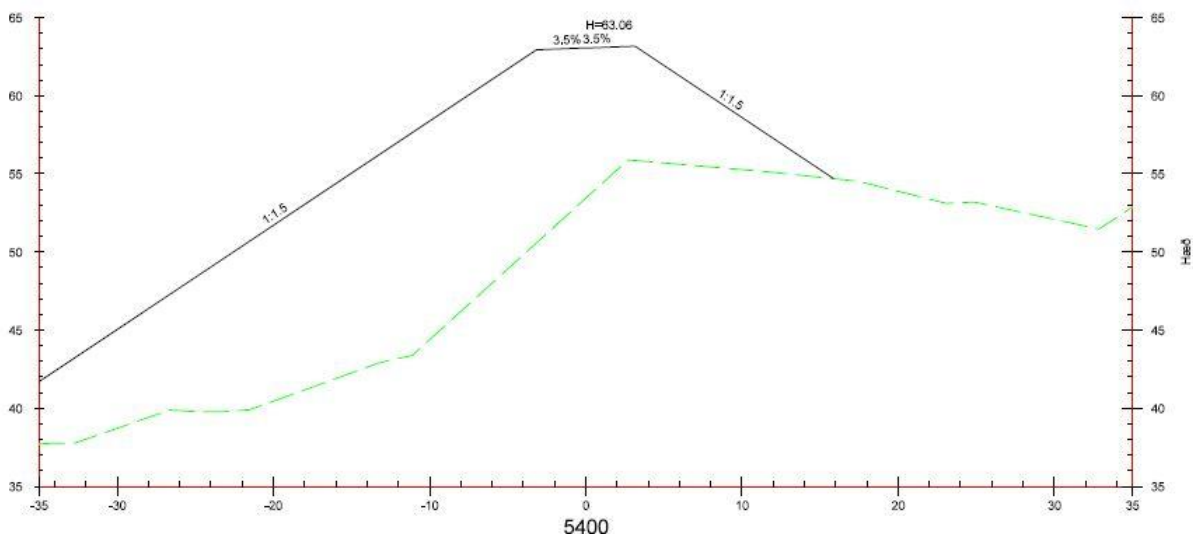
Tenging við Djúpadal. Vegstöð 3.100- 5.814.

Frá klettahryggnum liggur leiðin um gamalt afgirt tún hjá Barmi, neðan við núverandi vegstæði. Umfang framkvæmdanna er tiltölulega lítið milli vegstöðva 3.900 og 5.300 (Þrívíddarmynd 15) þar til leiðin liggur yfir Krossgil. Eins og sjá má á þversniði úr vegstöð 5.400 (**Error! Reference source not found.**) er þar gert

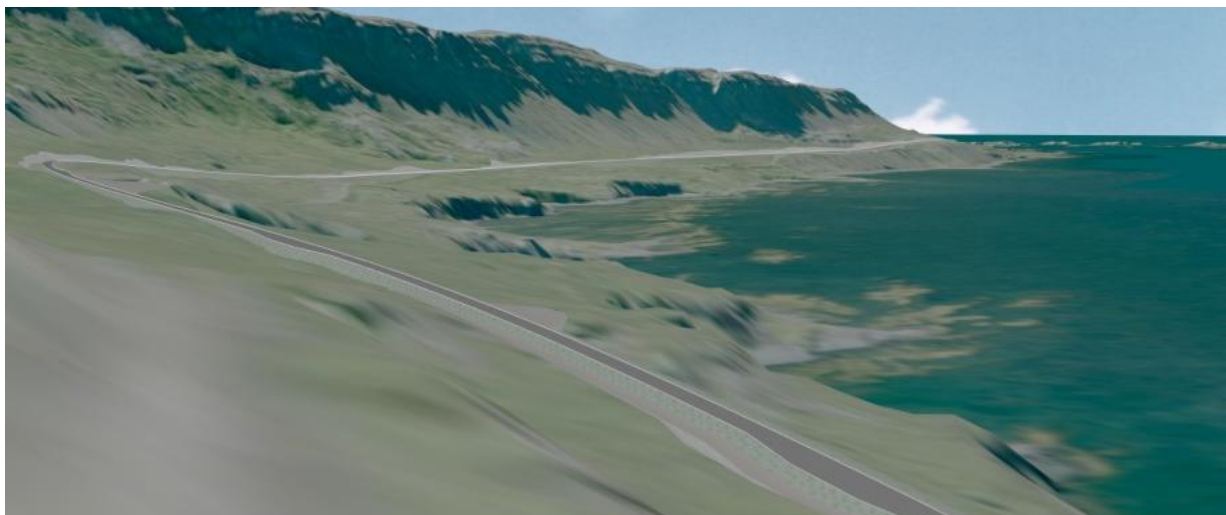
ráð fyrir mjög hárrí og brattrí fyllingu sem fyllir upp í Krossgil og fylgir á engan hátt því landslagi sem fyrir er.

Þversnið 22. Tengivegur við Djúpadal. Skeringar í vegstöð 3.800 þar sem vegur fer yfir lækjardrög hjá Barmi. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

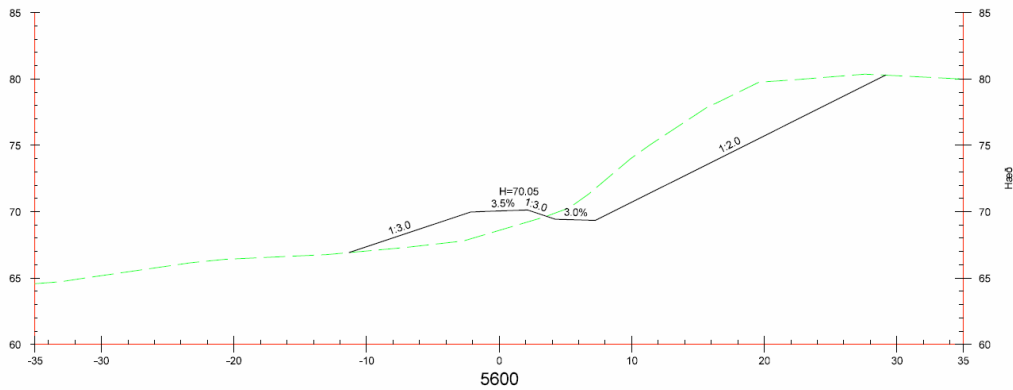

Þversnið 23. Fyllingar í vegstöð 5.400 þar sem leiðin liggur yfir Krossgil. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Þrívíddarmynd 15. Tenging við Djúpadal. Útsýni að Hallsteinsnesi frá vegstöð 9.900.

Frá Krossgíli liggur leiðin yfir birkikjarr við eyðijörðina Miðhús þar til hún sameinast núverandi vegi (Vestfjarðavegur 60) í vegstöð 5.814 þar sem í vegstöðvum 5.200-5.600 eru miklar skeringar í hlíðina fyrir ofan veg og ná þær skeringar upp í 30 m breidd frá miðlínu vegar (Þversnið 24).

Þversnið 24. Skeringar og fyllingar í vegstöð 5.600 þar sem þarf að skera hluta úr hlíðinni til þess að ná beygju inn á núverandi Vestfjarðarveg (60). Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Samantekt áhrifa og niðurstaða mats fyrir svæði 10

Um er að ræða framkvæmdir á svæðinu frá Hallsteinsnesi inn austanverðan Djúpafjörð að Miðhúsum. Báðar leiðirnar, H1 og tenging við Djúpadal, gera ráð fyrir enduruppbyggingu núverandi vega á samtals 1.900 metrum. Á 900 m löngum kafla liggja fyrirhugaðar veglínur um birkiskóg sem fellur undir lög um náttúruvernd nr. 60/2013. Rúmur helmingur veglínunnar fylgir þó núverandi vegi og er telst svæðið því ekki að öllu leiti óraskað.

Fyrirhuguð framkvæmd kemur til með að breyta heildarásýnd hlíðarinnar allrar, séð frá botni Djúpafjarðar. Líkt og sjá má á Þríviddarmynd 14 fylgir veglínan ekki landslaginu og vegstæðið liggur um miðja hlíðina og sker í sundur heildstæða ásýnd hennar. Sjónrænt umfang núverandi vegslóða er umtalsvert minna þar sem hann er ekki uppbyggður og fellur að undirliggjandi landslagi.

Heildarlengd nýlagningar í tengslum við leið H1 verður 3,9 km og 5,8 fyrir tengiveg. Aflagðir vegkaflar sem ekki munu hafa neinu hlutverki að gegna, verði af fyrirhugaðri framkvæmd, eru þrjú talsins, samtals 1,4 km að lengd.

Gera má ráð fyrir umtalsverðu raski í kringum gangamunnann þó nákvæmt útlit liggja ekki fyrir að svo stöddu. Endanleg staðsetning gangamunna er háð niðurstöðu jarðfræðiathugana, sem ekki verður ráðist í nema leið H1 verði fyrir valinu.

Mest áhrif á landslag vegna tengivegar við Djúpadal munu koma til með að verða við Krossgil þar sem umfangsmiklar fyllingar munu stinga í stúf við nærliggjandi landslag og breyta yfirbragði þess.

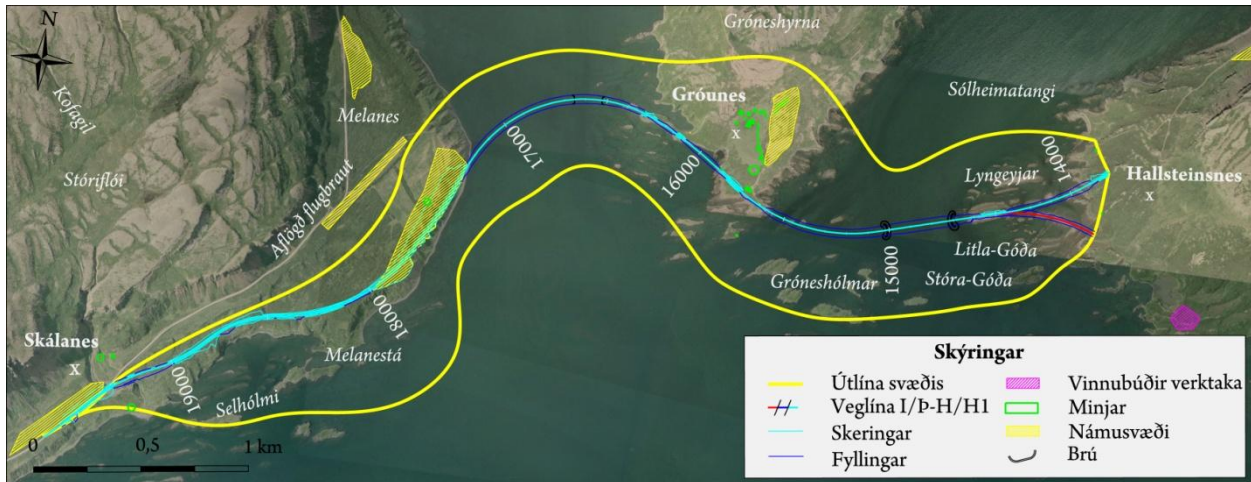
Að teknu tilliti til verndargildis landslagsins og mótvægisáðgerða verða áhrif framkvæmdarinnar á landslag svæðis 10 vegna veglínu H1 og tengivegar í Djúpadal nokkuð neikvæð.

5.11 Svæði 11

Leið H1: Hallsteinsnes – Skálanes. Vegstöð 13.800 – 19.949 = 6.149 m.

Leið I: Hallsteinsnes – Skálanes. Vegstöð 14.000 – 19.860 = 5.860 m.

Leið Þ-H: Hallsteinsnes – Skálanes. Vegstöð 14.000 – 20.000 = 6.000 m.

Kort 20. Yfirlitskort af svæði 11 frá Hallsteinsnesi að Skálanesi.

Svæðið nær frá Hallsteinsnesi að Grónesi og yfir á Skálanes. Þrjár veglínur liggja um þetta svæði, H1, I og Þ-H. Fjallað verður um landslagsáhrif þessara þriggja leiða í sameiningu því þær liggja eins í landslaginu á þessu svæði. Stærstur hluti leiðarinnar er uppbygging vega á fyllingum, eða samtals 6 km.

Mynd 37. Séð frá Skálanesi inn Þorskafljörðinn að Hallsteinsnesi. Grónesfjall sést standa upp úr lengst til vinstri og Hallsteinsnes fyrir miðju. Tekið í vegstöð 19.900 (Þ-H). Mynd: NAVE/HBA.

Heildaryfirbragð og þekja

Á Hallsteinsnesi, Grónesi og inn í Gufufjörð og á Skálanesi einkennist jarðfræði svæðisins af setmyndunum eftir malahjalla sem mynduðust við hærri sjávarstöðu en er nú [16]. Malarhjallarnir mynduðust eftir að land fór að rísa, eftir að fargi jökulsins létti. Á Skálanesi eru fjögur berghlaup en berghlaup myndast þegar heilar fjallshlíðar losna skyndilega frá berggrunninum, skriða eða hlaupa fram og mynda óreglulegar hólabyrpingar framan við brotsárið, allt niður á láglandi við fjallsrætur. Þessar skriður mynda áberandi línur í landslagið. Á Skálanesfjalli og Gróneshyrnu eru jökulrákir áberandi í norðaustur frá sjó og sjást í melum á milli kjarrlendis í fjallshlíðum Skálaneshlíðar. Litir svæðisins einkennast af grábrúnleittum mel, gulgrænu kjarrlendi og grösugum skerjum.

Þorskafjörður myndar stórt rými á milli fjallahringsins þar sem Hallsteinsnes og Grónes mynda rúmtak í rýmið. Sjórinn myndar grunnflötinn og skerin punkta í honum.

Hallsteinsnes

Gróður á Hallsteinsnesi einkennist af birkiskógi auk þess sem einstaka greinitré stendur upp úr skóginum. Í fjörum er að finna belti af sjávarfitjungi. Vegur liggur að sumarhúsi á eyðijörðinni Hallsteinsnesi, sem er umkringgt af gömlum túnum. Raflína liggur einnig um svæðið. Að undanskildum þessum manngerðu þáttum landslagsins er umhverfið mjög náttúrulegt, litir grænbrúnir í birkinu og skærari í sjávarfitjunginum.

Víðsýnt er frá Hallsteinsnesi; yfir Reykjanes, Grónes og Skálanes ásamt Breiðafjarðareyjar og Snæfellsnes. Andi staðarins er friðsæll og stórbrotinn.

Mynd 38. Séð frá Hallsteinsnesi yfir á Grónes og Skálanes. Mynd: NAVE/HS.

Grónes

Gróður á Grónesi einkennist af grösum með smárunnum og sjávarfitjungi. Mannbert umhverfi er þar hverfandi þar sem byggð hefur fyrir löngu lagst af. Gamall túngarður er sýnilegur við gamalt tún og vegslóði liggur frá Brekku að Grónestá. Rústir gamla bæjarins eru enn sjáanlegar. Þegar staðið er á þessum stað með Grónesfjall í bakið, erni svífandi um í leit að æti, algerlega einn í heiminum er tilfinningin fyrir náttúruöflunum nánast áþreifanleg.

Mynd 39. Séð frá Grónesi yfir á Hallsteinsnes. Tekið fyrir ofan vegstöð 15.800. Mynd: NAVE/HBA.

Skálanes

Full gróðurþekja er á Skálanesi sem einkennist aðallega af birki, loð- og grávíði. Einn skúr er á svæðinu og ber svæðið með sér mannbert umhverfi. Afgirt tún á Skálanesi að ógleymdum Vestfjarðarvegi (60) sem liggur eftir því, auk aflagðrar flugbrautar sem í dag geymir efni til vegagerðar. Útsýni frá Skálanesi er

stórfenglegt og sést vel yfir Þorskafjörð, Djúpafjörð og Reykjanes og að hluta til inn í Gufufjörð (Mynd 37).

Mynd 40. Séð frá Grónesi yfir á Skálanes. Tekið í vegstöð 15.650. Mynd: NAVE/HBA.

Þegar farið var í vettvangsferð og greiningar gerðar var veður stillt, hlýtt í veðri og útsýni gott. Fuglasöngur, kyrrðin og friðurinn í firðinum áberandi.

Stak

Á ekki við á þessu svæði.

Sérstakt mikilvægi

Bærinn Hallsteinsnes er landnámsjörð og stóð suðvestan yst á nesinu, allhátt frá sjó og hefur mikla sögu en Hallsteinn goði, sonur Þórólfs mostraskeggs, nam Þorskafjörð og bjó í Hallsteinsnesi :

„Hallsteinn son Þórólfs mostrarkeggs nam Þorskafjörð og bjó á Hallsteinsnesi. Hann blótaði þar til þess að Þór sendi honum öndvegissúlur. Eftir það kom tré á land hans, það er var sextíu og þriggja álna og tveggja faðma digurt. Það var haft til öndvegissúlna, og eru þar af gerðar öndvegissúlur nær á hverjum bæ um þverfjöruna. Þar heitir nú Grenitrésnes, er tréð kom á land [4].“

Á Grónesi eru margar minjar í kring um gamla bæjarstæðið. Kiðaberg var staðsett á túnnum á Melanesi og á Melanestá er stekkur. Nánar er fjallað um minjar svæðisins í skýrslu Margrétar Hallmundsdóttur [26].

Verndargildi

Allar eyjar, hólmar og sker ásamt fjörum á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði falla undir ákvæði laga nr. 54/1995 um verndun Breiðafjarðar.

Sjávarfitjar og leirur á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði njóta verndar samkvæmt 61. grein náttúruverndarlaga (nr. 60/2013).

Fjörur, fitjar og sjávertjarnir í Djúpafirði, frá Hallsteinsnesi að Grónesi, tilheyra svæði nr. 303 á náttúruminjaskrá. Um er að ræða víðlendar og lífauðugar fjörur með miklu fuglalífi sem gefa gott sýnishorn af landslagi við norðanverðan Breiðafjörð [32].

Tafla 15. Mat á gildi landslags á svæði 11.

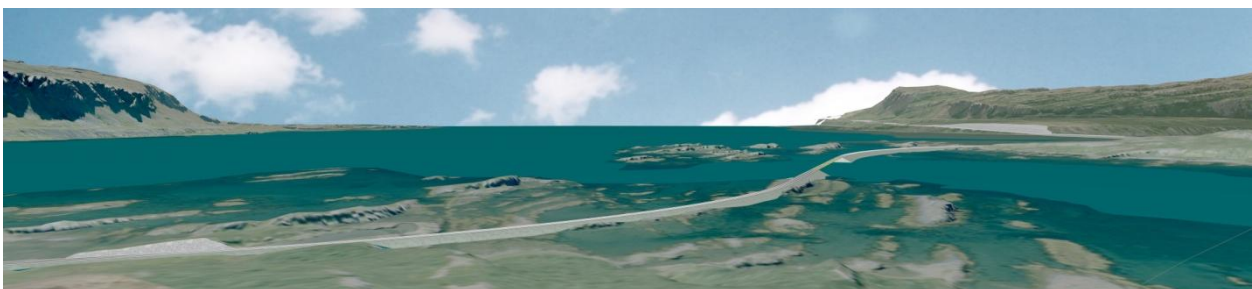
	Hátt gildi	Miðlungs gildi	Lágt gildi
Fjölbreytileiki	X		
Heildstæði/ samfeldni		X	
Mikilfengleiki/ upplifun	X		

Svæðið hlýtur hátt verndargildi með tilliti til fjölbreytileika og mikilfengleika en miðlungs verndargildi sé litið til heildstæðni. Fjörur á Hallsteinsnesi, Grónesi og Melanesi, í jöðrum svæðisins, búa yfir mjög fjölbreyttum landslagsformum með mörgum skerjum, hólum og eyjum. Þar er einnig að finna leirur og sjávarfitjar við Hallsteinsnes. Mikilfengleiki svæðisins felst ekki síst í friðsældinni og þeim sterka staðaranda sem það býður upp á. Svæðið í heild sinni býr ekki yfir samfeldni þar sem sjávarflöturinn myndar sterk skil milli svæða á landi. Aftur á móti er um að ræða mjög samfelld strandsvæði á nesjunum þremur, hverju fyrir sig.

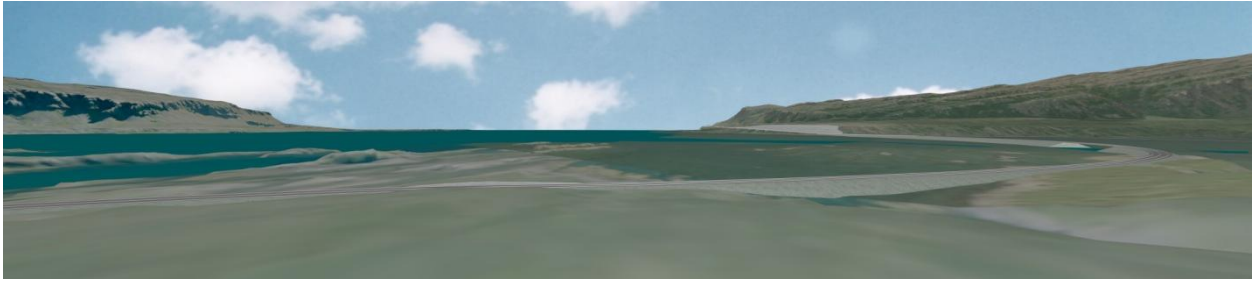
Áhrif framkvæmda

Umfang og áhrif allra þriggja leiðanna á þessu svæði eru að öllu leyti eins en þó eru vegstöðvanúmer ögn breytileg milli leiða. Allar tilvísanir í vegstöðvar í textanum hér á eftir miðast við leið Þ-H.

Umfjöllun hefst á þverun yfir Djúpa fjörð frá Hallsteinsnesi (Þrívíddarmynd 16) og kemur að landi á Grónesi. Gert er ráð fyrir 300 m langri brú með leiðigörðum á 1.280 m langri fyllingunni. Veglína liggur um fjörur, víkur og nes á Grónesi og ná skeringar mest um 15 metra út frá miðlínu en eru ekki umfangsmiklar. Víst er þó að ásýnd alls svæðisins muni breytast þar sem litlar víkur eru þveraðar og fyllingar áberandi í þeim (Þrívíddarmynd 17).

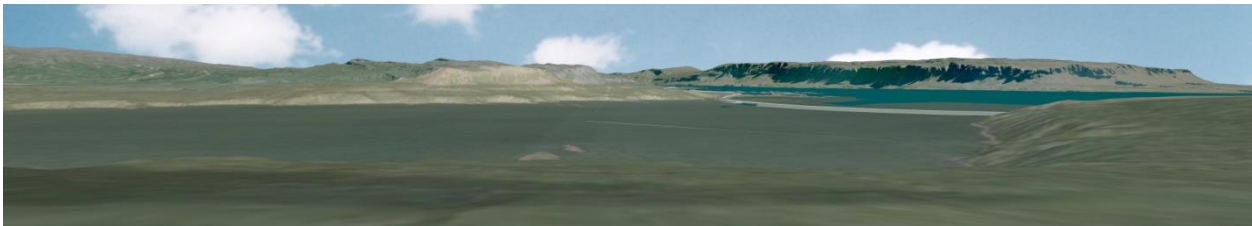

Þrívíddarmynd 16. Horft frá Hallsteinsnesi að Grónesi og svo Skálanesi. Veglína Þ-H og I. Svipaður útsýnispunktur og á Mynd 38. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

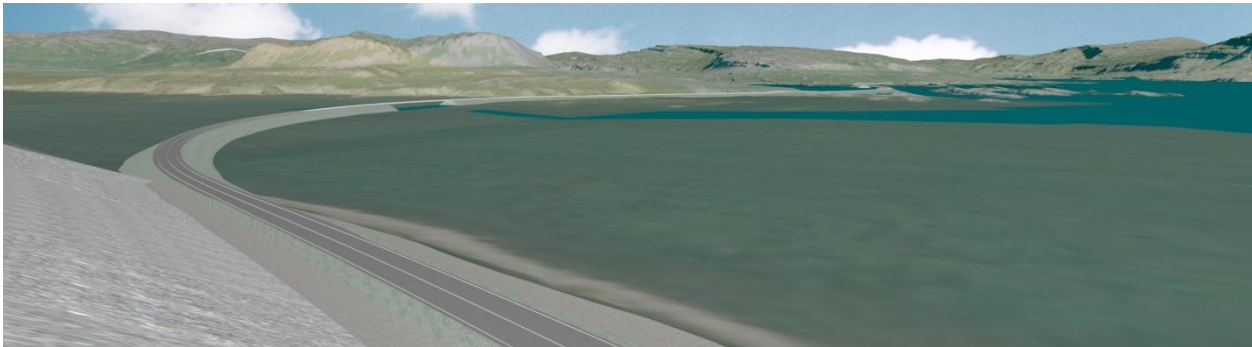

Þrívíddarmynd 17. Séð frá Grónesi yfir á Skálanes. Veglínur Þ-H, H₁ og I. Sami útsýnispunktur og á Mynd 40. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

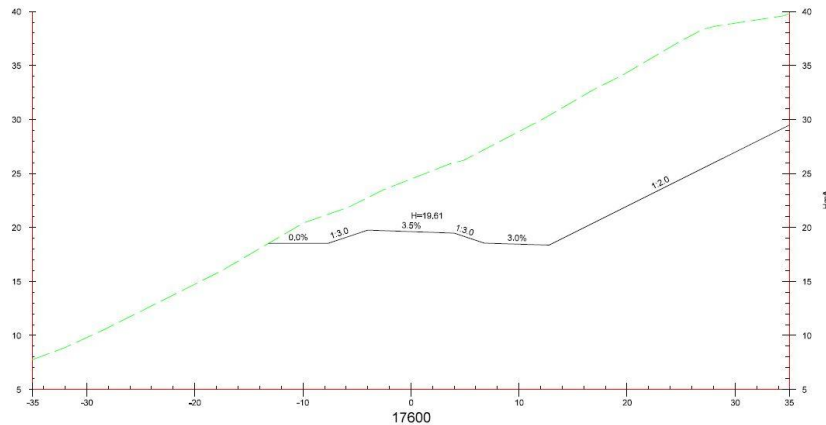
Frá Grónesi þverar veglínan Gufufjörð á 665 m löngum kafla (Þrívíddarmynd 18) og kemur á land á Melanesi við stöð 17.200. Á fyllingunni verður 130 m löng brú í þremur höfum, grunduð á klöpp svo leiðigarðar eru óþarfir. Sjávardýpi í brúarstæðinu er aðeins um 2 m. Þar sem veglínan kemur að landi á Melanesi eru mjög brattir hjallar sem ganga í sjó fram og liggur veglínan meðfram þeim á 600 m löngum kafla (Þrívíddarmynd 19 og Þrívíddarmynd 20). Þar er skráð náma nr 113 (Þrívíddarmynd 19) en nánar er fjallað um hana og áhrif hennar í skýrslu Höskuldar Búa Jónssonar [16]. Hjallarnir eru vaxnir mjög þéttu kjarri sem kemur til með að raskast mikið vegna umfangsmikilla skeringa.

Þrívíddarmynd 18. Horft frá Gufufirði að Grónesi. Veglínur Þ-H, H og I. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

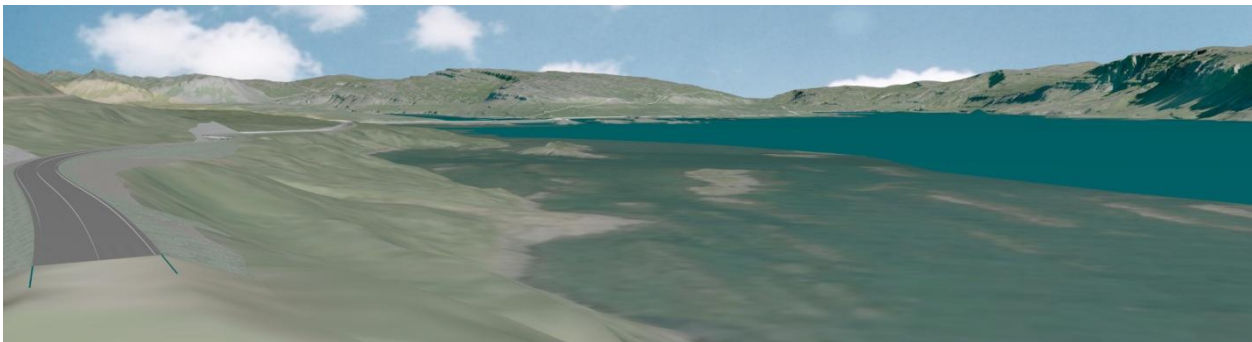

Þrívíddarmynd 19. Veglína Þ-H, H₁ og I. Séð frá Melanesi yfir á Grónes og þaðan á Hallsteinsnes. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Þversnið 25. Veglína Þ-H. Þversnið í vegstöð 17.600 á Melanesi. Námusvæði nr. 113. Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Núverandi vegur um Melanes að Skálanesi liggur nokkuð hærra í landinu en fyrirhuguð veglína. Þær munu þó skarast í vegstöð 19.300 við Kraká og leið Þ-H/H1/I munu fylgja Vestfjarðarvegi að enda vegkaflans (Þrívíddarmynd 20).

Þrívíddarmynd 20. Þverun séð frá Skálanesi að Grónesi. Leið Þ-H, H og I. Sami útsýnispunktur og á Mynd 37. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

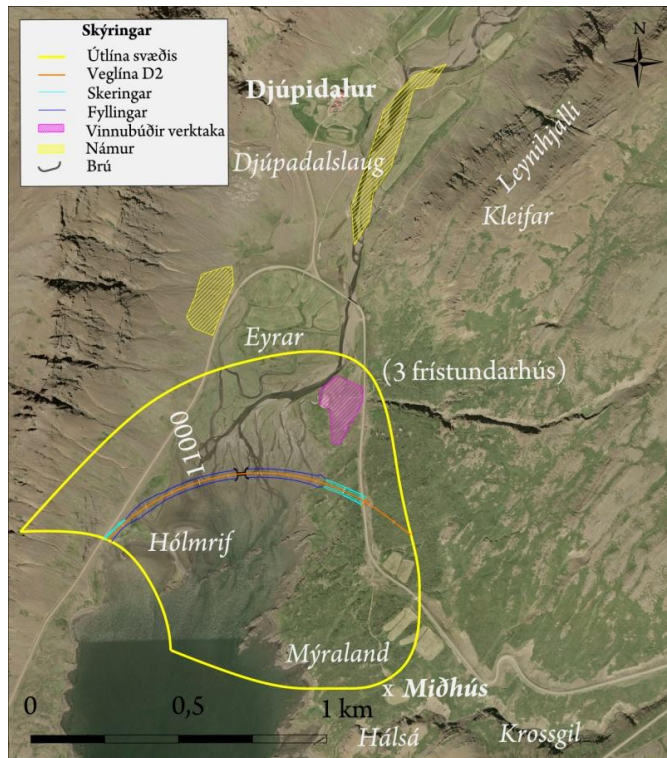
Samantekt áhrifa og niðurstaða mats fyrir svæði 11

Fyrirhuguð framkvæmd hefur áhrif á óraskað landslag (fjörur, hólma, sker og sjó) á Hallsteinsnesi, Grónesi og Skálanesi. Nesin eru aðskilin af tveimur grunnum fjörðum; Djúpafirði og Gufufirði, sem marka skýr skil milli landslagheildanna sem hvert nes myndar. Þrátt fyrir að fyrirhuguð veglína komi til með að tengja þessi ólíku svæði og heildir saman, mun framkvæmdin hafa í för með sér verulegar og óafturkræfar breytingar á þáttum sem gefa svæðinu hátt verndargildi. Megin hluti þeirra þátta sem raskast er verndaður annarsvegar með 61. grein náttúruverndarlaga (nr. 60/2013) og/eða hinsvegar lögum (nr. 54/1995) um vernd Breiðafjarðar. Má þar nefna fjörur, hólma og sker, sjávarfitjar og leirur. Þveranirnar koma til með að hafa mikil óafturkræf sjónræn áhrif þar sem þær skera hafflötinn í tvennt. Útsýni frá landi mun breytast og manngerð áhrif verða greinilegri.

Að teknu tilliti til verndargildis landslagsins og mótvægisáðgerða verða áhrif framkvæmdarinnar á landslag svæðis 11 vegna veglínu Þ-H, H1 og I verulega neikvæð.

5.12 Svæði 12

Leið D2: Botn Djúpaþjarðar. Vegstöð 10.500 – 11.350 = 850 m.

Kort 21. Yfirlitskort af svæði 12 frá jarðgangamunna D2 og þverun Djúpaþjarðar.

Heildaryfirbragð og þekja

Svæði 12 nær frá gangamunna veglínu D2 og þverar Djúpadal, samtals 850 m. Á svæðinu er aðallega birkiskógur og kjarr en við sjóinn graslendi og sjávarfitjungur (Mynd 41). Botn Djúpaþjarðar er einstaklega fallgur (Mynd 42) en sjávarfitjungur er áberandi á leirum í botninum þar sem Djúpadalsá liðast að sjónum í bugðukenndum línunum. Djúpadalsá er eitt af mestu vatnsföllum hér um slóðir en hún hefur hlaðið upp víðáttumiklar eyrar við fjarðarbotninn og fyllt fjörðinn að mestu. Byggð í Djúpadal er hin fegursta að sumarlagi en þar er snjóþungt á veturna [4]. Þar er aðeins búið á einum bæ í dag. Bændur í Djúpadal hafa ræktað tún utan vegar við sjó í fjarðarbotninum. Fjarðarbotninn myndar ákveðinn flöt í rými sem myndast milli fjallanna í firðinum og liggja raflínur þar yfir á sama stað og fyrirhuguð veglína mun þvera fjörðinn og myndar hún ásamt tünunum botnsins og núverandi vegi manngerða þætti í annars náttúrulegt landslag. Gil í Djúpadalshlíð mynda lóðrættar línur í fjallshlíð sem er gráleit og ógróin.

Mynd 41. Botn Djúpaþjarðar, séð frá botni og út fjörðinn. Mynd: NAVE/HBA.

Hjallaháls er gróinn birkikjarri og myndar það mjúkar línur í fjöllin við dalbotninn hinu megin fjarðarins. Gamli vegurinn myndar bugðukenndar línur í fjallshlíðina. Áberandi skil eru í gróðrinum við Krossgil en restin af Hallsteinsnesfjalli er gróðurlítið og skriðukennt með gráum litum.

Mynd 42. Botn Djúpafjarðar. Mynd: NAVE/HBA.

Stak

Á ekki við á þessu svæði.

Sérstakt mikilvægi

Á ekki við á þessu svæði.

Verndargildi

Allar eyjar, hólmar og sker ásamt fjörum á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði falla undir ákvæði laga nr. 54/1995 um verndun Breiðafjarðar.

Sjávarfitjar og leirur á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði njóta verndar samkvæmt 61. grein náttúruverndarlaga (nr. 60/2013).

Fjörur, fitjar og sjávertjarnir í Djúpafirði, frá Hallsteinsnesi að Grónesi, tilheyra svæði nr. 303 á náttúruminjaskrá. Um er að ræða víðlendar og lífauðugar fjörur með miklu fuglalífi sem gefa gott sýnishorn af landslagi við norðanverðan Breiðafjörð [32].

Tafla 16. Mat á gildi landslags á svæði 12.

	Hátt gildi	Miðlungs gildi	Lágt gildi
Fjölbreytileiki	X		
Heildstæði/ samfeldni		X	
Mikilfengleiki/ upplifun	X		

Svæðið hlýtur hátt verndargildi, með tilliti til fjölbreytileika og mikilfengleika, en miðlungs vernargildi fyrir heildstæði. Einstök landform eru ekki ráðandi á svæðinu heldur er þar að finna mjög mikla

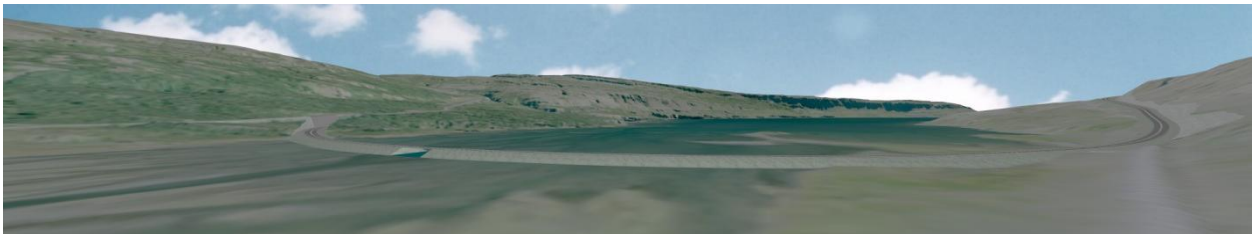
fjölbreytni í landslagsheildum og einstaklega skýr skil milli þeirra (Mynd 42). Yfirborðsþekja og mynstur eru margbreytileg. Þröngur fjarðarbotninn og útsýnið frá honum eykur á upplifunargildi svæðisins.

Áhrif framkvæmda

Stærsti partur leiðarinnar er þverun Djúpafjarðarbotns og er hún um sjávarfitjar og leirur [9]. Leirurnar eru sandmaðksleirur og mun þverunin skera þær [1]. Leiðin frá þverunninni að gangamunna D2 er að mestum hluta yfir kjarr og birkiskóg og mun hún þvera gömlu veglínuna um fjarðarbotninn. Nokkrar skeringar verða frá gangamunannum að þverun á 120 m svæði en þar taka við fyllingar (Þrívíddarmynd 21, Þrívíddarmynd 22, Þrívíddarmynd 23).

Þrívíddarmynd 21. Þverun Djúpafjarðar og gangamunni D2. Sama útsýnissvæði og á Mynd 2. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Þrívíddarmynd 22. Veglína D2 í botni Djúpafjarðar. Sami útsýnisstaður og á Mynd 41. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Þrívíddarmynd 23. Leið D2, þverun Djúpafjarðar. Sama útsýnissvæði og á Mynd 42. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Samantekt áhrifa og niðurstaða mats fyrir svæði 12

Fyrirhuguð framkvæmd á svæði 12 er aðeins rétt um 850 m að lengd og er alfarið um nýlagningu vegar að ræða. Gera má ráð fyrir umtalsverðu raski í kringum gangamunnann þó nákvæmt útlit liggi ekki fyrir að svo stöddu. Endanleg staðsetning gangamunna er háð niðurstöðu jarðfræðiathuganna, sem ekki verður ráðist í nema leið D2 verði fyrir valinu. Miðað við núverandi staðsetningu gæti orðið röskun á birkikjarri á um 120 m löngum kafla við gangamunnann en þau áhrif eru ekki teljandi til lengri tíma litið. Mjög grunnt er fyrir botni Djúpafrjarðar og svæðið einstakt ásýndum þar sem sterk sjónræn einkenni eru áberandi s.s. mjúkt yfirbragð sjávarfitjungsins, bugðóttar útlínur árinna og gróf áferð Djúpadalshlíðar og Fálkabergrs gnæfa yfir svæðið. Áhrif 550 m langrar þverunarinnar eru að mestu sjónræn eðlis en fyllingin mun einnig raska leirum og vaxtarsvæðum sjávarfitjungs. Erfitt er að gera sér fyllilega grein fyrir sjónrænum áhrifum þverunarinnar þar sem þau koma til með að verða mismikil eftir sjávarstöðu. Á Þrívíddarmynd 23 lítur út fyrir að þverunin komi til með að undirstrika ólíka ásýnd tveggja landslagsheilda, annarsvegar hafflatarins utan þverunarinnar og hinsvegar leiranna og svæðisins innan hennar.

Að teknu tilliti til verndargildis landslagsins og mótvægisáðgerða verða áhrif framkvæmdarinnar á landslag svæðis 12 vegna veglínu D2 talsverð neikvæð.

5.13 Svæði 13

Leið D2: Botn Djúpafrjarðar – Brekkudalur. Vegstöð – 11.350 – 16.700 = 5.350 m.

Kort 22. Yfirlitskort af svæði 13 frá botni Djúpadals að Brekku.

Heildaryfirbragð og þekja

Svæðið nær frá botni Djúpafrjarðar yfir Ódrjúgsháls og að þverun Gufufjarðar, samtals 4,8 km. Ódrjúgsháls er á köflum krókóttur og brattur [15]. Gróðurtegundir á Ódrjúgshálsi eru aðallega mosi, lyng og kjarrlendi en þekja er skert á stórum hluta svæðisins [3]. Í Brekkudalsbotni er lágt kjarrlendi með víði

og inn á milli fífu og grösum og vegna þessa eru litirnir í dalnum fjölskrúðugir og mynda skemmtilegan flöt milli Gróneshyrnu og fjallsins Barms sem gnæfir yfir svæðinu fyrir ofan eyðibýlið Brekku.

Mynd 43. Tekið úr Brekkudal. Fjallið Barmur gnæfir yfir bæinn Brekku (lengst til hægri) og Skálanesfjall blasir við hinu megin Gufufjarðar. Mynd tekin í vegstöð 14.500. Mynd: NAVE/HBA.

Útsýni frá Ódrjúgshálsi er mjög fagurt og víðsýnt og þaðan er hægt að sjá yfir allan Gufufjörð og hluta af Djúpafirði, Gróneshyrnu og Brekkudal (Mynd 43). Þegar komið er upp á Ódrjúgsháls og horft niður í Djúpafjörð blasir við Hallsteinsnes, Reykjanes og Skarðsströnd í fjarska (Mynd 44).

Svæðið hefur náttúrulegt yfirbragð en núverandi vegur sker í sundur heildina sem Brekkudalur myndar og litar hana áhrifum mannsins ásamt tünnum Brekku og einstaka rafmagsstaurum. Í Brekkudal eru mjúkar línur í landslaginu. Tvö gil eru í Skálanesfjalli, eftir öðru þeirra rennur Hálsá en hinu Fannlækur. Stórfenglegar klettamyndanir er að finna ofarlega í giljum sem annars mynda ávalar línur í landslagið sem er í andstöðu við þá hvössu umgjörð sem fjallið annars myndar. Jökulrákir mynda láréttar línur og gráir gróurlausir blettir eru áberandi stórir á milli gróðurs á svæðinu en áferðin samt frekar slétt.

Mynd 44. Djúpifjörður. Hallsteinsnes sést hinu megin fjarðarins og Reykjanesið í fjarska. Mynd: NAVE/HBA.

Stak

Hálgil myndar fallett skarð í landslagið (Mynd 45).

Mynd 45. Hálgil sést vinstra megin á mynd og myndar fallett skarð í landslagið. Mynd: NAVE/HBA.

Sérstakt mikilvægi

Á ekki við á þessu svæði.

Verndargildi

Tafla 17. Mat á gildi landslags á svæði 13.

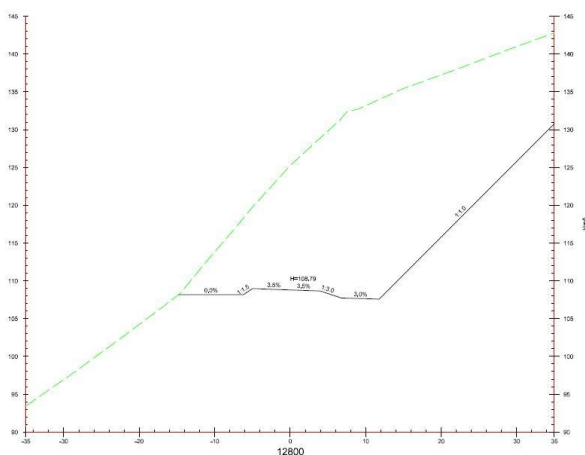
	Hátt gildi	Miðlungs gildi	Lágt gildi
Fjölbreytileiki		X	
Heildstæði/ samfeldni		X	
Mikilfengleiki/ upplifun		X	

Svæðið hlýtur miðlungs verndargildi með tilliti til fjölbreytileika, heildstæði og mikilfengleika. Skipta má svæðinu í þrjár heildir; Miðhúsaflíð í Djúpafríði, Ódrjúgsháls og Brekkudal við Gufufjörð. Svæðin eru ólík ásýndar en ekki er mikil fjölbreytni í landformum eða yfirborðsþekju innan hvorrar heildar. Vel gróinn dalur, brattar hlíðar og gróðursnauðir hjallar og klettur. Sérstök landform eru ekki ráðandi. Útsýni frá Ódrjúgshálsi er mikilfenglegt en þaðan má sjá vel yfir nærliggjandi fríði og út á Breiðafjörð.

Áhrif framkvæmda

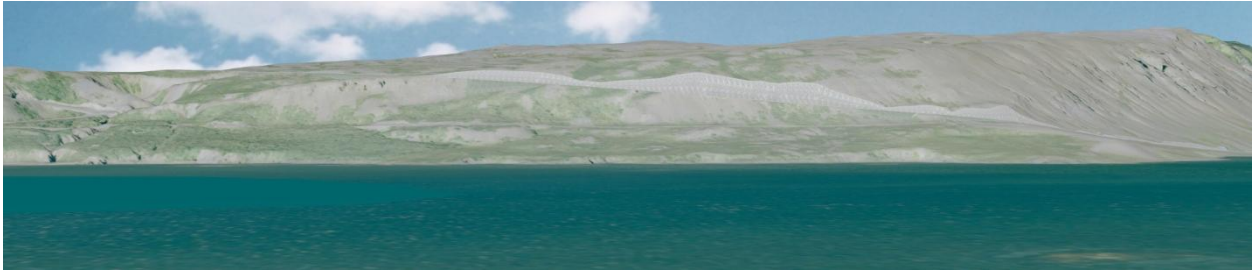
Fjallað er um áhrif leiðar D2 frá botni Djúpadals að þverun yfir Gufufjörð úr Brekkudal. Vestfjarðavegur (60) liggur um hluta svæðisins, yfir Ódrjúgsháls en fyrirhugaður vegur fylgir honum að litlu leiti.

Við stöð 11.600 kemur veglínan inn á núverandi veg á stuttum kafla en vísur síðan frá honum aftur við stöð 12.000. Gerðar verða nýjar vegtengingar við Vestfjarðaveg (60) í vegstöðvum 12.300 og 14.500 og myndast við það hringleið frá fyrirhuguðu vegstæði að frístundabyggð austan undir Ódrjúgshálsi (Þrívíddarmynd 24). Að auki verður gerð ný vegtenging við Vestfjarðaveg (60) í Brekkudal, við vegstöð 15.700, sem ætlað er að tengja byggð í Gufudal við fyrirhugaðan veg. Veglínan liggur ofan við núverandi

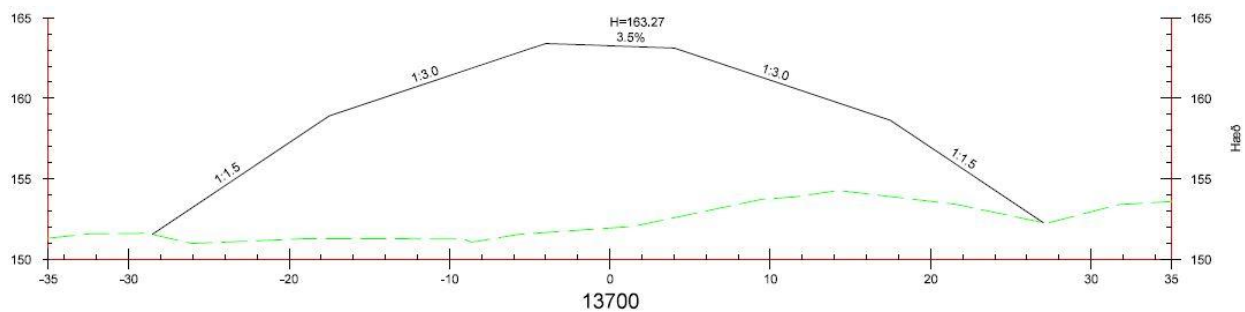
veg um sneiðing upp á Ódrjúgshálsinn, talsvert áður en komið er að brekkunni sem núverandi vegur hlykkjast um. Miklar skeringar verða gerðar í landslagið allt frá vegstöð 11.500 til 13.500 sem verða mjög áberandi meðal annars frá Hallsteinsnesi (Þrívíddarmynd 21 og þversnið 26).

Þversnið 26. Leið D2, þversnið 12.800 í Miðhúsaflíð. Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Þrívíddarmynd 24. Leið D2 frá botni Djúpafrarðar (vegstöð 11.350) að Ódrjúgshálsi (vegstöð 14.000).

Veglínan liggur því næst þvert á tvö stór gil sem um renna annarsvegar Hálsá og hinsvegar Fannalækur. Mjög fallegar klettamyndanir eru við gilbarminn sem Vegagerðin lagði áherslu á í tillögu að matsáætlun að raska ekki [15]. Gilin eru samt sem áður djúp og krefst framkvæmdin mikilla fyllinga sem koma til með að hafa mikil sjónræn áhrif (þversnið 27).

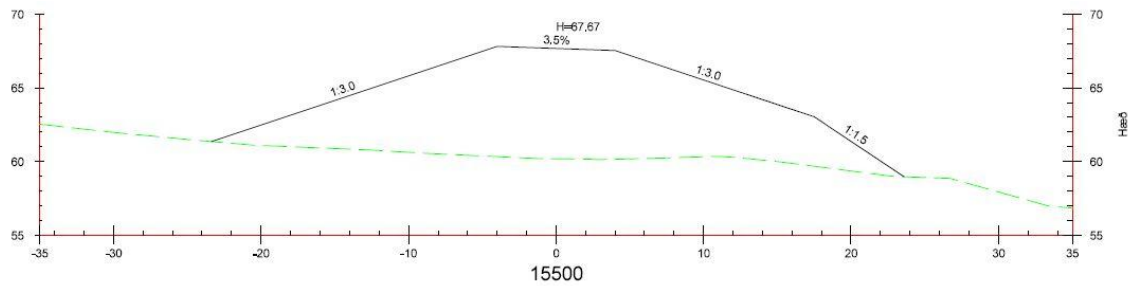
Þversnið 27 Leið D2, þversnið vegstöðvar 13.700. Fylling við gil Hálsár. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Veglínan fylgir núverandi vegi á stuttum kafla í grennd við stöð 15.000 á hálsinum, en stefnir þaðan niður Brekkudal og að þverun yfir Gufufjörð (vegstöð 16.700). Þar sem vegstæði liggur niður Brekkudal meðfram Brekkuá og að sjó í Gufufirði verður skorið úr hamri sem liggur í sjó fram (Mynd 46).

Mynd 46. Klettahamar sem veglína D2 mun liggja eftir á miðri mynd. Mynd: NAVE/HBA.

Eingöngu er um nýlagningu vegar að ræða á þessum kafla sem kallar á nokkrar fyllingar en nánast engar skeringar (þversnið 28). Fyrirhugaður vegur mun rjúfa þá landslagsheild sem Brekkudalur myndar og hafa talsverð sjónræn áhrif (Þrívíddarmynd 26).

Þversnið 28. Veglína D2, vegstöð 15.500 þar sem vegur þverar Brekkudalinn yfir óraskað svæði. Mynd: Vegagerðin/Halldór Sveinn Hauksson.

Samantekt áhrifa og niðurstaða mats fyrir svæði 13

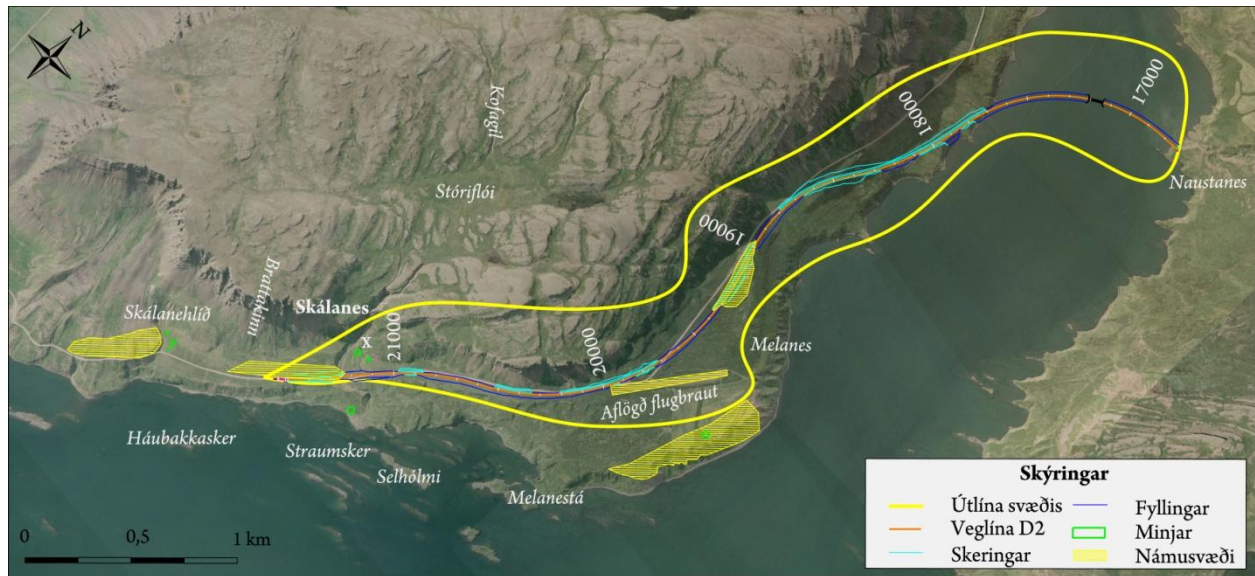
Fyrirhuguð framkvæmd á svæði 13 felur í sér rúman kílómeter af enduruppbyggingu núverandi vegar, annarsvegar í upphafi svæðisins og uppi á Ódrjúgshálsi hinsvegar. Einn vegkafli verður aflagður, í Brekkudal, en gert er ráð fyrir að hann verði losaður upp til að auðvelda gróðurframvindu (sjá kafla 5.17 um mótvægisgerðir).

Nýr vegkafli liggur um tvær eiginlegar landslagsheildir sem verða fyrir ólíkum áhrifum af fyrirhugaðri framkvæmd. Fyrst ber að nefna áhrif umfangsmikilla skeringa Djúpafjarðarmegin við Ódrjúgsháls sem koma til með að verða mjög sýnilegar handan fjarðarins og hafa í för með sér varanlegar breytingar á ásýnd svæðisins. Brekkudalur myndar aðra sterka landslagsheild á svæðinu með íhvolfu formi sínu og mjúkri áferð þykks kjarrsins. Fyrirhugað vegstæði mun liggja eftir dalnum miðjum og rjúfa þá heild sem hann annars myndar. Sérstæðum klettamyndunum við gil á Ódrjúgshálsi verður hlíft við raski af völdum fyrirhugaðrar framkvæmdar.

Að teknu tilliti til verndargildis landslagsins og mótvægisgerða verða áhrif framkvæmdarinnar á landslag svæðis 13 vegna veglínu D2 nokkuð neikvæð.

5.14 Svæði 14

Leið D2: Brekkudalur - Skálanes. Vegstöð 16.700 – 21.960 = 5.160 m.

Kort 23. Yfirlitskort af svæði 14 frá Brekku að Skálanesi.

Heildaryfirbragð og þekja

Svæðið nær frá þverun við Gufufjörð, austan megin, að endimörkum framkvæmdasvæðis, samtals 5,2 km. Gufufjörður er lítill fjörður sem gengur til norðurs- norðvesturs milli Gróness og Melaness, sem er austanvert á Skálanesinu. Gufufjörður er stuttur og mjög grunnur en á stórstraumsfjöru kemur lífrík leiran sem einkennir svæðið öll í ljós (Mynd 47).

Mynd 47. Gufufjörður. Þverun kemur til með að liggja yfir fjörðinn á miðri mynd. Mynd: NAVE/HBA.

Full gróðurþekja er á svæðinu, að mestu kjarrlendi og grösug tún [3]. Fjöll á svæðinu eru frekar lág og fjörðurinn myndar íhvolft form og er frekar víður. Reykjanes og Skarðströnd blasa við í fjarska ásamt nokkrum eyjum og skerjum Breiðafjarðar.

Stak

Á ekki við á þessu svæði.

Sérstakt mikilvægi

Rúst er af fjárhúsi fyrir ofan veg á Skálanesi. Nánar er fjallað um minjar í skýrslu Margrétar Hallmundsdóttur [26].

Verndargildi

Allar eyjar, hólmar og sker ásamt fjörum á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði falla undir ákvæði laga nr. 54/1995 um verndun Breiðafjarðar.

Sjávarfitjar og leirur á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði njóta verndar samkvæmt 61. grein náttúruverndarlaga (nr. 60/2013).

Tafla 18. Mat á gildi landslags á svæði 14.

	Hátt gildi	Miðlungs gildi	Lágt gildi
Fjölbreytileiki		X	
Heildstæði/ samfeldni		X	
Mikilfengleiki/ upplifun		X	

Svæðið hlýtur miðlungs verndargildi með tilliti til fjölbreytileika, heildstæði og mikilfengleika. Landslag á svæðinu hefur miðlungs fjölbreytni bæði í landformum og yfirborðsþekju. Heildaryfirbragð ber með sér röskun af manna völdum (vegir, gömul flugbraut) sem dregur úr upplifunargildi með tilliti til náttúrulegrar ásýndar. Þó svæðið sé að mestu gróið og um fjölbreyttar tegundir að ræða eru þær ekki mjög sýnilegar í landslaginu.

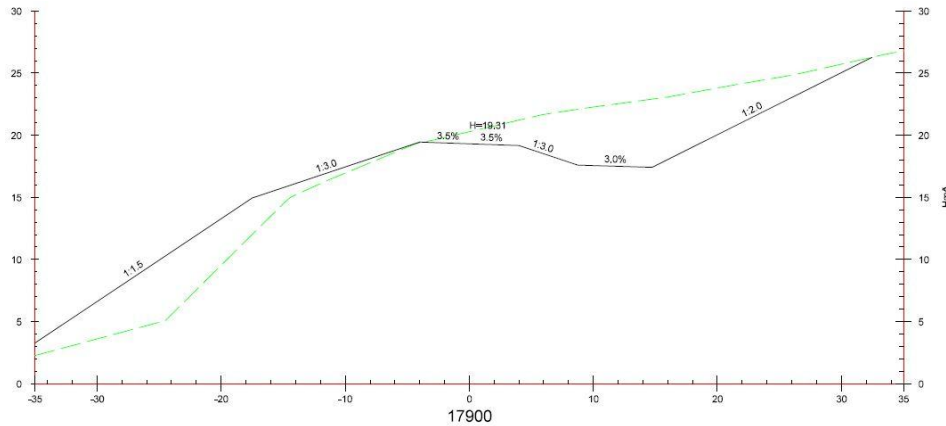
Áhrif framkvæmda

Fjallað er um áhrif leiðar D2 á landslag í Gufufirði og á Skálanesi. Umfjöllun hefst í vegstöð 16.800 við upphaf þverunar yfir Gufufjörð, skammt utan við ós Brekkuár. Fylling undir þverun kemur til með að raska hluta af leirum beggja vegna fyrirhugaðs brúarstæðis (Þrívíddarmynd 25). Gert er ráð fyrir byggingu 70 m langrar brúar. Veg- og brúarhæð verður sú sama og í Þorskafirði, 5 m hæð yfir sjó með staðbundinni hækkun upp í 6 m um brúna [15]. Gufufjörður er mjög grunnur og fyrir botni hans eru grösugar sjávarfitjar þar sem sjávarfitjungur er í botni fjarðarins.

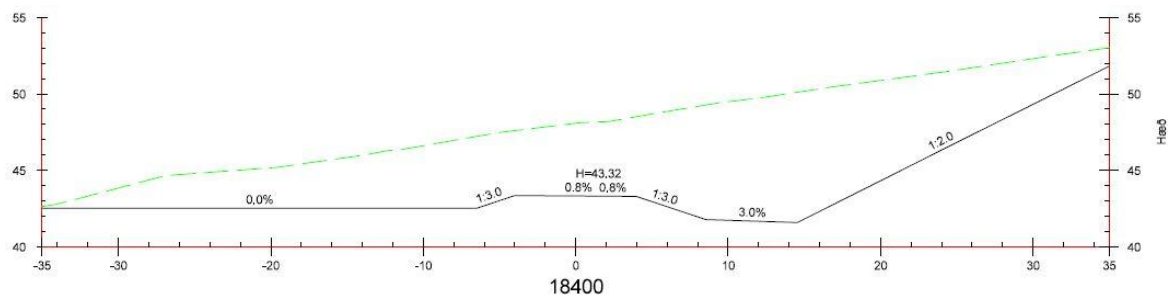

Þrívíddarmynd 25. Sama sjónarhorn og á Mynd 47. Þverun Gufufjarðar.

Þar sem veglínan kemur á land, skammt utan við Hofstaði, er land gróið og að hluta til gömul tún. Umfang raskaðs svæðis er hvað mest í kringum vegstöð 17.900 (Þversnið 29) þar sem um 30 m breið fylling er neðan vegar og 22 m breið skering ofan hans. Við vegstöð 18.400 nær skeringarsvæðið a.m.k. 35 m út frá miðlínu vegar í báðar áttir (Þversnið 30).

Þversnið 29. Leið D2, vegstöð 17.900 þar sem vegur kemur að landi við Melanes. Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Þversnið 30. Vegstöð 18.400 þar sem vegur fer yfir gamalt tún. Mynd: Vegagerðin/ Halldór Sveinn Hauksson.

Fram að vegstöð 18.600 er eingöngu um nýlagningu vegar að ræða. Þar á eftir mun veglínan koma inn á núverandi veg og liggja annaðhvort eftir honum, eða mjög nálægt, að enda vegarkafans við vegstöð 21.500 við Kraká á Melanesi. Þrátt fyrir það verður þó nokkur skerðing á þéttu birkikjarri meðfram núverandi vegstæði.

Þrívíddarmynd 26. Veglína D2. Séð yfir þverun Gufufjarðar úr Brekkudal. Horft úr veglínu 14.600. Sama útsýnissvæði og á Mynd 43 á svæði 13.

Námuvinnsla er fyrirhuguð á fimm stöðum á svæðinu og mun hún skerða gróðurhulu þar og breyta ásýnd landslagsins. Sjá frekari umfjöllun um námur í skýrslu Höskuldar Búa Jónssonar [16].

Samantekt áhrifa og niðurstaða mats fyrir svæði 14

Fyrirhuguð framkvæmd á svæði 14 gengur að mestu út á nýlagningu vegar eða um 2,8 km, þar af tilheyra 900 m þveruninni. Aflagðir vegkaflar verða litlir sem engir en um 500 m langur kafli á Melanesi verður losaður upp til að auðvelda gróðurframvindu.

Sjónræn áhrif fyrirhugaðrar framkvæmdar lúta helst að áhrifum þverunar yfir Gufufjörð og námu (nr. 113) á Melanesi. Sjónræn áhrif þverunarinnar koma til með að verða mismikil eftir sjávarstöðu. Á flóði sker þverunin í sundur eina landslagsheild (sjávarflötinn) sem almennt er ekki talið jákvætt [31]. Við lága sjávarstöðu eru hinsvegar mismunandi landslagsgerðir sitt hvoru megin fyllingarinnar þar sem mjög grunnt er innan hennar en á sama tíma er hún jafnframt greinilegri.

Mest áhrif á gróður verða við nýlagningu vegar milli vegstöðva 17.700 og 18.700 þar sem þverun gengur á land og liggur um grösuga móa, tún og mýrar. Mótvægisáðgerðir munu draga úr neikvæðum áhrifum á gróður. Sjónræn áhrif vegna gróðurrasks verða að mestu tímabundin.

Þrjú efnistökusvæði á Skálanesi teljast til námu nr. 113, 134, 133 og við enda svæðisins, 132 og er eitt þeirra aflögð flugbraut. Sjá frekari umfjöllun um námur í skýrslu Höskuldar Búa Jónssonar [16].

Að teknu tilliti til verndargildis landslagsins og mótvægisáðgerða verða áhrif framkvæmdarinnar á landslag svæði 14 vegna veglínu D2 talsvert neikvæð.

5.15 Samantekt áhrifa

Fyrirhuguð framkvæmd hefur áhrif á víðfemt svæði, hvaða leið sem verður valin enda eru þær allar fimm um 20 km langar. Stór hluti eiginlegs framkvæmdarsvæðis hefur gildi á landsvísu vegna lagalegrar verndunar og stöðu á náttúruminjasrá. Þessir þættir auka verndargildi svæða og því hærra verndargildi sem svæði hefur, því mun viðkvæmara er það talið vera fyrir breytingum. Framkvæmdin mun hafa bæði afturkræfar og óafturkræfar breytingar í för með sér og munu sumar þeirra valda verulegum varanlegum breytingum á landformum. Í töflum 20 til 26 má sjá samantekt á verndargildi ólíkra svæða og vægi áhrifa framkvæmdarinnar á hvert svæði fyrir sig. Athugið að heildarniðurstaða mats á umfangi og vægi áhrifa byggir bæði á áhrifum framkvæmdarinnar og viðkvæmni (verndargildi) hvers svæðis.

Þrátt fyrir að hér á eftir séu tekin saman heildaráhrif hvernar leiðar skal hafa í huga að í því mati felst nokkur námundun enda leiðirnar allar um 20 km að lengd. Eru þau eingöngu sett fram til að samræma framsetningu við aðrar sérfræðiskýrslur. Lögð er áhersla á að við frekari áætlanir og mat verði litið til einstakra svæða innan hvernar leiðar og þess verndargildis og vægis áhrifa sem þeim er gefið.

Leið A1

Leið A1 var skipt niður í fjögur svæði: Bjarkalundur - Hlíðará, Hlíðará – Laugaland, Laugaland – Hraunastaðir, Hraunastaðir – Skálanes. Heildarlengd leiðarinnar er 20,2 km og þar af eru um 800 m enduruppbygging á núverandi vegi. Helstu neikvæðu áhrif fyrirhugaðrar framkvæmdar eru skeringar við Laugalandshraun ásamt raski á fjörum og leirum á Reykjanesi sem falla undir náttúruverndarlög ásamt lögum um verndun Breiðafjarðar. Þar að auki mun 3,1 km löng þverun frá Reykjanesi yfir á Skálanes brjóta upp þá landslagsheild sem hafflöturinn myndar.

Niðurstöður mats á áhrifum leiðar A1 á landslag, með tilliti til verndargildis og vægi áhrifa, gefa til kynna að fyrirhuguð framkvæmd hafi **talsverð neikvæð** áhrif.

Tafla 19. Samantekt áhrifa á leið A1 með tilliti til verndargildis og vægis áhrifa.

		Verndargildi			Vægi áhrifa					
		Hátt	Miðlungs	Lágt	Verulega jákvæð	Talsverð jákvæð	Óveruleg	Nokkuð neikvæð	Talsverð neikvæð	Verulega neikvæð
A1	Svæði 1		x				x			
	Svæði 2	x							x	
	Svæði 3		x						x	
	Svæði 4	x							x	

Leið D2

Leið D2 var skipt niður í fimm svæði: Bjarkalundur – Þórisstaðir, Þórisstaðir – Búlká, Botn Djúpafjarðar, Botn Djúpafjarðar – Brekkudalur, Brekkudalur – Skálanes. Heildarlengd leiðarinnar er 22 km og þar af eru um 3,8 km enduruppbygging á núverandi vegi og 4,5 km löng jarðgöng undir Hjallaháls. Neikvæða áhrifa fyrirhugaðrar framkvæmdar kemur til með að gæta meðal annars í botni Djúpafjarðar þar sem þverun liggur um miklar leirur og dregur úr gildi þeirrar landslagsheildar sem þær mynda. Landslagsheild Brekkudals mun einnig verða fyrir neikvæðum áhrifum þar sem vegstæði liggur eftir honum miðjum og sker í sundur heildstæða ásýnd svæðisins. Einnig ber að nefna neikvæð áhrif umfangsmikilla skeringa í bröttum hlíðum Ódrjúgsháls og af 1 km langri þverun í Gufufirði.

Niðurstöður mats á áhrifum leiðar D2 á landslag, með tilliti til verndargildis og vægi áhrifa, gefa til kynna að fyrirhuguð framkvæmd hafi **talsverð neikvæð** áhrif.

Tafla 20. Samantekt áhrifa á leið D2 með tilliti til verndargildis og vægis áhrifa.

		Verndargildi			Vægi áhrifa					
		Hátt	Miðlungs	Lágt	Verulega jákvæð	Talsverð jákvæð	Óveruleg	Nokkuð neikvæð	Talsverð neikvæð	Verulega neikvæð
D2	Svæði 7			x		x				
	Svæði 8		x					x		
	Svæði 12	x							x	
	Svæði 13		x					x		
	Svæði 14		x						x	

Leið H1

Leið H1 var skipt niður í fjögur minni svæði: Bjarkalundur – Þórisstaðir, Þórisstaðir – Búlká, botn Djúpafjarðar – Hallsteinsnes, Hallsteinsnes – Skálanes. Heildarlengd leiðarinnar er 19,9 km og þar af eru 2,9 km enduruppbygging á núverandi vegi og 4,1 km löng jarðgöng undir Hjallaháls. Neikvæðra áhrifa á landslag gætir víða á fyrirhugðu framkvæmdarsvæði en ber þar helst að nefna óröskuð og friðsæl svæði á Hallsteinsnesi og Grónesi (fjörur, hólmar og sker, sjávarfitjar og leirur) þar sem mikil fjölbreytni í áferð, litum og formum er einkennandi. Svæðin falla auk þess undir verndun náttúruverndarlaga (nr. 60/2013) og sérlaga um Breiðafjörð (nr. 54/1995). Gert er ráð fyrir tveimur þverunum milli nesjanna, báðar um 1,5 km að lengd. Munu þær báðar rjúfa þá sjónrænu heild sem hafflöturinn myndar. Fyrirhuguð framkvæmd mun einnig hafa nokkuð neikvæð áhrif á ásýnd þeirrar landslagsheildar sem hlíðin frá Barmi út að Hallsteinsnesi myndar.

Niðurstöður mats á áhrifum leiðar H1 á landslag, með tilliti til verndargildis og vægi áhrifa, gefa til kynna að fyrirhuguð framkvæmd hafi **nokkuð neikvæð** áhrif.

Tafla 21. Samantekt áhrifa á leið H1 með tilliti til verndargildis og vægis áhrifa.

		Verndargildi			Vægi áhrifa					
		Hátt	Miðlungs	Lágt	Verulega jákvæð	Talsverð jákvæð	Óveruleg	Nokkuð neikvæð	Talsverð neikvæð	Verulega neikvæð
H1	Svæði 7			x		x				
	Svæði 8		x					x		
	Svæði 10		x					x		
	Svæði 11	x								x

Leið I

Leið I var skipt upp í fjögur minni svæði: Bjarkalundur – Hlíðará, Hlíðará – Laugaland, Laugaland – Hallsteinsnes, Hallsteinsnes – Skálanes. Heildarlengd leiðarinnar er 20,1 km og þar af er 1 km enduruppbygging á núverandi vegi. Helstu neikvæðu áhrif fyrirhugaðrar framkvæmdar eru skeringar við Laugalandshraun ásamt raski á lítt snortnum og friðsælum svæðum á Hallsteinsnesi og Grónesi (fjörur, hólmar og sker, sjávarfitjar og leirur) þar sem mikil fjölbreytni í áferð, litum og formum er einkennandi. Svæðin falla auk þess undir verndun náttúruverndarlaga (nr. 60/2013) og sérlaga um Breiðafjörð (nr.

54/1995). Gert er ráð fyrir þremur þverunum á leið I sem allar munu rjúfa þá sjónrænu heild sem hafflöturinn myndar.

Niðurstöður mats á áhrifum leiðar I á landslag, með tilliti til verndargildis og vægi áhrifa, gefa til kynna að fyrirhuguð framkvæmd hafi **verulega neikvæð** áhrif.

Tafla 22. Samantekt áhrifa á leið I með tilliti til verndargildis og vægis áhrifa.

		Verndargildi			Vægi áhrifa					
		Hátt	Miðlungs	Lágt	Verulega jákvæð	Talsverð jákvæð	Óveruleg	Nokkuð neikvæð	Talsverð neikvæð	Verulega neikvæð
I	Svæði 1		x				x			
	Svæði 2	x							x	
	Svæði 6	x								x
	Svæði 11	x								x

Leið Þ-H

Leið Þ-H var skipt niður í fjögur minni svæði: Bjarkalundur – Þórisstaðir, Þórisstaðir – Grímkeisstaðaá, Grímkeisstaðaá – Kleifarnes, Kleifarnes – Hallsteinsnes. Heildarlengd leiðarinnar er 20 km og þar af eru um 2,9 km enduruppbygging á núverandi vegi. Neikvæðra áhrifa fyrirhugaðrar framkvæmdar kemur helst til með að gæta norðan megin Þorskafjarðar, á svæði sem fellur undir vernd náttúruverndarlaga (nr. 60/2013) og gengur undir nafninu Teigskógur. Þétt yfirborð birkiskógarins myndar heildstæða ásýnd sem fyrirhugað vegstæði kemur til með að draga úr á kafla.

Neikvæðra og óafturkræfra áhrifa mun einnig gæta á lítt snortnum og friðsælum svæðum á Hallsteinsnesi og Grónesi (fjörur, hólmar og sker, sjávarfitjar og leirur) þar sem mikil fjölbreytni í áferð, litum og formum er einkennandi. Svæðin eru skráð á náttúruminjasrá og falla auk þess undir verndun náttúruverndarlaga (nr. 60/2013) og sérlaga um Breiðafjörð (nr. 54/1995).

Gert er ráð fyrir þremur þverunum á leið Þ-H. Sú fyrsta yfir Þorskafjörð er 1,3 km löng og er talið að sjónræn áhrif af henni verði óveruleg vegna grjóttgarðs sem nú þegar liggur út í miðjan fjörðinn. Hinar tvær þveranirnar, milli Hallsteinsness, Gróness og Melaness, eru báðar um 1,5 km að lengd. Munu þær rjúfa þá sjónrænu heild sem hafflöturinn myndar og valda óafturkræfum neikvæðum áhrifum.

Niðurstöður mats á áhrifum leiðar Þ-H á landslag, með tilliti til verndargildis og vægi áhrifa, gefa til kynna að fyrirhuguð framkvæmd hafi **verulega neikvæð** áhrif.

Tafla 23. Samantekt áhrifa á leið Þ-H með tilliti til verndargildis og vægis áhrifa.

		Verndargildi			Vægi áhrifa					
		Hátt	Miðlungs	Lágt	Verulega jákvæð	Talsverð jákvæð	Óveruleg	Nokkuð neikvæð	Talsverð neikvæð	Verulega neikvæð
Þ-H	Svæði 6	x								x
	Svæði 7			x		x				
	Svæði 8		x						x	
	Svæði 9	x								x
	Svæði 11	x								x

Tengivegir

Verði leiðir A1 eða I fyrir valinu er gert ráð fyrir að leggja 3,2/6,9 km langan nýjan kafla Reykhólasveitarvegjar á Reykjanesi milli þverunar yfir Þorskafjörð og þéttbýlis á Reykhólum. Heildaráhrif fyrirhugaðrar framkvæmdar á landslag eru nokkuð neikvæð. Annarsvegjar er um að ræða landbúnaðarsvæði þar sem áhrifin eru minniháttar með tilliti til umfangs svæðis og viðkvæmni þess fyrir breytingum. Áhrifin eru þar í mörgum tilfellum tímabundin og að mestu afturkræf. Neikvæðra áhrifa er helst að gæta við fjörur nyrst á Reykjanesi þar sem vegstæði kemur til með að raska sjávarfitjum sem verndaðar eru með lögum um náttúruvernd (nr. 60/2013). Ásýnd nýs vegstæðis kemur ekki til með að hafa áhrif á útsýni frá bújörðunum Hamarslandi, Stað eða Árbæ. Hinsvegjar munu áhrif tengivegar á landslag verða talsvert neikvæð á norðanverðu Reykjanesi þar sem 4km nýlagning liggur um óraskaðar fjörur, hólma og sker sem falla undir ákvæði laga nr. 54/1995 um verndun Breiðafjarðar auk þess að skerða mikið svæði sjávarfitjungs sem nýtur verndunar með náttúruverndarlögum nr. 60/2013.

Niðurstöður mats á áhrifum tengivegar við Reykhóla á landslag, með tilliti til verndargildis og vægis áhrifa, gefa til kynna að fyrirhuguð framkvæmd hafi **nokkuð neikvæð** áhrif.

Tafla 24. Samantekt áhrifa á tengivegi við Reykhóla með tilliti til verndargildis og vægis áhrifa.

		Verndargildi			Vægi áhrifa					
		Hátt	Miðlungs	Lágt	Verulega jákvæð	Talsverð jákvæð	Óveruleg	Nokkuð neikvæð	Talsverð neikvæð	Verulega neikvæð
Tenging við Reykhóla			x	x			x	x		

Verði leiðir I eða Þ-H fyrir valinu er gert ráð fyrir 5,8 km langri vegtengingu milli Hallsteinsness og byggðar í Djúpadal. Umfang og vægi áhrifa af vegtengingu er að mestu sambærilegt við leið H1 sem einnig liggur um þetta svæði og kemur til með að hafa nokkuð neikvæð áhrif á ásýnd þeirrar landslagsheildar sem hlíðin frá Barmi út að Hallsteinsnesi myndar. Leið H1 endar aftur á móti með gangamunna rétt innan við Barm en vegtenging heldur áfram og sameinast Vestfjarðarvegi (60) neðan við Hjallaháls. Helstu áhrif vegtengingar verða við Krossgil þar sem framkvæmdir munu breyta ásýnd og yfirbragði staks í landslaginu.

Niðurstöður mats á áhrifum tengivegar við Djúpafríði á landslag, með tilliti til verndargildis og vægi áhrifa, gefa til kynna að fyrirhuguð framkvæmd hafi **nokkuð neikvæð** áhrif.

Tafla 25. Samantekt áhrifa á tengivegi við Djúpadal með tilliti til verndargildis og vægis áhrifa.

	Verndargildi			Vægi áhrifa					
	Hátt	Miðlungs	Lágt	Verulega jákvæð	Talsverð jákvæð	Óveruleg	Nokkuð neikvæð	Talsverð neikvæð	Verulega neikvæð
Tenging við Djúpadal		x					x		

Umfjöllun hér að framan hefur leitt í ljós að áhrif fyrirhugaðra framkvæmda á ásýnd landslags er hvað mest af leiðum I og Þ-H, en svo af A1, D2. Helstu áhrifaþættir í því mati lúta að óafturkræfum áhrifum á svæðum sem falla undir lagalega vernd og metin hafa verið með hátt gildi með tilliti til fjölbreytileika, heildstæðni og mikilfengleika.

Hafa skal í huga að ekki eru borin saman áhrif aðalleiða við tengivegi að Reykhólum annarsvegar og Djúpadal hinsvegar. Líta skal svo á að áhrif þeirra á landslag bætist við þær leiðir sem þeir fylgja (Tafla 26).

Tafla 26. Samanburður á áhrifum leiða á landslag.

	Leið A1	Leið D2	Leið H1	Leið I	Leið Þ-H	Teng. Reykh.	Teng. Djúpad.
Áhrif leiða á landslag.	◆◆	◆◆	◆	◆◆◆	◆◆◆	○	◆◆
Áhrif tengivegar við Reykhóla á landslag.	○			◆			
Áhrif tengivegar við Djúpadal á landslag.				◆	◆		

△△: Veruleg jákvæð áhrif

◆: Nokkuð neikvæð áhrif

△: Talsverð jákvæð áhrif

◆◆: Talsverð neikvæð áhrif

○: Óveruleg áhrif

◆◆◆: Veruleg neikvæð áhrif

6. SAMANBURÐUR LEIÐA

Hér að framan var, auk aðalleiðanna fimm, fjallað um áhrif tengivegar við Reykhóla (sem fylgir leiðum A1 og I) annarsvegar og hinsvegar tengivegar við Djúpadal (sem fylgir leiðum I og Þ-H) á landslag.

Almennt gildir að þegar nýir vegir eru lagðir er nær ómögulegt að finna leið sem engin áhrif hefur á landslag og þann anda eða upplifunargildi sem einkennir hvert svæði. Fyrirhugað framkvæmdarsvæði er stórt og leiðirnar margar. Alls hafa verið skoðuð áhrif fimm mismunandi leiða milli Bjarkalundar og Skálaness. Fyrirhugaðar veglínur skarast á sumum svæðum. Sumar hverjar liggja að hluta til um sama svæði en á öðrum er bara um eina leið að ræða. Gerir þetta samanburð leiða nokkuð flókinn þar sem að áhrif einnar leiðar geta verið mikil innan eins svæðis en minni á öðru, en önnur leið alveg öfugt. Hér á eftir verða því borin saman heildaráhrif hvorrar leiðar út frá mismunandi þeimum eða atriðum. Þar sem að um samanburð á áhrifum fyrirhugaðrar veglagingar á landslag er að ræða verður sjónum beint sérstaklega að raski á ósnortnum svæðum sem sum hver falla undir lagalega vernd til að mynda vegna sérstæðs landslags. Öll nýlagning vega hefur í för með sér rask og er því einnig litið til hversu stór hluti hvorrar leiðar er enduruppbygging á núverandi vegi.

Tafla 27. Kennistærðir leiða og rask á verndarsvæðum [Helga Aðalgeirsdóttir, skriflegar upplýsingar, 30.3.2016].

	Eining	Leið A1	Leið D2	Leið H1	Leið I	Leið Þ-H
Kennistærðir						
Heildarlengd	km	20,2	22,0	19,9	20,1	20,0
Enduruppbygging vegar	km	0,8	3,8	2,9	1,0	2,9
Nýlögn vegar	km	19,4	18,2	17,0	19,1	17,1
- þar af jarðgöng	km	-	4,5	4,1	-	-
- þar af þverun	km	3,1	2,8	3,8	4,4	4,3
Vegteningar	km	3,2	0,0	1,7	12,7	5,8
Skerðing verndarsvæða		Leið A1	Leið D2	Leið H1	Leið I	Leið Þ-H
<i>Birkikjarr</i>						
- Flatamál Teigsskógar sem skerðist	ha	0,0	2,0	6,8	5,0	20,2
- Vegalengd um Teigsskóg	km	0,0	0,8	2,4	1,9	7,7
<i>Votlendi (>20.000 m²)</i>						
- Vegalengd um verndað votlendi	km	1,9	0,2	0,0	2,1	0,5
- Verndað votlendi sem skerðist	ha	17,9	1,4	0,0	19,3	4,4
<i>Sjávarfitjar</i>						
- Lengd veglínu um sjávarfitjar	km	1,4	0,3	0,2	1,7	0,8
- Stærð sjávarfitja sem skerðast	ha	1,3	14,5	0,3	1,9	1,1
Hverfisverndarsvæði	km	2,1	2,7	2,7	2,1	2,7
Lög um vernd Breiðafjarðar nr. 54/1995	km	4,1	1,7	2,6	5,9	3,5

Núverandi vegur verður að mjög litlu leyti endurbyggður, sama hvaða leið verður fyrir valinu. Mest á leið D2 eða 3,8 km og minnst á leið A1 þar sem aðeins 0,8 km verða endurbyggðir. Nýlagning er hlutfallslega mest af heildarlengd leiða A1 (96%) og I (95%). Minnst er hún á leið D2 eða 83%. Hlutfall nýlagningar á leiðum H1 og Þ-H er 85-86%.

Verndarsvæði

Votlendi yfir 20.000 m² að stærð, sjávarfitjar og leirur ásamt sérstæðum birkiskógi eru vernduð með lögum um náttúruvernd (nr. 60/2013). Markmið laganna er að vernda til framtíðar fjölbreytni íslenskrar náttúru, þar á meðal líffræðilega og jarðfræðilega fjölbreytni og fjölbreytni landslags. Þar að auki tilheyra fjörur, fitjar og sjávarfjarnir í Djúpafirði, frá Hallsteinsnesi að Grónesi svæði nr. 303 á náttúruminjaskrá. Einnig er á skránni skóglendi á norðurströnd Þorskafjarðar milli Teigskóga og Hallsteinsness. Tilgangur laga um vernd Breiðafjarðar (nr. 54/1995) er að stuðla að verndun landslags, jarðmyndana, lífríkis og menningarminja á svæðinu. Ná þau til allra eyja, hólma, skerja og fjara á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði.

Náttúruminjaskrá og lög um náttúruvernd

Birki

Birki er algengt á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði og er ríkjandi í gróðurþekju flestra svæða. Misjafnt er þó hvort birkið falli undir lög um náttúruvernd (nr. 60/2013) og á þessu svæði eiga þau aðeins við um birkiskóg í landi Teigskóga í Þorskafirði sem talinn er vera sérstæður og/eða vistfræðilega mikilvægur. Skógurinn tilheyrir einnig svæði nr. 303 á náttúruminjaskrá [15]. Um skóginn liggur leið Þ-H en leiðir D2, H1, I og tenging að Djúpadal fara einnig að litlum hluta um jaðar hans. Vegalengd fyrirhugaðs vegstæðis leiðar Þ-H ásamt tengingu að Djúpadal í gegn um Teigsskóg er 7,7 km en heildar rask á skóginum nemur 20,2 ha (Tafla 27). Áhrif framkvæmda munu hafa **veruleg neikvæð, óafturkræf** áhrif á svæði sem verndað er með lögum. Mótvægisáðgerðir að framkvæmdum loknum munu að öllum líkindum ekki draga úr þeim áhrifum.

Votlendi

Votlendi sem er verndað með lögum skerðist mest á leið I eða um 19,3 ha á 2,1 km langri leið. Næst mest er skerðingin af völdum leiðar A1 eða 17,9 ha á 1,9 km löngum kafla. Minnst skerðing á vernduðu votlendi verður á leið H1 eða um 0,0 ha (Tafla 27). Við sjónræna greiningu á landslagi voru skerðingar á votlendi ekki skoðaðar vegna skorts á upplýsingum en skerðingin kemur fram í töflu 27. Áhrif framkvæmdanna mun að hafa **verulega neikvæð og óafturkræf** áhrif á votlendi sem veglínan skerðir. Mótvægisáðgerðir að framkvæmdum loknum munu ef til vill geta dregið úr þeim áhrifum ef rétt er staðið að þeim.

Sjávarfitjar

Allar leiðir koma til með að skerða að einhverju leiti sjávarfitjar og leirur og eru áhrifin í öllum tilvikum **verulega neikvæð** og **óafturkræf**. Heildar rask leiða A1, I og Þ-H á sjávarfitjar er á bilinu 1,1 - 1,9 hektarar (Tafla 27). Minnst áhrif verða á sjávarfitjar af leið H1 eða um 0,3 ha. Mjög mikill munur er á raski þessara fjögurra leiða og leið D2 þar sem áætlað heildar rask af völdum fyrirhugaðra framkvæmda á sjávarfitjar miklu meira eða 14,5 ha. Munar þar mest um sjávarfitjar fyrir botni Djúpaþarðar og í Gufufirði.

Fjörur

Áhrif á fjörur í Djúpaþarði, frá Hallsteinsnesi að Grónesi, vegna fyrirhugaðrar veglagningar koma til með að vera mis mikil eftir leiðum. Ekki er talið að fjörur í Djúpaþarði komi til með að verða fyrir beinum áhrifum af þverun Þorskafjarðar á leið A1 þar sem hún er staðsett það utarlega í firðinum. Vegagerðin tryggir að full vatnaskipti muni eiga sér stað við þverun Djúpaþarðar (leiðir H1, I og Þ-H) ættu áhrif á fjörur því að verða óveruleg.

Verndun Breiðafjarðar

Allar leiðirnar fimm liggja að einhverju leiti um svæði sem falla undir ákvæði um verndun Breiðafjarðar. Leið I sker sig frá hinum en gert er ráð fyrir raski á samtals tæplega 6 km leið, en veglínan fer um verndarsvæði beggja vegna Þorskafjarðar, Djúpaþarðar og Gufufjarðar og felur í sér þrjár þveranir. Næst mest rask á svæðum er falla undir vernd Breiðafjarðar fylgir leið A1 eða 4,1 km. Þar af er 3,1 km löng þverun yfir mynni Þorskafjarðar sem einnig er lengsta þverun allra kostanna. Minnst rask er áætlað á leið D2 eða samtals 1,7 km. Áhrifin sem um ræðir eru í öllum tilvikum **verulega neikvæð** og **óafturkræf**.

Hverfisvernd

Upphaf allra leiðanna fimm er á svæði sem fellur undir ákvæði hverfisverndar í aðalskipulagi Reykhólahrepps [12]. Um er að ræða samfelld útivistarsvæði frá byggðinni á Reykhólum, um Barmahlíð, undirlendi í Berufirði og Vaðalfjöll. Á svæðinu er fjölbreytt náttúrufar og landslag, áhugavert útivistarsvæði árið um kring. Leiðir A1 og I liggja um það á 2,1 km löngum vegkafla en leiðir D2, H1 og Þ-H ögn lengra eða er 2,7 km. Fyrirhuguð framkvæmd felur að mestu í sér enduruppbyggingu á núverandi vegi á svæði sem ber með sér merki um búsetu og ræktun. Mestra áhrifa kemur til með að gæta á framkvæmdartíma og eru að mestu **afturkræf** og **óveruleg**.

Landslagsheildir

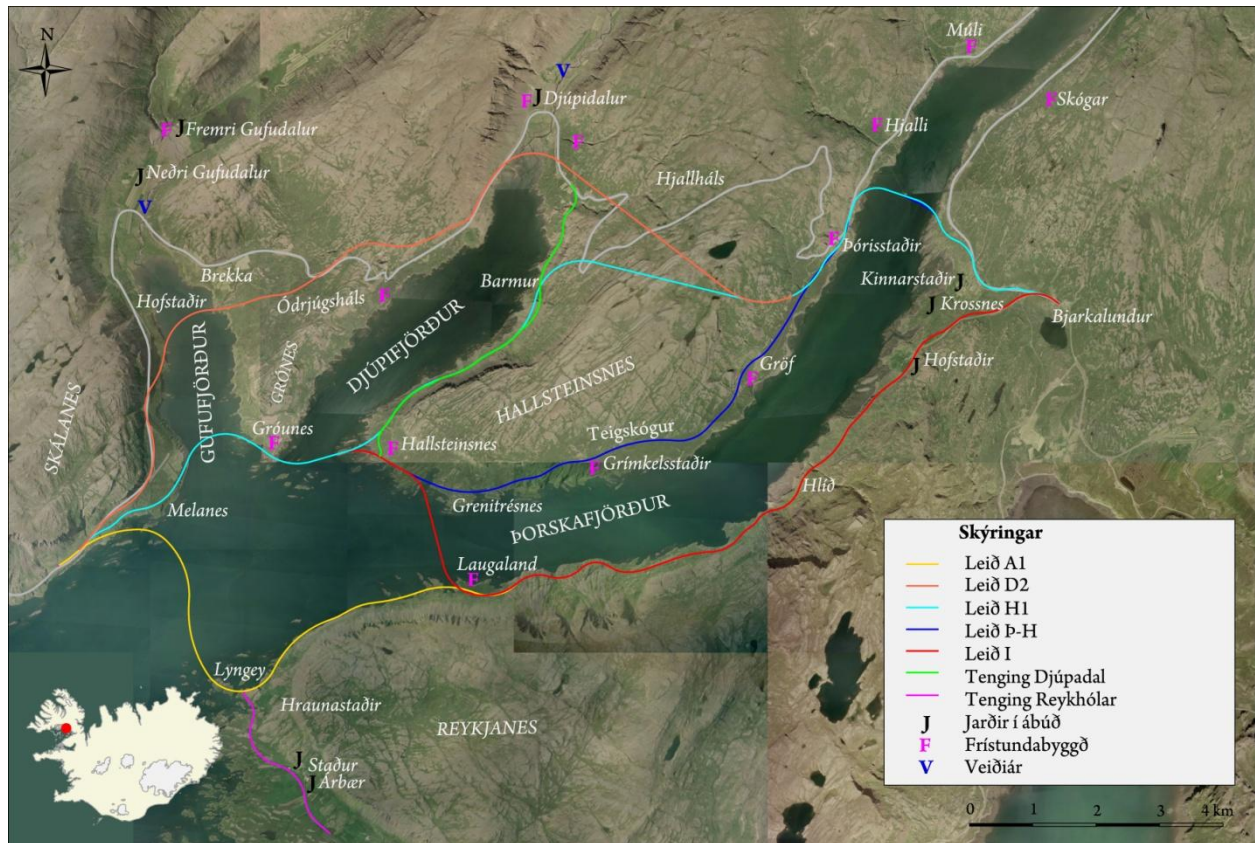
Við greiningu á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði voru borin kennsl á einstakar landslagsheildir auk svæða sem metin voru með hátt gildi m.t.t. fjölbreytileika, heildstæði og upplifunar. Ítarlega lýsingu á þeim er að finna í köflum 5.1 - 5.14. Sterkustu landslagsheildirnar og þau svæði sem þjuggu yfir sterkum

staðaranda eru Laugalandshraun, Hallsteinsnes og Grónes, Teigsskógur, botn Djúpafjarðar og Brekkudalur.

Leiðir A1 og I munu liggja um Laugalandshraun og valda **talsvert neikvæðum** áhrifum á stórum hluta þeirra landforma sem einkenna svæðið. Leið I liggur svo yfir á Hallsteinsnes og áfram um Grónes, ásamt leiðum H1 og Þ-H. Áhrif þessara leiða á landslag á þessum tveimur nesjum eru **verulega neikvæð**. Vegstæði leiðar Þ-H kemur til með að liggja um Teigsskóg og hafa **verulega neikvæð** áhrif á þá landslagsheild sem þéttur skógurinn myndar. Leið H1 kemur einnig til með að liggja um Teigsskóg, en þó á litlu svæði þar sem skógurinn er ekki eins þéttur. Leið D2 mun valda **talsvert neikvæðum** áhrifum á landslagsheildir í botni Djúpafjarðar og **nokkuð neikvæðum** í Brekkudal.

Sjónlínur

Sjónrænna áhrifa af fyrirhugaðri framkvæmd kemur til með að gæta bæði á framkvæmdartíma og að þeim loknum. Einhver þeirra áhrifa sem sýnileg verða á framkvæmdartíma koma til með að verða afturkræf og rask að öllu ógreinilegt að frágangi loknum. Áhrifin verða helst sýnileg tveimur hópum. Annarsvegar er um að ræða akandi vegfarendur sem koma til með upplifa sjónræna ásýnd svæðisins frá vegstæðinu sjálfu og hinsvegar íbúa svæðisins og þá sem dvelja þar í frístundum (Mynd 48). Átta jarðir eru í fastri ábúð (Árbær, Staður, Hofstaðir, Krossnes, Kinnarstaðir, Djúpadalur, Fremri Gufudalur og Gufudalur Neðri). Til viðbótar eru að minnsta kosti 12 staðir þar sem fólk dvelur í frístundum, í lengri eða skemmri tíma [12]. Fjallað verður um áhrif hvernar leiðar á sjónlínur frá þessum stöðum hér á eftir.

Mynd 48. Bújarðir og frístundasvæði á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði.

Helstu landslagsheildir á **leið A1** sem koma til með að verða sýnilegar frá dvalarsvæðum á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði eru þverun yfir mynni Þorskafrjarðar og Laugalandshraun. Áhrifin verða ekki sýnileg nema að litlu leiti frá bújörðum en bæði þverunin og breytingar á Laugalandshrauni koma til með að hafa áhrif á útsýni frá frístundajörðunum Laugalandi, Teigsskógi, Hallsteinsnesi og Grónesi (Mynd 8, Mynd 38). Framkvæmdin er þó staðsett í töluverðri fjarlægð frá fyrrgreindum svæðum og áhrifin því metin **nokkuð neikvæð**. Tengivegur við Reykhóla sem liggur eftir Reykjanesi kemur til með að hafa áhrif á útsýni frá bújörðunum Stað og Árbæ. Bæirnir liggja þó þáð ofarlega í landinu að vegstæði mun ekki draga úr útsýni út á Breiðafjörð.

Leið D2 hefur áhrif á sjónlínur frá flestum frístunda- og bújörðum á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði, að undanskildum jörðum á Reykjanesi. Helstu sýnilegu áhrifin munu verða af þverunum yfir Þorskafrjörð, Djúpafrjörð og Gufufjörð ásamt raski á landslagsheild í Brekkudal og umfangsmiklum skeringum í Ódrjúgshálsi. Þverun yfir Þorskafrjörð er sýnileg frá Kinnarstöðum og Krossnesi auk frístundajarða innar í firðinum. Haffletinum hefur þó þegar verið raskað á fyrirhuguðu vegstæði með gróttgarði og raflínu (kafla 5.7). Bújarðir í Djúpadal og frístundajarðir á Miðhúsum og undir Ódrjúgshálsi verða fyrir sjónrænum áhrifum af þverun yfir botn Djúpafrjarðar. Þverun yfir Gufufjörð er í nokkurri fjarlægð frá bæði Fremri- og Neðri Gufudal en verður þó sýnileg að einhverju leiti. Miklar skeringar í austanverðum Ódrjúgshálsi eru mjög umfangsmiklar og koma til með að verða sýnilegar frá Miðhúsum og Hallsteinsnesi. Um er að ræða

varanleg áhrif sem verða sýnileg frá flestum bújörðum á framkvæmdarsvæðinu auk frístundajarða. Heildaráhrif leiðar D2 á sjónlínur teljast vera **talsvert neikvæð**.

Leið H1 hefur áhrif á sjónlínur frá frístundajörðum á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði, auk Kinnarstaða, Krossness og Hofstaða. Helstu sýnilegu áhrifin munu verða af þverunum yfir Þorskafjörð, Djúpafjörð og Gufufjörð ásamt raski á viðkvæmum svæðum á Hallsteinsnesi og Grónesi. Þverun yfir Þorskafjörð er sýnileg frá Kinnarstöðum og Krossnesi auk frístundajarða innar í firðinum. Haffletinum hefur þó þegar verið raskað á fyrirhuguðu vegstæði með grjóttgarði og raflínu (kafli 5.7). Þveranir og fyllingar við mynni Djúpafjarðar og Gufufjarðar koma til með að breyta sjónlínunum frá frístundasvæðum á Grónesi og Hallsteinsnesi og rjúfa þær landslagsheildir sem þar myndast. Heildaráhrif leiðar H1 á sjónlínur teljast vera **talsvert neikvæð**.

Rask af völdum fyrirhugaðra framkvæmda við **leið I** kemur til með að hafa áhrif á Laugalandshraun, Grónes og Hallsteinsnes auk þriggja þverana. Sjónrænna áhrifa mun gæta á frístundajörðum á Laugalandi, Hallsteinsnesi, Grónesi og í Teigsskógi. Framkvæmdin mun ekki hafa áhrif á sjónlínur frá bújörðum. Rask á Laugalandshrauni kemur til með að hafa áhrif á sjónlínur frá frístundajörðunum Laugalandi og Teigsskógi auk þess sem þverun yfir Þorskafjörð verður einnig greinileg frá þessum stöðum. Mikið er um sker og grynningar við mynni Djúpafjarðar sem rjúfa þá landslagsheild sem sjávarflöturinn hefði annars myndað. Sjónlínur út fjörðinn, frá bújörð í Djúpadal og frístundahúsum við Miðhús og undir Ódrjúgshálsi, taka nú þegar mið af því og verða því ekki fyrir áhrifum. Talsvert mikilla áhrifa mun gæta á sjónlínur frá frístundajörðunum Hallsteinsnesi og Grónesi, bæði vegna þverana yfir Gufufjörð sem og raski á nesjunum sjálfum. Heildaráhrif leiðar I á sjónlínur teljast því vera **talsvert neikvæð**.

Rask af völdum fyrirhugaðra framkvæmda við **leið B-H** kemur til með að hafa áhrif á Teigsskóg, Grónes og Hallsteinsnes auk þriggja þverana. Þverun yfir Þorskafjörð er sýnileg frá Kinnarstöðum og Krossnesi auk frístundajarða innar í firðinum. Haffletinum hefur þó þegar verið raskað á fyrirhuguðu vegstæði með gróttgarði og raflínu (kafli 5.7). Fyrirhuguð veglagning í Teigsskógi er þess eðlis að umfang framkvæmda kemur ekki til með að verða sýnilegt úr fjarlægð en mun hafa sjónræn áhrif á frístundarjarðirnar Teigsskóg og Gröf. Áhrifanna mun fyrst og fremst gæta frá vegstæðinu sjálfu og frístundajörðum næst því. Mikið er um sker og grynningar við mynni Djúpafjarðar sem rjúfa þá landslagsheild sem sjávarflöturinn hefði annars myndað. Sjónlínur út fjörðinn, frá bújörð í Djúpadal og frístundahúsum við Miðhús og undir Ódrjúgshálsi, taka nú þegar mið af því og verða því ekki fyrir áhrifum. Talsvert mikilla áhrifa mun gæta á sjónlínur frá frístundajörðunum Hallsteinsnesi og Grónesi, bæði vegna þverana yfir Gufufjörð sem og raski á nesjunum sjálfum. Talsvert mikilla áhrifa mun gæta á sjónlínur frá frístundarjörðunum Gröf og Teigsskógi við veglínuna í gegnum Teigsskóg en þverun Djúpafjarðar mun ekki sjást frá þeim jörðum. Yfir heildina litið er um að ræða varanleg áhrif á sjónlínur frá nokkrum frístundajörðum sem telja má **talsvert neikvæð**.

Tengivegur við Djúpadal frá Hallsteinsnesi fylgir leiðum I og Þ-H. Helstu landslagsheildir eða stök á þeirri leið eru Krossgil, innarlega í Djúpafirði (kafli 5.10). Miklar fyllingar munu breyta ásýnd þess sem eru helst sýnilegar frá fyrirhuguðu vegstæði.

Samantekt

Allar leiðirnar fimm liggja að einhverju leiti um ósnortið land og viðkvæm vistkerfi sem falla undir einhverskonar vernd. Allt rask af völdum veglagningar á slíkum svæðum er varanlegt og áhrifin óafturkræft auk þess að vera í ósamræmi við ákvæði laga og reglugerða. Þar af leiðandi eru því áhrif allra leiðanna á verndarsvæði líkt og sérstætt birkikjarr, sjávarfitjar og leirur ásamt votlendi **verulega neikvæð**. Hverfisverndarsvæði, þar sem allar leiðir eiga upphaf sitt, ætti ekki að tapa gildi sínu þar sem fyrirhugað vegstæði liggur mjög nálægt núverandi vegi og áhrifin því **óveruleg**.

Tafla 28. Samantekt á áhrifum leiða á verndarsvæði, einstakar landslagsheildir og sjónlínur.

	Leið A1	Leið D2	Leið H1	Leið I	Leið Þ-H
Áhrif á verndarsvæði					
Hverfisvernd	○	○	○	○	○
Lög um náttúruvernd nr. 60/2013	◆◆◆	◆◆◆	◆◆◆	◆◆◆	◆◆◆
Lög um vernd Breiðafjarðar nr. 54/1995	◆◆◆	◆◆◆	◆◆◆	◆◆◆	◆◆◆
Náttúruminjaskrá	◆◆◆	◆◆◆	◆◆◆	◆◆◆	◆◆◆
Áhrif á landslagsheildir					
Botn Djúpafjarðar		◆◆			
Brekkudalur		◆			
Grónes			◆◆◆	◆◆◆	◆◆◆
Hallsteinsnes			◆◆◆	◆◆◆	◆◆◆
Laugalandshraun	◆◆			◆◆	
Teigsskógur			◆		◆◆◆
Gröf					◆◆◆
Samantekin sjónræn áhrif á helstu landslagsheildir frá frístunda- og bújörðum	◆	◆◆	◆◆	◆◆	◆◆

△△: Veruleg jákvæð áhrif ◆: Nokkuð neikvæð áhrif
 △: Talsverð jákvæð áhrif ◆◆: Talsverð neikvæð áhrif
 ○: Óveruleg áhrif ◆◆◆: Veruleg neikvæð áhrif

Varðandi einstakar landslagsheildir er greinilegt að mestu áhrifin verða af leiðum sem fara um Grónes og Hallsteinsnes (leiðir H1, I og Þ-H). Enda um að ræða heildstætt landslag sem býr yfir mikilli fjölbreytni í áferð, litum og formum. Áhrifin eru óafturkræf og varanleg og teljast því verulega neikvæð. Þar að auki fer leið Þ-H um Teigsskóg og veldur þar einnig verulega neikvæðum áhrifum. Samantekin áhrif annarra

leiða á einstakar landslagsheildir eru umfangsminni vegna möguleika á endurheimt með mótvægisáðgerðum.

Samantekin áhrif fyrirhugaðrar framkvæmdar á sjónlínur frá frístunda- og bújörðum á helstu landslagsheildir byggja annarsvegar á verndargildi og umfangi heildarinnar sjálfrar og hinsvegar á fjölda þeirra dvalarsvæða sem hún sést frá. Minnst áhrifin verða af leið A1 enda eingöngu um tvær áberandi landslagsheildir að ræða auk þess sem rask er ekki sýnilegt frá mörgum bú- og frístundajörðum. Áhrif annarra leiða eru talsvert neikvæð enda fara þær um landslagsheildir sem sýnilegar eru frá fleiri jörðum og er engin ein sem sker sig þar úr.

Heimildaskrá

- 1 Agnar Ingólfsson. 1976. *Forkönnun á lífríki Gilsfjarðar, Þorskafjarðar, Djúpafjarðar, Gufufjarðar og nærliggjandi fjarða*. Líffræðistofnun Háskólans.
- 2 Auður Magnúsdóttir. 2007. *Mat á áhrifum Hringveggar um Hornafjörð á landslag*. VSÓ Ráðgjöf, 06198.
- 3 Arnlín Ólafsdóttir. 2004. *Gróðurfar á nýju vegstæði í Reykhólahreppi*. Náttúrustofa Vestfjarða. Nv. nr. 12-04.
- 4 Árbók Ferðafélags Íslands. 1959. *Barðastrandarsýsla*. Ferðafélag Íslands.
- 5 Böðvar Þórisson. 2010. *Athugun á hugsanlegum fuglaskoðunarstöðum á Vestfjörðum*. Styrkt af Nýsköpunarsjóði námsmanna árið 2010. Náttúrustofa Vestfjarða. NV nr. 18-10.
- 6 Böðvar Þórisson, 2015. *Athugun á rauðbrystingum í Þorska, Djúpa- og Gufufirði í maí 2012*. Unnið fyrir Vegagerðina. NV nr. 28-15.
- 7 Böðvar Þórisson og Þorleifur Eiríksson, 2005. *Fuglalíf í Gufudalssveit og nágrenni*. Náttúrustofa Vestfjarða. Nv, nr 06-05.
- 8 Böðvar Þórisson og Cristian Gallo. *Botndýraathugun í Þorskafirði í Reykhólahreppi 2012*. Unnið fyrir Vegagerðina. NV nr. 05-16.
- 9 Cristian Gallo og Hafdís Sturlaugsdóttir. 2016. *Athugun á fjöru við Laugaland í Þorskafirði og fjöruflokkun á veglínunum Bjarkalundur – Skálanes í Reykhólahreppi*. Unnið fyrir Vegagerðina. Náttúrustofa Vestfjarða. NV nr. 6-16.
- 10 Cristian Gallo og Hafdís Sturlaugsdóttir. 2016. *Varpfuglar í Þorskafirði og Djúpafirði sumarið 2012*. Unnið fyrir Vegagerðina. Náttúrustofa Vestfjarða. NV nr. 7-16.
- 11 Eiríkur Rögnvaldsson (ritstjóri). 1998, netútgáfa. *Landnámabók (Sturlubók)*. Sótt á vef þann 15.1.2016 af: <http://www.snerpa.is/net/snorri/landnama.htm>.
- 12 Gísli Gíslason, Óskar Örn Gunnarsson, Margrét Ólafsdóttir og Yngvi Þór Loftsson. 2008. *Reykhólahreppur, Aðalskipulag 2006-2018*. Reykhólahreppur.
- 13 Guðjón Jónsson. 1943, 7. mars. *Fornmenjar í Þorskafirði: Vísir*, 9 blað. Sótt á vef þann 20.1.2016 af slóð: http://timarit.is/view_page_init.jsp?issId=253997&lang=da.
- 14 Haraldur Mattíasson. 1986. *Árbók Fornleifafélagsins: Reki á Grenitrésnesi*. (bls 165-166). Sótt á vef þann 4. 1. 2016 af: http://timarit.is/view_page_init.jsp?pagId=2056374.

-
- 15 Helga Aðalgeirsdóttir, Kristján Kristjánsson og Sóley Jónasdóttir. 2015. Vestfjarðavegur (60): Milli Bjarkalundar og Skálaness í Reykhólahreppi. Mat á umhverfisáhrifum - Tillaga að matsáætlun. Vegagerðin.
 - 16 Höskuldur Búi Jónsson. 2016. Vestfjarðarvegur. Bjarkalundur- Skálaneshlíð. Greinagerð um jarðfræði, jarðmyndanir og efnistöku. Vegagerðin.
 - 17 Hafdís Sturlaugsdóttir og Cristian Gallo. 2008. *Gróðurfar á fyrirhuguðu nýju vegstæði frá Þórisstöðum í Þorska firði að Eyri í Kollafirði, Reykhólahreppi*. Náttúrustofa Vestfjarða. NV nr. 12-04.
 - 18 Hafdís Sturlaugsdóttir. 2015. *Lífmassamælingar í veglínu Þ-H frá Þórisstöðum að Hallsteinsnesi*. Unnið fyrir Vegagerðina. Náttúrustofa Vestfjarða. NV nr. 27-15.
 - 19 Hafdís Sturlaugsdóttir og Hulda Birna Albertsdóttir. 2013a. *Gróðurfar við nýjar veglínur frá Bjarkalundi að Melanesi*. Unnið fyrir Vegagerðina. NV nr. 7-13.
 - 20 Hafdís Sturlaugsdóttir og Hulda Birna Albertsdóttir. 2013b. *Lífmassamælingar í veglínu frá Bjarkalundi að Melanesi*. Unnið fyrir Vegagerðina. Náttúrustofa Vestfjarða. NV nr. 8-13.
 - 21 Karen Pálsdóttir. 2009. *Scenic natural landscapes in Iceland: An analyzis of their visual characteristics and relationship to other icelandic landscapes*. MS ritgerð í umhverfis- og Auðlindafræði. Háskóli Íslands, líf- og umhverfisvísindadeild. Reykjavík, 118 bls.
 - 22 Kålund, Kristian. 1985. *Íslenskir sögustaðir. Vestfirðingafjórðungur II*. Bókaútgáfan Örn og Örlygur hf. Reykjavík.
 - 23 Landsvirkjun, Vegagerðin og Umhverfisstofnun. Á.á. *Verndarflokkun Vegagerðarinnar*. Sótt á vef þann 10.1.2016 af: <http://www.namur.is/undirbuningur-efnistoku/verndarflokkun-vegag/>.
 - 24 Línuhönnun. 2006. Efnistaka úr Ingólfsfjalli í landi Kjarrs í Ölfusi, *Mat á Umhverfisáhrifum: Matskýrsla*. Línuhönnun, Reykjavík.
 - 25 Margrét Hallmundsdóttir og Caroline Paulsen. 2005. *Fornleifakönnun vegna vegaf framkvæmda í Djúpa firði í Reykhólahreppi*. Náttúrustofa Vestfjarða. NV nr. 25-08.
 - 26 Margrét Hrönn Hallmundsdóttir. 2016. Fornleifakönnun vegna Vestfjarðarvegar. Náttúrustofa Vestfjarða. NV.nr. 08-16.
 - 27 Ólafur Árnason. 2005. *Aðferðir við mat á landslagi*, unnið fyrir Rannsóknarsjóð Vegagerðarinnar, Landsvirkjun og Landsnet. Línuhönnun.
 - 28 Ragnar Edvardsson. 2004. *Fornleifaskráning í Reykhólahreppi vegna ný- og endurlagningar Vestfjarðavegar nr. 60*. Náttúrustofa Vestfjarða. NV nr. 17-04.

- 29 Rut Kristinsdóttir. 2004. *Landið er fagurt og frítt. Mat á íslensku landslagi og fegurð þess*. MS ritgerð í umhverfisfræði. Háskóli Íslands, raunvísindadeild, 81 bls.
- 30 Skipulagsstofnun. 2005. *Leiðbeiningar um einkenni og vægi umhverfisáhrifa*. Sótt 25.2.2016 af http://www.skipulag.is/media/umhverfismat/leidbeiningar_um_flokkun_umhverfisthatta_vidmi_d_einkenni_og_vaegi_umhverfisahrifa.pdf
- 31 Skúli Þórðarson, Laila Sif Cohagen og Hermann Georg Gunnlaugsson. 2006. *Sjónræn áhrif í íslenskri vegagerð*. VG0502SK1. Reykjavík. Orion Ráðgjöf ehf.
- 32 Umhverfisstofnun. Á.á. *Náttúruminjaskrá*. Sótt á vef þann 18.12.2015 af: <http://www.ust.is/einstaklingar/nattura/natturuminjaskra/vestfirdir/>
- 33 Þorleifur Eiríksson og Böðvar Þórisson. 2005. *Fjörur í Gufudalssveit. Þorskafjörður, Djúpi fjörður og Gufufjörður*. Unnið fyrir Vegagerðina. Náttúrustofa Vestfjarða. NV nr. 07-05.
- 34 Þóra Ellen Þórhallsdóttir, Þorvarður Árnason, Hlynur Bárðarson og Karen Pálsdóttir. 2010. *Íslenskt landslag – Sjónræn einkenni, flokkun og mat á fjölbreytni*, unnið fyrir Orkustofnun vegna Rammaáætlunar um nýtingu vatnsafls og jarðvarma. Háskóli Íslands. Reykjavík.

Lög

- 35 Lög um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum nr. 64/1994.
- 36 Lög um verndun Breiðafjarðar nr. 54/1995.
- 37 Lög um náttúruvernd nr. 60/2013.
- 38 Skipulagslög nr. 123/2010.
- 39 Þjóðminjalög nr. 107/2001.

Korta, mynda og þrívíddarmyndaskrá

Kort

Kort 1. Framkvæmdarsvæðið og leiðarval. Ljós grá lína er núverandi vegur.	8
Kort 2. Skipting framkvæmdarsvæðis í 14 svæði. Gular línur tákna útlínur svæða.	11
Kort 3. Aðalskipulag Reykhólahrepps 2006-2018	13
Kort 4. Fyrirhuguð efnistökusvæði, vinnubúðir og geymslusvæði.	19
Kort 5. Tímabundið haugsvæði, ætlað efni úr jarðgöngum undir Hjallaháls.	19
Kort 6. Svæði undir vinnubúðir við Laugaland	20
Kort 7. Svæði undir vinnubúðir á Hallsteinsnesi	20
Kort 8. Svæði undir vinnubúðir við Barm	20
Kort 9. Svæði undir vinnubúðir í Djúpadal	20
Kort 10. Yfirlitskort af svæði 1 frá Bjarkalundi að Hlíð í Þorskafirði	23
Kort 11. Yfirlitskort af svæði 2 frá Hlíðará að Laugalandi.	26
Kort 12. Yfirlitskort af svæði 3 frá Laugalandi að Hraunastöðum á Reykjanesi.	30
Kort 13. Yfirlitskort af svæði 4 frá Hraunastöðum að Skálnesi.	33
Kort 14. Yfirlitskort af svæði 5 frá Hraunastöðum að Hamarlandi, tengivegur að Reykhólum.	36
Kort 15. Yfirlitskort af svæði 6 frá Laugalandi og Kleifarnesi að Hallsteinsnesi.	40
Kort 16. Yfirlitskort af svæði 7 frá Bjarkalundi að Þórisstöðum í Þorskafirði	47
Kort 17. Yfirlitskort af svæði 8 frá Þórisstöðum að Grímkelstaðará, og jarðgangaleið D2 og H1.	52
Kort 18. Yfirlitskort af svæði 9 frá Grímkelstaðará að Kleifarnesi.	59
Kort 19. Yfirlitskort af svæði 10 í Djúpafirði	63
Kort 20. Yfirlitskort af svæði 11 frá Hallsteinsnesi að Skálanesi.	70
Kort 21. Yfirlitskort af svæði 12 frá jarðgangamunna D2 og þverun Djúpafjarðar	76
Kort 22. Yfirlitskort af svæði 13 frá botni Djúpadals að Brekku	79
Kort 23. Yfirlitskort af svæði 14 frá Brekku að Skálanesi.	84

Myndir

Mynd 1. Þorskafjörður. Gröf handan fjarðarins	9
Mynd 2. Botn Djúpafjarðar, Vestfjarðavegur (60) liggur upp á Hjallaháls	9
Mynd 3. Gufufjörður, horft niður Brekkudal.	10
Mynd 4. Tekin í vegstöð 600 (leiðir A1 og I). Horft út Þorskafjörð í átt að Hlíð	23
Mynd 5. Séð frá Hofstöðum að Hlíð	24
Mynd 6. Tekin í vegstöð 5.000 (leiðir A1 og I). Horft út Þorskafjörð, að Laugalandi frá Hofstöðum	26

Mynd 7. Horft inn Þorskafjörð úr vegstöð 11.500, yfir Laugalandshraun	27
Mynd 8. Berghlaup, kallað Laugalandshraun. Séð frá Teigsskógi	27
Mynd 9. Kletthamrar á Reykjanesi	30
Mynd 10. Horft yfir á Skálanes.....	30
Mynd 11. Séð yfir fjörur og sker þar sem þverun A1 mun hefjast.....	33
Mynd 12. Horft yfir Þorskafjörð frá Hraunastöðum	34
Mynd 13. Horft í átt að Melanesi og inn Þorskafjörð	34
Mynd 14. Horft yfir Þorskafjörð frá Skálanesi.....	34
Mynd 15. Tekið úr vegstöð 1.100 í NV-átt, eftir fyrirhuguðu vegstæði.....	37
Mynd 16. Stór hluti þess svæðis sem fyrirhuguð vegaf framkvæmd tekur til.....	37
Mynd 17. Horft að Laugalandi þar sem leið I þverar Þorskafjörð.....	41
Mynd 18. Frá Hallsteinsnesi. Grænu beltin næst sjónum eru sjávarfitjungur.....	41
Mynd 19 og 20. Teknar í vegstöðvum 12.000 og 12.100 (leið Þ-H).....	41
Mynd 21. Tekin úr vegstöð 12.900 (leið Þ-H) í átt að Hallsteinsnesi.. ..	42
Mynd 22. Horft yfir Þorskafjörð og svæði 6.....	42
Mynd 23. Gott dæmi um landslag á Hallsteinsnesi.	43
Mynd 24. Horft yfir Þorskafjörð úr vegstöð 1.700.....	47
Mynd 25. Rafmagnslína sem liggur yfir Þorskafjörð.....	48
Mynd 26. Fjara undir Hjallahálsi þar sem fyrirhuguð þverun mun liggja að landi.....	48
Mynd 27. Tekið við Þórisstaði í átt að Teigsskógi.. ..	52
Mynd 28. Tekið í veglínu Þ-H í vegstöð 5.900.....	53
Mynd 29. Tekið úr vegstöð 5.900. Gott dæmi um þéttleika kjarrsins.	53
Mynd 30. Tekið við vegstöð 7.700, sami útsýnisstaður og á Þrívíddarmynd 12	53
Mynd 31. Gott dæmi um kjarri vaxnar hlíðar og hamra á svæðinu.....	60
Mynd 32. Tekið inn Þorskafjörð, úr vegstöð 11.820.....	62
Mynd 33. Séð yfir Hjallaháls og framkvæmdarsvæði leiðar H1.....	63
Mynd 34 og 35. Vestfjarðarvegur (60) þar sem leiðir H1 og tengivegur mun liggja.....	64
Mynd 36. Fyrirhugaður vegur mun fara yfir Krossgil sem sést vinstra megin á mynd.	64
Mynd 37. Séð frá Skálanesi inn Þorskafjörðinn að Hallsteinsnesi.	70
Mynd 38. Séð frá Hallsteinsnesi yfir á Grónes og Skálanes.. ..	71
Mynd 39. Séð frá Grónesi yfir á Hallsteinsnes. Tekið fyrir ofan vegstöð 15.800.. ..	71
Mynd 40. Séð frá Grónesi yfir á Skálanes. Tekið í vegstöð 15.650.	72
Mynd 41. Botn Djúpafjarðar, séð frá botni og út fjörðinn.....	76
Mynd 42. Botn Djúpafjarðar.	77
Mynd 43. Tekið úr Brekkudal.....	80

Mynd 44. Djúpifjörður.	80
Mynd 45. Hálsgil sést vinstra megin á mynd og myndar fallett skarð í landslagið.....	80
Mynd 46. Klettahamar sem veglína D2 mun liggja eftir á miðri mynd.	82
Mynd 47. Gufufjörður. Þverun kemur til með að liggja yfir fjörðinn á miðri mynd.....	84
Mynd 48. Bújarðir og frístundasvæði á fyrirhuguðu framkvæmdarsvæði	97

Þrívíddarmyndir

Þrívíddarmynd 1. Fyrirhugaðar skeringar við Laugalandshraun	28
Þrívíddarmynd 2. Sjónarhorn sama og á Mynd 17, í átt að Laugalandi.	32
Þrívíddarmynd 3. Sami útsýnisstaður og á Mynd 14.	35
Þrívíddarmynd 4. Sami útsýnisstaður og á Mynd 16	38
Þrívíddarmynd 5. Sami útsýnisstaður og á Mynd 15.	39
Þrívíddarmynd 6. Sama útsýnissvæði og á Mynd 17.	44
Þrívíddarmynd 7. Horft yfir Þorskafjörð og svæði 6.	45
Þrívíddarmynd 8. Horft frá vegstöð 12.900 (leið Þ-H) í átt að Hallsteinsnesi.	46
Þrívíddarmynd 9. Sama útsýnissvæði og á Mynd 24 úr vegstöð 1.700.	49
Þrívíddarmynd 10. Horft yfir þverun við Kóngavakir. Sama útsýnissvæði og á Mynd 25.....	50
Þrívíddarmynd 11. Sama útsýnissvæði og á Mynd 26. Horft úr vegstöð 4.600.....	50
Þrívíddarmynd 12. Veglína H1 og D2, við gangnamuna sunnan Hjallháls.	56
Þrívíddarmynd 13. Sama útsýnissvæði og á Mynd 30.	57
Þrívíddarmynd 14 og 15. Vegstæði 7.800 og 8.600	58
Þrívíddarmynd 16. H1. Útsýni aftan við gangnamunna.	66
Þrívíddarmynd 17. Tenging við Djúpadal. Útsýni að Hallsteinsnesi frá veglínu 9.900.....	68
Þrívíddarmynd 18. Horft frá Hallsteinsnesi að Grónesi og svo Skálanesi.	73
Þrívíddarmynd 19. Séð frá Grónesi yfir á Skálanes. Veglínur Þ-H, H1 og I.....	74
Þrívíddarmynd 20. Horft frá Gufufirði að Grónesi. Veglínur Þ-H, H og I.....	74
Þrívíddarmynd 21. Veglína Þ-H, H1 og I. Séð frá Melanesi yfir á Grónes og þaðan á Hallsteinsnes.....	74
Þrívíddarmynd 22. Þverun séð frá Skálanesi að Grónesi. Leið Þ-H, H og I.....	75
Þrívíddarmynd 23. Þverun Djúpafjarðar og gangnamuni D2.....	78
Þrívíddarmynd 24. Veglína D2. Sami útsýnisstaður og á Mynd 41.	78
Þrívíddarmynd 25. Leið D2, þverun Djúpafjarðar. Sama útsýnissvæði og á Mynd 42.....	78
Þrívíddarmynd 26. Leið D2 frá botni Djúpafjarðar (vegstöð 11.350) að Ódrjúgshálsi (vegstöð 14.000)...	82
Þrívíddarmynd 27. Sama sjónarhorn og á Mynd 47. Þverun Gufufjarðar.	85
Þrívíddarmynd 28. Veglína D2. Séð yfir þverun Gufufjarðar úr Brekkudal	86

Þversnið

Þversnið 1. Vegstöð 4.200. Skering nær umfram 35 metra frá miðlínu..	25
Þversnið 2. Skeringar úr Laugalandshrauni, vegstöð 6.200..	28
Þversnið 3. Náma 124 í vegstöð 8.400.....	29
Þversnið 4. Náma 125 í vegstöð 10.400.....	29
Þversnið 5. Skering í vegstöð 15.000.	32
Þversnið 6. Skeringar fylgja landslagi í vegstöð 19.900.	36
Þversnið 7. Upphaf svæðis á veglínu Þ-H.....	45
Þversnið 8. Skeringar á veglínu Þ-H.	45
Þversnið 9. Vegstöð 2.500, fylling í vik við Langatanga við upphaf þverunar yfir Þorskafjörð.....	50
Þversnið 10. Leiðir D2 og H1.	55
Þversnið 11. Leið Þ-H.	55
Þversnið 12. Fyllingar í vegstöð 5.800 á leið Þ-H.	56
Þversnið 13. Leið Þ-H í vegstöð 6.400.....	57
Þversnið 14. Veglína Þ-H vegstöð 7.200..	57
Þversnið 15 Vegstöð 7.800.	58
Þversnið 16. Mjög djúp skering í vegstöð 11.200 (leið Þ-H).	61
Þversnið 17. Há og breið fylling í vegstöð 11.800 (leið Þ-H).	61
Þversnið 18. Umfangsmikil skering á Hallsteinsnesi	65
Þversnið 19. Breið skering í vegstöð 12600 (leið H1) sem fylgir þó línunum landslags vel.	66
Þversnið 20 og Veglína H1.	67
Þversnið 21. Fyllingar við vegstöð 10.400.....	67
Þversnið 22. Tengivegur við Djúpadal.....	68
Þversnið 23. Fyllingar í vegstöð 5.400 þar sem leiðin liggur yfir Krossgil.	68
Þversnið 24. Skeringar og fyllingar í vegstöð 5.600	69
Þversnið 25. Veglína Þ-H. Þversnið í vegstöð 17.600 á Melanesi. Námusvæði nr. 113.....	75
Þversnið 26. Leið D2, þversnið 12.800 í Miðhúsahlíð.....	81
Þversnið 27 Leið D2, þversnið vegstöðvar 13.700.	82
Þversnið 28. Veglína D2, vegstöð 15.500 þar sem vegur þverar Brekkudalinn yfir óraskað svæði.....	83
Þversnið 29. Leið D2, vegstöð 17.900 þar sem vegur kemur að landi við Melanes.	86
Þversnið 30. Vegstöð 18.400 þar sem vegur fer yfir gamalt tún.	86

Viðauki

Tafla A. Viðmið sem notuð voru við greiningu á gildi landslags.

Fjölbreytileiki

Hátt gildi

Mikil fjölbreytni í náttúrulegu og/eða menningarsögulegu innihaldi. Fjölbreytt landform. Mismunandi yfirborðsþekja myndar margskonar mynstur. Landslag með mikið af vötnum eða fjörur og flóar með mikið af skerjum, hölmum og eyjum. Ár með mörgum fossum, flúðum og lygnum hyljum.

Miðlungs gildi

Landslag með miðlungs fjölbreytni og óljósari skil á milli andstæðna. Einkenni landslagsrýmis og útlínur minni. Strandlína með minni fjölbreytni og einsleitu gróðurfari.

Lítið gildi

Lítill fjölbreytileiki í landformum eða gróðurfari.

Heildstæði / samfelldni

Hátt gildi

Landslag þar sem ólíkir þættir passa saman á heildstæðan máta. Opíð víðsýnt landslag, grófgerðir og opnir dalir, samfelld strandsvæði, stór heildstæð svæði með einkennandi menningarlandslagi með sögulegt eða fagurfræðilegt gildi. Gróður með náttúrulegt yfirbragð (án augljósrar mannlegrar röskunar).

Miðlungs gildi

Miðlungs heildstæði eða samfella í landslagi. Einstaka landslagsþættir minna áberandi. Sérstök landform ekki ráðandi.

Lítið gildi

Ósamfellt landslag án einkennandi þátta og með lágt fagurfræðilegt gildi. Einstaka landslagsþættir rýra eða eyðileggja heildarmynd landslagsins. Landslag er flatt og án sérstakra opinna svæða.

Mikilfengleiki / upplifun

Hátt gildi

Landslag með sérstaka, dramatíska, eða minnisstæða eiginleika. Sterkur staðarandi – minnisstæði staðarins mikið. Miklar andstæður í landslagi s.s. milli vatns og lands. Mikilvæg kennileiti með áberandi staði eða fyrirbæri sem skera sig úr landslagsheildinni vegna sérstöðu sinnar (stök) eða hafa menningarlega þýðingu (vegna sögulegs eða menningarlegs bakgrunns). Opin svæði með áberandi sjónrænum einkennum og/eða mikilfenglegum mannvirkjum.

Miðlungs gildi

Miðlungsupplifun, skil á milli landslagsforma óljós. Einstaka opin svæði með upplifunargildi.

Lítið gildi

Náttúrulegt landslag er með litlum séreinkennum. Einsleit flöt og lokuð svæði, án mikils útsýnis.